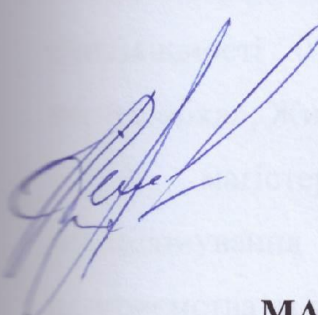

34
12.12.2025

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»

ФАКУЛЬТЕТ БІЗНЕСУ ТА СФЕРИ ОБСЛУГОВУВАННЯ

**КАФЕДРА МЕНЕДЖМЕНТУ, БІЗНЕСУ ТА МАРКЕТИНГОВИХ
ТЕХНОЛОГІЙ**

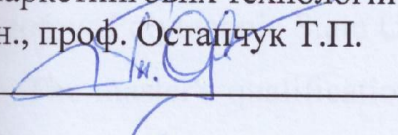
СВИРИДЕНКО Олександр Миколайович
(здобувач вищої освіти групи МОМ-25)

МАГІСТЕРСЬКА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

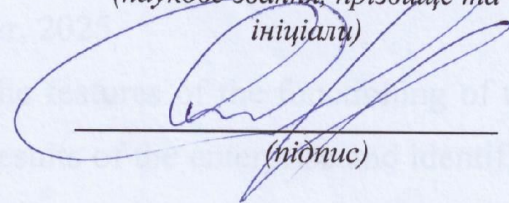
**УПРАВЛІННЯ ФОРМУВАННЯМ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ
ПІДПРИЄМСТВА**

(представлена на здобуття ступеня вищої освіти «магістр»
галузі знань 07«Управління та адміністрування» спеціальності
073 «Менеджмент»)

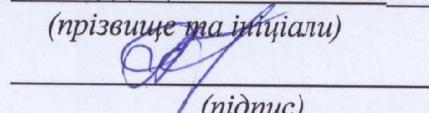
Допущено до захисту
зав. кафедри менеджменту, бізнесу
та маркетингових технологій
д.е.н., проф. Остапчук Т.П.

Керівник роботи:
к.е.н., доц. Денисюк О.Г.
(наукове звання, прізвище та
ініціали)

Рецензент
к.е.н., доц. Сотник А.А.
(прізвище та ініціали)

Житомир, 2025

Анотація

Свириденко О. М. Управління формуванням фінансових результатів підприємства. Рукопис.

Магістерська кваліфікаційна робота представлена на здобуття ступеня вищої освіти «магістр», галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 073 «Менеджмент». Державний університет «Житомирська політехніка», Житомир, 2025.

У магістерській кваліфікаційній роботі розглянуто особливості функціонування системи управління формуванням фінансових результатів підприємства та визначено напрями удосконалення відповідного процесу.

Ключові слова: фінансовий результат, управління фінансовими результатами, доходи, витрати, прибуток, рентабельність діяльності.

Annotation

Svyrydenko O. M. Management of the formation of financial results of the enterprise. Manuscript.

The master's qualification work is submitted for the Master's degree, field of knowledge 07 "Management and administration" of specialty 073 "Management". Zhytomyr Polytechnic State University, Zhytomyr, 2025.

The master's qualification work considers the features of the functioning of the system for managing the formation of financial results of the enterprise and identifies areas for improving the relevant process.

Keywords: financial result, management of financial results, income, expenses, profit, profitability of activity.

ЗМІСТ

<i>Вступ</i>	3
<i>Розділ 1. Теоретичні основи управління формуванням фінансових результатів підприємства</i>	7
1.1. Поняття та роль фінансових результатів в господарській діяльності підприємства	7
1.2. Система управління формуванням фінансових результатів підприємства	16
1.3. Методичні засади оцінки формування фінансових результатів підприємства	25
1.4. Нормативно-правове та інформаційне забезпечення відносин у сфері управління формуванням фінансових результатів підприємства	36
Висновки до розділу 1	43
<i>Розділ 2. Аналітична оцінка системи управління формуванням фінансових результатів підприємства АТ «РУДЬ»</i>	45
2.1. Організаційно-управлінський аналіз діяльності підприємства	45
2.2. Діагностика фінансово-економічного стану АТ «РУДЬ»	53
2.3. Оцінка системи управління формуванням фінансових результатів підприємства	61
Висновки до розділу 2	73
<i>Розділ 3. Напрями удосконалення системи управління формуванням фінансових результатів АТ «РУДЬ»</i>	75
3.1. Напрями удосконалення системи управління формуванням фінансових результатів підприємства	75
3.2. Резерви підвищення ефективності управління формуванням фінансових результатів підприємства АТ «РУДЬ»	82
3.3. Оцінка ефективності запропонованих заходів	90
Висновки до розділу 3	96
<i>Висновки</i>	98
<i>Список використаних джерел</i>	101
<i>Додатки</i>	109

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Управління формуванням фінансових результатів підприємства є одним із ключових напрямів забезпечення його стабільного функціонування та стратегічного розвитку. Фінансові результати відображають ефективність господарської діяльності, визначають рівень прибутковості та впливають на здатність підприємства залучати інвестиції. Система управління фінансовими результатами охоплює планування доходів і витрат, контроль за їх дотриманням, аналіз фінансових показників та прийняття управлінських рішень.

Сучасні умови ринку характеризуються високою конкуренцією та економічною нестабільністю, що підвищує значущість ефективного управління прибутком. Важливою складовою є своєчасне виявлення проблемних зон і резервів підвищення ефективності діяльності підприємства. Досягнення оптимального співвідношення між доходами та витратами дозволяє забезпечити стабільний фінансовий результат і підтримувати ліквідність. Використання сучасних моделей управління, таких як факторний аналіз, бюджетування та методика беззбитковості, підвищує точність планування та прогнозування. Особлива увага приділяється контролю за виконанням фінансових планів та своєчасному реагуванню на відхилення.

Система управління фінансовими результатами повинна інтегруватися з іншими управлінськими процесами, забезпечуючи узгодженість цілей і дій підприємства. Важливим аспектом є підвищення кваліфікації персоналу та використання сучасних інформаційних технологій для аналітики та контролю. Постійний аналіз зовнішнього та внутрішнього середовища дозволяє своєчасно адаптувати фінансову політику підприємства. Формування фінансових результатів є основою для прийняття стратегічних рішень щодо інвестиційної, маркетингової та виробничої діяльності. Ефективне управління прибутком підвищує конкурентоспроможність підприємства на внутрішньому та зовнішньому ринках.

Таким чином, управління формуванням фінансових результатів є невід’ємним елементом стратегії розвитку підприємства, спрямованої на стабільність, прибутковість та довгострокове зростання.

Питання, пов’язані з визначенням, класифікацією, формуванням та розподілом фінансових результатів розглядаються в наукових працях ряду авторів таких як: Фірман Н. Я., Вашків О. П., Пантелєєв В. П., Сніжко О. С., Мочерний С. В., Патарідзе Вишинська М. В., Шипіна С. Б., Власова Н. О., Мелушова І. Ю., Загородній А. Г., Нападовська Л. В., Скалюк Р. В. та ін. Однак, незважаючи на існуючі дослідження, багато питань щодо управління формуванням фінансових результатів підприємства залишаються невисвітленими та вимагають подальших досліджень.

Зазначене обумовило вибір теми, постановку мети та завдань магістерської кваліфікаційної роботи. Обрана тема повністю відповідає предметній області спеціальності 073 «Менеджмент».

Метою магістерської кваліфікаційної роботи є узагальнення та подальший розвиток теоретико-методичних засад функціонування системи управління формуванням фінансових результатів підприємства, а також визначення напрямів удосконалення відповідного процесу на підприємстві АТ «РУДЬ».

Для виконання поставленої мети визначено та вирішено такі основні **завдання:**

- визначити поняття та роль фінансових результатів в господарській діяльності підприємства;
- дослідити систему управління формуванням фінансових результатів підприємства;
- вивчити методичні засади оцінки формування фінансових результатів підприємства;
- вивчити нормативно-правове та інформаційне забезпечення відносин у сфері управління формуванням фінансових результатів підприємства;
- провести організаційно-управлінський аналіз діяльності підприємства;
- здійснити діагностику фінансово-економічного стану АТ «РУДЬ»;

- здійснити оцінку системи управління формуванням фінансових результатів підприємства;
- розробити напрями удосконалення системи управління формуванням фінансових результатів підприємства;
- визначити резерви підвищення ефективності управління формуванням фінансових результатів підприємства АТ «РУДЬ»;
- представити оцінку ефективності запропонованих заходів.

Об'єктом дослідження у магістерській кваліфікаційній роботі виступає процес управління формуванням фінансових результатів підприємства, **предметом** – теоретичні, методичні та прикладні засади удосконалення управління формуванням фінансових результатів підприємства.

Методи дослідження. У магістерській кваліфікаційній роботі застосовувалися наступні методи наукових досліджень: монографічний, розрахунково-конструктивний, математико-економічний, економіко-статистичний, системний підхід, горизонтального і вертикального аналізу, а також метод фінансових коефіцієнтів, а також інші методи економічних досліджень.

Інформаційна база дослідження. До її до складу входять закони та нормативні акти України; наукові роботи сучасних вчених з проблем економіки підприємства, менеджменту, фінансового аналізу, планування діяльності підприємства; статистична та бухгалтерська звітність підприємства; дані Державної служби статистики України; матеріали періодичних видань; ресурси Internet.

Наукова новизна роботи полягає в подальшому розвитку теоретико-методичних засад управління формуванням фінансових результатів підприємства. Зокрема, це знайшло своє відображення у наступному:

– уточнено підхід до визначення змісту механізму управління фінансовими результатами господарської діяльності підприємства, що, на відміну від існуючих підходів, представляє собою сукупність методів, інструментів та організаційних процедур, спрямованих на планування, контроль, регулювання

та оптимізацію доходів і витрат підприємства з метою забезпечення максимального фінансового ефекту;

– удосконалено методичні засади оцінки формування фінансових результатів підприємства, комплексне застосування яких забезпечує обґрунтовану оцінку формування фінансових результатів і створює підґрунтя для прийняття ефективних управлінських рішень.

Практичне значення одержаних результатів полягає у обґрунтуванні резервів формування та оптимізації системи управління формуванням фінансових результатів підприємства АТ «РУДЬ». Визначено економічний ефект від реалізації запропонованих заходів.

Структура та обсяг магістерської кваліфікаційної роботи. Магістерська кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних літературних джерел, додатків. Основний зміст роботи викладено на 108 сторінках друкованого тексту. Робота містить 26 таблиць та 13 рисунків. Список використаних джерел налічує 87 найменувань. Робота містить 4 додатки.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ФОРМУВАННЯМ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Поняття та роль фінансових результатів в господарській діяльності підприємства

У сучасних умовах господарювання фінансові результати є одним із ключових узагальнюючих показників ефективності діяльності підприємства. Саме вони відображають здатність суб'єкта господарювання генерувати прибуток, забезпечувати фінансову стійкість та розвиток у довгостроковій перспективі. Розуміння економічної природи фінансових результатів дає можливість керівництву обґрунтовано оцінювати наслідки управлінських рішень та рівень їх впливу на кінцеві показники діяльності. Система формування фінансових результатів охоплює взаємопов'язані процеси створення доходів, управління витратами та оптимізації фінансових потоків. Її ефективне функціонування дозволяє виявляти внутрішні резерви зростання прибутковості підприємства [15].

В умовах нестабільного ринкового середовища особливої актуальності набуває вміння своєчасно реагувати на зміни зовнішніх і внутрішніх факторів, що впливають на фінансові результати. Ґрунтовне розуміння механізмів їх формування сприяє підвищенню якості фінансового планування та прогнозування. Крім того, фінансові результати є важливим інформаційним джерелом для інвесторів, кредиторів і державних органів. Вони слугують базою для оцінки інвестиційної привабливості та платоспроможності підприємства. Отже, дослідження природи та системи формування фінансових результатів є необхідною передумовою ефективного управління діяльністю підприємства [1].

Економічна природа поняття «фінансовий результат» відноситься до узагальнюючих категорій фінансово-господарської діяльності підприємства, що відображають кінцевий ефект його функціонування за певний період у формі прибутку або збитку, який виникає внаслідок співставлення доходів і витрат.

Фінансовий результат як універсальна економічна категорія дає змогу враховувати два чинники основної мети підприємницької діяльності – отримання економічної вигоди (прибутку) та забезпечення сталого розвитку підприємства шляхом ефективного використання ресурсів [13].

Акумуляування відомостей про доходи та витрати підприємства відбувається на постійній і систематизованій основі з використанням внутрішніх механізмів обліку та контролю. Саме такий підхід до розуміння фінансового результату діяльності підприємства підтримується значною кількістю науковців. Водночас у наукових працях простежуються помітні розбіжності в інтерпретації сутності цього поняття. Представники економічної, фінансової, облікової та правової науки зосереджують увагу на різних аспектах формування й змістовного наповнення фінансового результату, що зумовлює багатоваріантність його тлумачень [5; 21; 59].

Зокрема, В. П. Пантелєєв трактує фінансовий результат як прибуток або збиток, сформований за окремими напрямками діяльності підприємства (виробничою, торговельною чи у сфері надання послуг), який розраховується шляхом підсумовування валового прибутку, інших операційних доходів та зіставлення їх з адміністративними витратами, витратами на збут і іншими операційними витратами, притаманними відповідному виду діяльності [51].

Натомість Н. А. Іщенко визначає фінансовий результат як підсумковий показник діяльності суб'єкта господарювання у формі прибутку або збитку, що виникає внаслідок співвідношення загального обсягу доходів і витрат підприємства. За умови позитивного значення він набуває форми доданої вартості та слугує важливим джерелом фінансування як поточної діяльності, так і стратегічного розвитку підприємства, а також ключовим індикатором ефективності господарювання [22].

С. В. Мочерний розглядає фінансовий результат як економічний підсумок підприємницької діяльності, виражений у прибутках або збитках, які отримують юридичні та фізичні особи протягом визначеного звітного періоду - місяця, кварталу, півріччя чи року [38].

У свою чергу, А. С. Лесюк під фінансовими результатами розуміє динаміку прибутковості підприємства, що проявляється у зростанні або зниженні прибутку, а також у зміні рівня рентабельності чи збитковості за результатами фінансово-господарської діяльності у звітному періоді [28].

Ю. В. Масюк та В. Ю. Боюн пов'язують фінансовий результат операційної діяльності з рівнем результативності інших напрямів господарювання підприємства. Науковці підкреслюють, що фінансовий результат операційної діяльності формується як підсумок здійснення основних операцій і визначається шляхом співставлення операційних доходів та витрат, що відображається в абсолютному вимірі у вигляді прибутку або збитку [32].

За твердженням С. Б. Шипіної, фінансовий результат у контексті бухгалтерського обліку виступає підсумковим показником господарської діяльності підприємства, який формується шляхом зіставлення отриманих доходів і понесених витрат з урахуванням податкових відрахувань. Він визначається за певний звітний період як у цілому по підприємству, так і в розрізі окремих видів діяльності та узагальнюється у формі прибутку або збитку [85].

А. Г. Загородній розглядає визначення фінансового результату наступним чином [19]:

- як різницю між доходами та витратами підприємства чи його окремого підрозділу за певний час;
- як приріст чи зменшення вартості власного капіталу підприємства внаслідок діяльності у звітному періоді.

В першому випадку фінансовий результат розкривається через його складові (доходи та витрати), в другому – як складові власного капіталу через його прояви (прибутки та збитки). На нашу думку таке двояке трактування є найбільш вдалим, тому що розкриває сутність дефініції різнопланово.

Водночас, Патарідзе-Вишинська М. В. зауважує, що розглядаючи сутність фінансового результату в даний час, потрібно у першу чергу відзначити відповідні його характеристики (рис. 1.1).

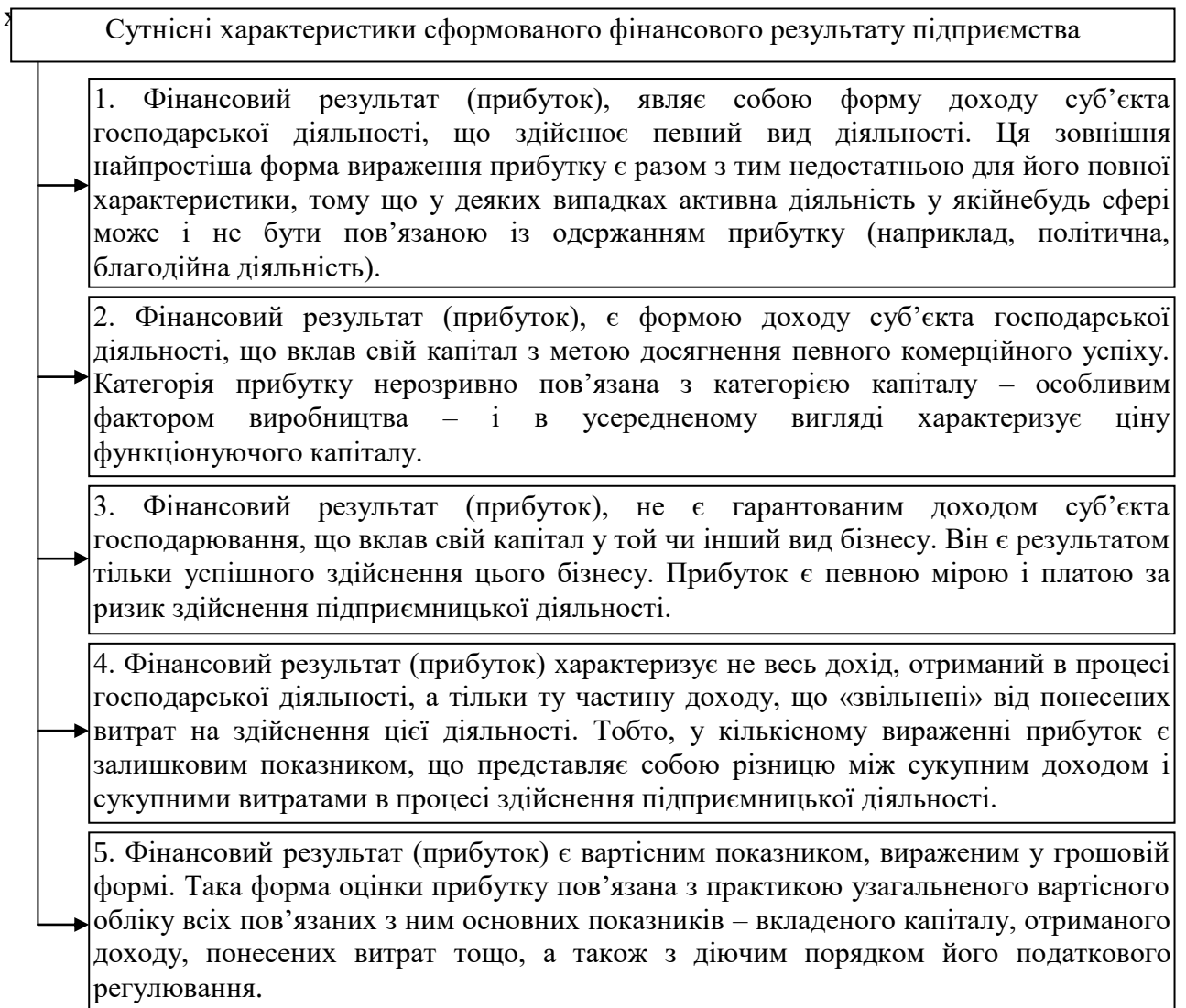

Рис. 1.1. Сутнісні характеристики сформованого фінансового результату підприємства за М. В. Патарідзе-Вишинською

Джерело: складено автором за [52]

Узагальнення наведених наукових підходів дозволяє зробити висновок, що фінансовий результат відіграє ключову роль у формуванні та зміні величини власного капіталу підприємства. Водночас довгострокового успіху може досягти лише той суб'єкт господарювання, який спрямовує отриманий прибуток не лише на поточне споживання, а насамперед на інвестиції у власний розвиток, модернізацію та розширення діяльності. Саме реінвестування прибутку створює передумови для підвищення конкурентоспроможності та фінансової стійкості підприємства в майбутньому (рис. 1.2).

Рис. 1.2. Система цілей підприємства «прибуток – зростання капіталу – розвиток суб'єкта господарювання»

Джерело: складено автором за [64]

Орієнтація на ціль «зростання» передбачає насамперед кількісне нарощування ключових економічних параметрів діяльності, зокрема обсягів виробництва, реалізації продукції та доходів, які визначаються в процесі стратегічного й оперативного планування господарської діяльності підприємства. Разом із тим таке зростання має супроводжуватися підвищенням ефективності використання ресурсів та оптимізацією витрат, що забезпечує стаке формування позитивних фінансових результатів [76].

Цільова орієнтація на «розвиток» передбачає досягнення якісних змін у господарській діяльності підприємства, що ґрунтуються на вже сформованих кількісних результатах, отриманих у межах реалізації мети «зростання». Такий підхід базується на імпульсному та масштабному ефекті інноваційної результативності, який створює умови для підвищення ефективності функціонування підприємства. Інноваційний розвиток сприяє вдосконаленню наявних і впровадженню принципово нових продуктів, послуг, техніки та технологій, а також використанню нестандартних управлінських рішень. У результаті забезпечується комплексне оновлення ключових сфер діяльності підприємства, зокрема виробничої, управлінської та маркетингової, що формує основу для довгострокової конкурентоспроможності [76].

У сучасних умовах різні країни світу застосовують два загальноприйняті підходи до формування фінансових результатів підприємства, адаптуючи їх відповідно до національних особливостей, вимог законодавства та економічної практики (рис. 1.3).

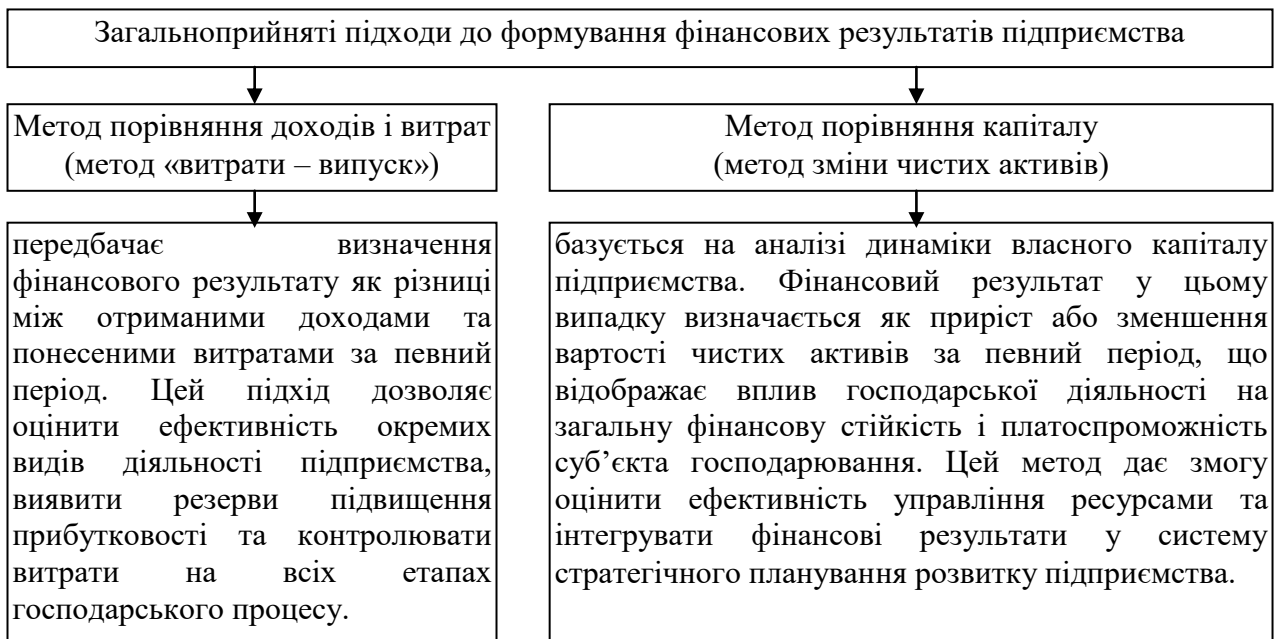

Рис. 1.3. Загальноприйняті підходи до формування фінансових результатів підприємства

Джерело: складено автором за [32; 76]

Узгоджене застосування обох методів дозволяє отримати комплексну оцінку фінансових результатів, поєднуючи як короткострокову операційну ефективність, так і довгострокову фінансову стійкість підприємства.

Досить часто окремі автори ототожнюють поняття «фінансовий результат» та «прибуток», або ж взагалі поняття «прибуток» вважають ширшим ніж «фінансовий результат».

Так, наприклад, Н. О. Власова та І. Ю. Мелушова у своїх працях обґрунтовують ширше поняття прибутку тим що [8]:

- фінансові результати асоціюються з показниками прибутку;
- категорія прибутку «кількісно визначається неоднозначно», що не дозволяє ототожнити прибуток та фінансові результати підприємства;
- фінансові результати є «не ідентичними» показнику чистого прибутку;
- визначені на основі бухгалтерських даних фінансові результати не можуть надати «адекватну поточному положенню інформацію»;
- прибуток може бути об'єктом тактичного та стратегічного управління, тоді як фінансові результати є інструментом тактичного та оперативного

управління й контролю.

На нашу думку, категорія «прибуток» є значно вужчою ніж «фінансовий результат», так як є проявом останнього в результаті порівняння доходів та витрат (рис. 1.4).

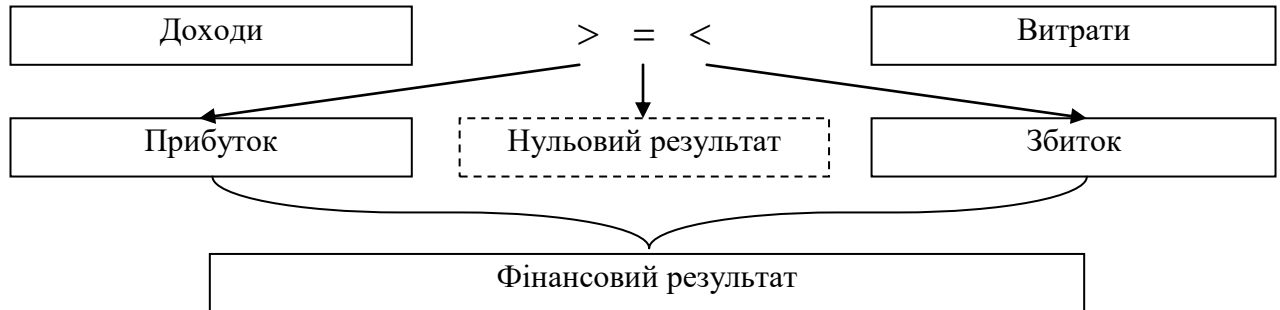

Рис. 1.4. Складові та прояви фінансових результатів

Джерело: складено автором за [8; 19]

При порівнянні доходів та витрат суб'єкта господарювання у нас може бути три прояви фінансового результату [19]:

- прибуток – доходи перевищують витрати;
- збиток – витрати перевищують доходи;
- нульовий результат – доходи та витрати рівні.

Найбажанішим проявом фінансового результату для підприємств є, звичайно, прибуток. Чим більша його величина – тим краще для суб'єкта господарювання. Збиток – негативно впливає на діяльність суб'єкта господарювання та свідчить про її неефективність.

Усі підходи до трактування терміну «фінансовий результат» можна окреслити в контексті економічного та облікового аспектів (рис. 1.5).

Отже, у науковій літературі виділяють економічний та обліковий аспекти фінансового результату, які доповнюють один одного та забезпечують комплексне бачення діяльності підприємства. Вибір методу оцінки фінансового результату залежить від цілей управління, національної практики та специфіки господарської діяльності. Узгоджене застосування різних підходів сприяє прийняттю ефективних управлінських рішень і стратегічному розвитку підприємства.

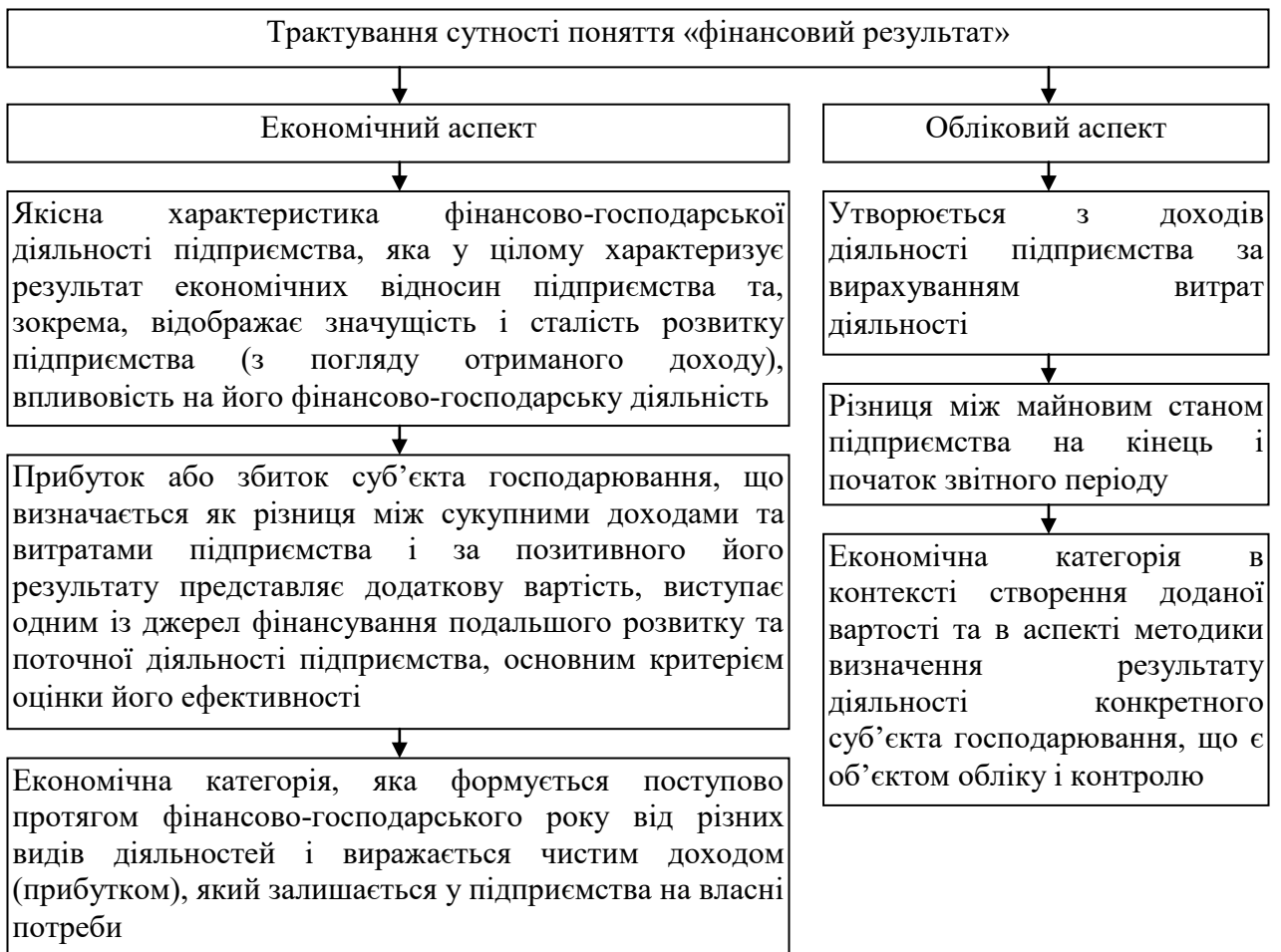

Рис. 1.5. Сутність категорії «фінансовий результат» за економічним та обліковим аспектами

Джерело: складено автором за [4; 17]

За результатами проведеного дослідження вважаємо, що фінансовий результат – це узагальнений показник ефективності господарської діяльності підприємства, який відображає кінцевий економічний ефект у вигляді прибутку або збитку, сформований у результаті співвідношення доходів і витрат за певний період і слугує базою для прийняття управлінських рішень, планування розвитку та забезпечення фінансової стійкості суб'єкта господарювання [4].

Позитивні фінансові результати відіграють визначальну роль у забезпеченні стабільності та розвитку підприємства, виступаючи ключовим показником його ефективності. Вони формують базу для фінансування поточної діяльності, інвестицій у модернізацію та розширення виробництва, а також підвищення конкурентоспроможності. Досягнення стабільного прибутку

дозволяє підприємству планувати стратегічний розвиток і зміцнювати власний капітал у довгостроковій перспективі (табл. 1.1).

Таблиця 1.1

Роль фінансових результатів в господарській діяльності підприємства

Аспект	Сутність	Практичне значення
Фінансова стабільність	Позитивний фінансовий результат забезпечує покриття витрат і створює резерви для непередбачених ситуацій	Гарантує платоспроможність підприємства та зменшує ризики банкрутства
Інвестування і розвиток	Прибуток виступає джерелом фінансування модернізації, розширення виробництва та інновацій	Сприяє оновленню виробничих потужностей, впровадженню нових технологій та підвищенню конкурентоспроможності
Підвищення рентабельності	Формування позитивного фінансового результату стимулює ефективне використання ресурсів	Дозволяє оптимізувати витрати, підвищувати продуктивність та прибутковість окремих видів діяльності
Стратегічне планування	Прибуток слугує базою для довгострокового планування та прийняття управлінських рішень	Забезпечує можливість формувати стратегії зростання та розвитку підприємства
Соціальна та економічна відповідальність	Позитивний фінансовий результат дозволяє виконувати зобов'язання перед працівниками, державою та інвесторами	Підвищує довіру до підприємства, покращує імідж і стабільність відносин із зацікавленими сторонами

Джерело: складено автором за [25; 35]

Таким чином, фінансові результати є ключовим показником ефективності господарської діяльності підприємства, відображаючи баланс між доходами та витратами за певний період. Вони дозволяють оцінити прибутковість окремих видів діяльності та підприємства в цілому, що є важливим для прийняття управлінських рішень. Позитивні фінансові результати формують основу для нарощування власного капіталу, фінансування розвитку та інвестиційної діяльності. Водночас вони слугують критерієм оцінки економічної стабільності та платоспроможності підприємства. Узгоджене застосування економічного та облікового підходів до визначення фінансових результатів дозволяє отримати комплексну картину ефективності господарювання.

1.2. Система управління формуванням фінансових результатів підприємства

У сучасних умовах ринкової економіки ефективне управління підприємством неможливе без системного контролю та планування його фінансових результатів. Фінансові результати відображають кінцевий ефект господарської діяльності та слугують ключовим показником економічної стабільності і прибутковості підприємства. Необхідність управління їх формуванням обумовлена прагненням забезпечити максимальну ефективність використання ресурсів та оптимізацію витрат. Своєчасний аналіз доходів і витрат дозволяє виявляти резерви підвищення прибутковості та приймати обґрунтовані управлінські рішення. Управління фінансовими результатами сприяє зміцненню власного капіталу та забезпечує можливості для інвестування у розвиток підприємства. Воно також дозволяє прогнозувати ризики та адаптувати діяльність до змін зовнішнього і внутрішнього середовища [32].

Ретельне планування фінансових результатів підвищує конкурентоспроможність підприємства та його інвестиційну привабливість. Крім того, управління цими показниками сприяє стабільності соціальних та економічних відносин із працівниками, партнерами та державними органами. Такий підхід забезпечує інтеграцію стратегічних і оперативних завдань підприємства. Отже, системне управління формуванням фінансових результатів є необхідною умовою сталого розвитку та успішної діяльності сучасного підприємства [53].

Формування фінансових результатів підприємства – це комплексний процес планування, контролю та регулювання доходів і витрат суб'єкта господарювання з метою досягнення оптимального фінансового ефекту у вигляді прибутку або мінімізації збитків. Він включає аналіз джерел доходів, структури витрат, управління фінансовими потоками та використання внутрішніх і зовнішніх резервів для забезпечення фінансової стабільності,

зростання власного капіталу та підтримки стратегії розвитку підприємства [1].

Варто підкреслити, що фінансовий результат відображає підсумковий ефект діяльності підприємства і визначається як різниця між загальними доходами та відповідними витратами, що виражається у вигляді абсолютного прибутку або збитку. Процес його формування передбачає системне управління доходами і витратами з метою досягнення запланованого рівня фінансового результату, максимального використання внутрішніх резервів та ефективного поєднання фінансової, операційної та інвестиційної діяльності. Крім того, цей процес включає аналіз факторів, що впливають на прибутковість, оптимізацію витрат, планування фінансових потоків і контроль за виконанням бюджетів [7].

Для більш глибокого розуміння механізмів формування фінансових результатів доцільно розглянути різні підходи та методи, які застосовуються в практиці управління підприємством. Таке системне вивчення дозволяє не лише оцінити ефективність діяльності, а й обґрунтовано приймати управлінські рішення щодо підвищення прибутковості та фінансової стійкості підприємства (табл. 1.2).

Таблиця 1.2

Підходи щодо формування фінансових результатів діяльності підприємств

База підходу	Характеристика підходу
Міжнародні стандарти фінансової звітності	Для визначення фінансового результату рекомендують застосовувати метод «витрати-випуск». В обліковій практиці зарубіжних країн використовують два варіанти цього методу: – передбачається визначення фінансового результату звітного періоду як різниці між доходами від реалізації і витратами періоду; – фінансовий результат обчислюється як різниця між вартістю чистих активів на кінець і початок періоду з виключенням внесків капіталу і вилучень.
Національні стандарти України	Передбачено формування фінансових результатів за двома системами залежно від побудови фінансового обліку: – передбачає зіставлення доходів із витратами, та вартістю розподілу адміністративних витрат, витрат на збут та інших операційних витрат; – фінансовий результат обчислюється як різниця між доходами підприємства та витратами, які акумулюють у звіті про фінансові результати згідно з їхніми характером (за елементами).

Джерело: складено автором за [76]

Відповідно до міжнародних стандартів фінансової звітності, метод «витрати–випуск» передбачає визначення фінансового результату через порівняння витрат і доходів від реалізації продукції або послуг. При цьому витрати обліковуються лише за окремими елементами, що дозволяє в бухгалтерському обліку точно визначити новостворену вартість та кінцевий фінансовий результат. Важливо зазначити, що чистий річний фінансовий результат повинен збігатися незалежно від обраного способу розрахунку, що забезпечує порівнянність даних [76].

Методи «витрати–випуск» та альтернативні підходи до оцінки фінансового результату вважаються взаємодоповнюваними, оскільки кожен з них дає змогу оцінити різні аспекти господарської діяльності підприємства та приймати обґрунтовані управлінські рішення. Крім того, використання цих методів сприяє підвищенню прозорості фінансової звітності та забезпечує ефективний контроль за доходами і витратами підприємства.

У вітчизняній практиці алгоритм визначення фінансових результатів для середніх і великих підприємств передбачено НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [43], для малих підприємств фінансові результати діяльності розраховують відповідно до методики, наведеної П(С)БО 25 «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємства».

Отже, формування фінансових результатів слід розглядати як невід'ємну складову загальної системи господарювання підприємства, яка безпосередньо пов'язана з процесом прийняття управлінських рішень. Воно передбачає визначення та забезпечення оптимального розміру фінансового результату на рівні суб'єкта господарювання для досягнення як тактичних, так і оперативних цілей діяльності. Крім того, цей процес включає планування доходів і витрат, використання внутрішніх резервів, контроль за ефективністю операційної та інвестиційної діяльності, а також адаптацію фінансових стратегій до змін зовнішнього і внутрішнього середовища. Такий підхід дозволяє не лише забезпечити стабільність і прибутковість підприємства, а й створює передумови для його довгострокового розвитку, підвищення конкурентоспроможності.

Визначимо сутність формування фінансового результату відповідно до НП(С)БО 1, розглянувши окремі статті форми № 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» [43]:

- валовий прибуток – різниця між чистим доходом від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) і собівартістю реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг);

- прибуток (збиток) від операційної діяльності, визначається як алгебраїчна сума валового прибутку (збитку), іншого операційного доходу, адміністративних, витрат, витрат на збут та інших операційних витрат;

- прибуток (збиток) до оподаткування визначається як алгебраїчна сума прибутку (збитку) від операційної діяльності, фінансових та інших доходів (прибутків), фінансових та інших витрат (збитків);

- чистий прибуток (збиток) розраховується як алгебраїчна сума прибутку (збитку) до оподаткування, податку на прибуток та прибутку (збитку) від припиненої діяльності після оподаткування.

Розмір та характер прибутків і збитків за кожний період діяльності підприємства є найважливішими підсумковими показниками їх роботи, тому при їх визначенні слід користуватися, на нашу думку, логічною схемою» (рис. 1.6).

Отже, фінансовий результат є складною та багатогранною економічною категорією, яка відображає ефективність господарської діяльності підприємства. Прибуток, як форма фінансового результату, виступає не лише основною метою функціонування підприємства на ринку, а й ключовим показником його результативності та конкурентоспроможності. Дані про фінансовий результат відображаються у фінансовій звітності та є відкритою інформацією, яка дозволяє оцінити ліквідність, платоспроможність і загальну фінансову стійкість підприємства. Крім того, фінансові результати слугують важливим джерелом інформації для потенційних інвесторів, партнерів та кредиторів, допомагаючи їм ухвалювати обґрунтовані рішення щодо співпраці або інвестування [12; 67].

Валовий прибуток (збиток) (рядок 2090 або 2095)	=	Чистий дохід (рядок 2000) - Собівартість реалізованої продукції (рядок 2050)
↓		
Фінансовий результат від операційної діяльності (прибуток – рядок 2190, збиток – рядок 2195)	=	Валовий прибуток (рядок 2090) + Інші операційні доходи (рядок 2120) – Адміністративні витрати (рядок 2130) – Витрати на збут (рядок 2150) – Інші операційні витрати (рядок 2180)
↓		
Фінансовий результат до оподаткування (прибуток – рядок 2290, збиток – рядок 2295)	=	Фінансовий результат від операційної діяльності (рядок 2190) + Дохід від участі в капіталі (рядок 2200) + Інші фінансові доходи (рядок 2220) + Інші доходи (рядок 2240) – Фінансові витрати (рядок 2250) – Втрати від участі в капіталі (рядок 2255) – Інші витрати (рядок 2270)
↓		
Чистий прибуток (рядок 2350, збиток – рядок 2355)	=	Фінансовий результат до оподаткування (рядок 2290) – Витрати (дохід) з податку на прибуток (рядок 2300) – Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування (рядок 2305)

Рис. 1.6. Алгоритм визначення фінансового результату підприємства
відповідно до НП(С)БО 1

Джерело: складено автором за [43]

Аналіз фінансових результатів також дає змогу виявляти внутрішні резерви підвищення ефективності, планувати стратегічний розвиток та оптимізувати використання ресурсів. У комплексі, фінансовий результат є не лише показником минулої діяльності, а й орієнтиром для управлінських рішень і прогнозування майбутнього розвитку підприємства [59].

Забезпечення ефективного управління фінансовими результатами обумовлює потребу у створенні економічного механізму управління фінансовими результатами (ЕМУФР) підприємства. Такий механізм передбачає системний підхід до планування, контролю та регулювання доходів і витрат у рамках господарської діяльності. Він включає розробку ефективних інструментів стимулювання прибутковості, використання внутрішніх резервів, оптимізацію фінансових потоків та інтеграцію оперативних і стратегічних

рішень. ЕМУФР забезпечує взаємозв'язок між фінансовими цілями підприємства та конкретними управлінськими діями, спрямованими на досягнення стабільного та зростаючого фінансового результату. Крім того, його впровадження дозволяє підвищити прозорість фінансової звітності, поліпшити планування інвестицій і зміцнити конкурентні позиції підприємства на ринку.

Економічний механізм управління фінансовими результатами господарської діяльності підприємства – це сукупність методів, інструментів та організаційних процедур, спрямованих на планування, контроль, регулювання та оптимізацію доходів і витрат підприємства з метою забезпечення максимального фінансового ефекту. Він передбачає використання внутрішніх резервів, стимулювання прибутковості, управління фінансовими потоками та інтеграцію стратегічних і оперативних рішень для досягнення стабільного прибутку, підвищення власного капіталу та забезпечення фінансової стійкості підприємства [47; 76].

Основними завданнями управління фінансовими результатами, зокрема прибутком, є [72; 85]:

- планування фінансових результатів – визначення очікуваного обсягу доходів, витрат і прибутку на певний період з урахуванням стратегічних та оперативних цілей підприємства;
- контроль та аналіз доходів і витрат – моніторинг фактичних показників фінансових результатів, порівняння їх з плановими та виявлення відхилень;
- оптимізація структури витрат – раціональне використання ресурсів і зменшення непотрібних витрат для підвищення прибутковості;
- використання внутрішніх резервів – виявлення та задіяння можливостей підвищення ефективності виробництва та реалізації продукції;
- стимулювання прибутковості – розробка економічних важелів і мотиваційних механізмів для підвищення фінансових результатів підприємства;
- забезпечення фінансової стійкості – формування резервів для покриття ризиків, підтримки ліквідності та стабільності діяльності;
- підтримка стратегічного розвитку – спрямування частини прибутку на

інвестиції, модернізацію виробництва та розширення ринкових можливостей.

Економічний механізм управління фінансовими результатами господарської діяльності підприємства – це динамічна та комплексна організаційно-управлінська підсистема, яка забезпечує реалізацію спеціалізованих процедур, включаючи організацію, інформаційне забезпечення, управління та контроль. Він спрямований на досягнення стабільного зростання прибутковості, ефективну мобілізацію та використання потенціалу економічного розвитку підприємства в довгостроковій перспективі. Впровадження цього механізму дозволяє підвищити ринкову вартість підприємства, забезпечує досягнення стратегічних цілей і завдань, а також інтегрується в загальну систему управління промисловим підприємством, підтримуючи його фінансову стійкість та конкурентоспроможність.

Економічний механізм управління фінансовими результатами (ЕМУФР) господарської діяльності промислового підприємства повинен забезпечувати комплексне та ефективне функціонування підприємства, включаючи [74]:

1. Виконання всіх функцій управління – планування, організацію, координацію, контроль і регулювання фінансових потоків та ресурсів підприємства, що дозволяє своєчасно реагувати на зміни внутрішнього та зовнішнього середовища.

2. Реалізацію головної мети та ключових завдань управління – досягнення стабільного та зростаючого фінансового результату, оптимізація доходів і витрат, максимізація прибутковості та забезпечення довгострокового розвитку підприємства.

Крім того, ЕМУФР має забезпечувати ефективне використання внутрішніх резервів, підвищення економічної ефективності операційної та інвестиційної діяльності, а також підтримку конкурентоспроможності підприємства на ринку. Він слугує основою для стратегічного планування, прийняття управлінських рішень та оцінки фінансової стабільності підприємства.

Модель економічного механізму управління фінансовими результатами підприємства представлена на рис. 1.7.

Рис. 1.7. Модель економічного механізму управління фінансовими результатами підприємства

Джерело: складено автором за [68; 80]

Економічний механізм управління фінансовими результатами (ЕМУФР) господарської діяльності підприємства представлено, як динамічна та комплексна організаційно-управлінська підсистема реалізації спеціальних процедур [68; 80]:

1. Процедури організації (організаційні) в ЕМУФР. Передбачають створення чіткої структури управління фінансовими результатами та визначення відповідальності всіх учасників процесу. Вони включають розподіл ролей і повноважень між підрозділами та співробітниками, формування організаційних ланцюгів прийняття рішень щодо доходів, витрат і прибутку. стратегічних та тактичних цілей із загальною політикою підприємства.

2. Процедури забезпечення інформаційною базою ЕМУФР. Спрямовані на створення повної та достовірної інформаційної системи, необхідної для прийняття управлінських рішень. Вони охоплюють збір, обробку та аналіз даних про доходи, витрати, фінансові потоки, використання ресурсів та результати діяльності підприємства. Інформаційна база повинна включати як внутрішні джерела (бухгалтерський облік, планування, звітність), так і зовнішні (ринкові дані, економічна статистика, аналіз конкурентів).

3. Процедури управління в ЕМУФР. Процедури управління включають планування, регулювання та координацію фінансових процесів підприємства. Вони забезпечують розробку фінансових планів і бюджетів, визначення оптимальної структури доходів і витрат, а також вибір ефективних заходів для підвищення прибутковості.

4. Процедури контролю в ЕМУФР. Контрольні процедури передбачають систематичну перевірку фактичних фінансових результатів у порівнянні з плановими показниками, виявлення відхилень і визначення причин їх виникнення. Вони включають аналіз прибутковості, ліквідності, платоспроможності та рентабельності окремих підрозділів і підприємства загалом. Контрольні заходи дозволяють своєчасно коригувати фінансову та операційну діяльність, оптимізувати витрати, забезпечувати дотримання бюджетних обмежень і законодавчих вимог.

Таким чином, система управління формуванням фінансових результатів підприємства є ключовим елементом забезпечення його ефективності та стабільності на ринку. Вона поєднує планування, організаційні заходи, управлінські рішення та контроль за доходами і витратами, що дозволяє досягати запланованого рівня прибутку. Завдяки впровадженню такої системи підприємство отримує можливість своєчасно виявляти резерви підвищення фінансових результатів та оптимізувати використання ресурсів. Вона сприяє зміцненню власного капіталу, підтримці платоспроможності та фінансової стійкості. Система управління фінансовими результатами також забезпечує прозорість фінансової звітності та підвищує довіру інвесторів і партнерів. Отже, її впровадження є необхідною умовою довгострокового розвитку та конкурентоспроможності підприємства.

1.3. Методичні засади оцінки формування фінансових результатів підприємства

Оцінка формування фінансових результатів підприємства є важливою складовою управлінського аналізу та прийняття ефективних рішень. Вона дозволяє визначити реальний рівень прибутковості та ефективності використання ресурсів підприємства. Завдяки такій оцінці можна своєчасно виявляти відхилення від планових показників і визначати причини їх виникнення. Аналіз фінансових результатів також сприяє виявленню внутрішніх резервів підвищення прибутковості та оптимізації витрат. Крім того, оцінка дозволяє планувати розвиток підприємства, приймати стратегічні рішення щодо інвестицій і модернізації виробництва. Вона є важливим інструментом для забезпечення фінансової стабільності та платоспроможності підприємства. Отже, системне проведення оцінки формування фінансових результатів забезпечує підвищення ефективності господарської діяльності та конкурентоспроможності підприємства на ринку [5; 14].

Метою проведення оцінки формування фінансових результатів

підприємства є всебічне визначення ефективності його господарської діяльності та здатності генерувати прибуток. Оцінка дозволяє [3]:

1. Виявити реальний рівень доходів, витрат і прибутковості підприємства.
2. Визначити резерви підвищення фінансових результатів та оптимізації ресурсів.
3. Забезпечити обґрунтовану основу для управлінських і стратегічних рішень.
4. Оцінити фінансову стійкість, ліквідність та платоспроможність підприємства.
5. Підвищити прозорість фінансової звітності для інвесторів, партнерів та кредиторів.

Отже, основна мета оцінки – підвищення ефективності управління фінансовими результатами та забезпечення довгострокового розвитку і конкурентоспроможності підприємства.

Слід підкреслити, що методичні основи аналізу фінансових результатів підприємства передбачають застосування певних правил, прийомів і методів для збору, обробки та оцінки фінансової інформації. Сучасна наука та практика фінансового аналізу розробили численні методики для всебічного дослідження фінансових результатів діяльності підприємства. Завдяки використанню програмного забезпечення та наявності історичних фінансових даних можна прогнозувати очікуваний рівень прибутковості на майбутні періоди. Для цього застосовують економіко-математичні моделі, які дозволяють формалізувати взаємозв'язки між ключовими показниками. Проте такі моделі мають обмеження, оскільки не враховують можливих змін у зовнішньому середовищі, що може вплинути на достовірність прогнозів. Крім того, робота з економіко-математичними моделями потребує спеціальних знань та навичок від аналітика. Тому результати такого моделювання слід розглядати як орієнтовні та доповнювати їх комплексним аналізом економічного середовища та управлінських рішень [12; 22].

У сучасних умовах посилення як зовнішніх, так і внутрішніх ризиків для

стабільного функціонування вітчизняних підприємств особливо актуальним стає моніторинг фінансових результатів їх діяльності. Це дозволяє своєчасно виявляти фінансові проблеми та слугує базисом для прийняття рішень щодо фінансового оздоровлення суб'єкта господарювання.

Комплексний аналіз фінансових результатів передбачає застосування різноманітних методів та підходів для отримання об'єктивної картини ефективності діяльності. Сучасна економічна література виділяє широкий спектр інструментів аналізу, серед яких найбільш поширеними є горизонтальний, вертикальний, трендовий, коефіцієнтний та факторний методи. Особлива увага в наукових дослідженнях приділяється горизонтальному, вертикальному та коефіцієнтному аналізу, оскільки вони дозволяють оцінити динаміку, структуру та ефективність фінансових результатів. Менш популярними, але водночас перспективними є економіко-математичні та функціонально-вартісні методи, які дозволяють більш глибоко моделювати фінансові показники та прогнозувати їх зміну в майбутньому. Такий комплексний підхід забезпечує повне розуміння фінансового стану підприємства та сприяє прийняттю обґрунтованих управлінських рішень [10].

Окрім традиційних математично-статистичних методів аналізу фінансових результатів, дослідники виділяють економічні методи, методи економічної кібернетики та оптимального програмування, а також методи дослідження операцій і теорії прийняття рішень. Для більш глибокої оцінки фінансових результатів та обґрунтування управлінських рекомендацій щодо підвищення ефективності підприємства застосовують також CVP-аналіз (аналіз беззбитковості та точки беззбитковості) і концепцію фінансового важеля, що дозволяє оцінити вплив зміни фінансової структури на прибутковість [23; 35].

Аналіз економічної літератури показав, що на сьогодні не існує єдиної методики аналізу фінансових результатів підприємства. Більшість аналітиків досліджують окремі показники, що відображають прибутковість, рентабельність і фінансову стабільність, після чого формують загальні висновки про ефективність діяльності підприємства. При цьому вибір

конкретних показників залежить від мети аналізу, специфіки підприємства, його розмірів та рівня конкуренції на ринку, що робить процес оцінки фінансових результатів індивідуально орієнтованим і гнучким.

Основні підходи щодо аналізу фінансових результатів підприємства систематизовано у табл. 1.3.

Таблиця 1.3

Основні підходи до аналізу фінансових результатів підприємства

Автор	Виділений напрям аналізу
Андросова Т.В. [2]	1. Оцінювання динаміки абсолютних показників фінансових результатів (прибутку і рентабельності). 2. Визначення спрямованості і розміру впливу окремих чинників на суму прибутку та рівень рентабельності. 3. Виявлення й оцінювання можливих резервів зростання прибутку і рентабельності. 4. Аналіз порогу прибутку.
Власова Н.О. [8]	1. Порівняння фінансових показників звітного і минулого періоду. 2. Оцінка динаміки, обсягів, якості та структури фінансових результатів. 3. Встановлення ефективності здійснення господарської діяльності. 4. Дослідження структури та динаміки прибутку підприємства.
Докієнко Л.М. [16]	1. Коефіцієнтний аналіз за всіма видами прибутку. 2. Аналіз витрат та доходів підприємства. 3. Аналіз рентабельності. 4. Оцінка фінансового стану підприємства.
Лесюк А.С. [28]	1. Аналіз відносних показників, що характеризують прибутковість підприємства. 2. Визначення впливу окремих факторів на результативний показник. 3. Виявленні загальної тенденції динаміки показників для прогнозування майбутніх результатів. 4. Порівняння фактичної позиції звітності з плановим періодом.
Нагорна І.В. [40]	1. Оцінка динаміки й складу фінансових результатів. 2. Факторний аналіз прибутку від операційної діяльності. 3. Аналіз взаємозв'язку витрат, обсягу виробництва та прибутку. 4. Аналіз рентабельності підприємства.

Джерело: складено автором

На основі даних табл. 1.3 правомірно стверджувати, що підходи щодо оцінювання фінансових результатів діяльності підприємствами між вченими-економістами різняться. У загальному вигляді аналіз проводиться за наступними напрямками [16; 40]:

1) оцінка рівня, динаміки й структури фінансових результатів та показників, що їх формують, тобто доходів і витрат;

2) аналіз фінансового результату від операційної діяльності як основної діяльності підприємства;

3) визначення впливу основних факторів на формування фінансового результату суб'єкта господарювання;

4) аналіз показників рентабельності.

Першочерговими цілями аналізу фінансових результатів, завдяки яким досягається його головна мета, є [45]:

- оцінка динаміки абсолютних показників фінансових результатів (прибутку і рентабельності);

- визначення напряму і розміру впливу окремих факторів на суму прибутку та рівень рентабельності;

- виявлення та оцінка можливих резервів зростання прибутку й рентабельності;

- розробка заходів щодо використання виявлених резервів.

Узагальнену модель аналізу фінансових результатів діяльності підприємства доцільно у вигляді схеми на рис. 1.8.

Передусім необхідно вивчити основні об'єкти аналізу фінансових результатів підприємства, серед яких доцільно виділяти наступні [52; 64]:

1. Обсяги, динаміка, структура та якість фінансових результатів. Динаміка фінансових результатів дозволяє простежити тенденції їх зміни у часі, визначити періоди зростання або зниження прибутковості. Структура фінансових результатів охоплює складові прибутку, такі як операційний, фінансовий та позареалізаційний прибуток, а також їх питома вага у загальному результаті. Якість фінансових результатів оцінюється за стабільністю прибутку, його співвідношенням із доходами та витратами, а також здатністю забезпечувати розвиток підприємства.

2. Показники рентабельності діяльності підприємства. Рентабельність характеризує ефективність використання ресурсів підприємства та здатність генерувати прибуток. До основних показників відносяться рентабельність продажів, активів, власного капіталу, виробничих фондів тощо.

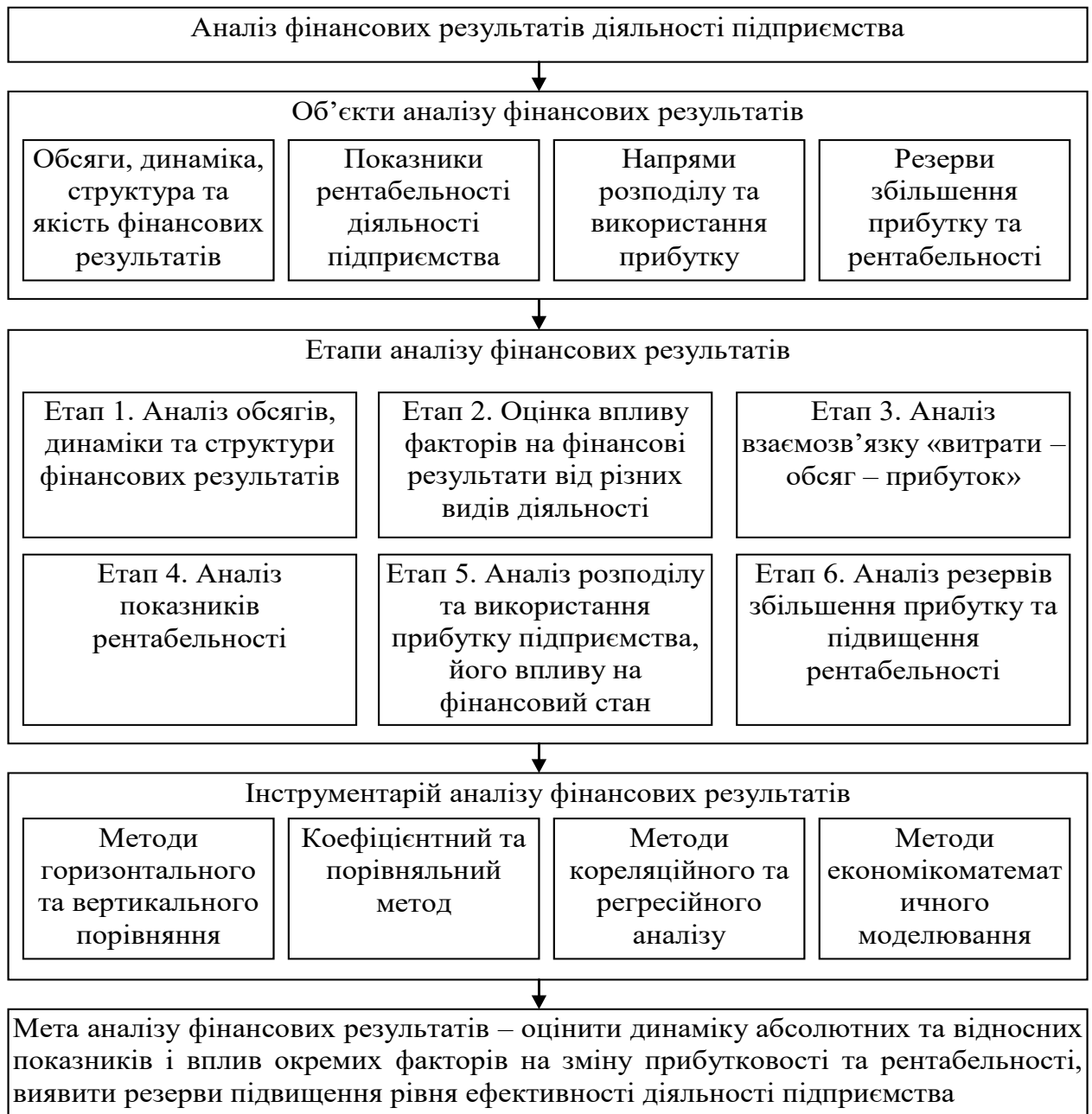

Рис. 1.8. Загальна модель аналізу фінансових результатів діяльності підприємства

Джерело: складено автором за [42]

3. Напрями розподілу та використання прибутку. Цей об'єкт аналізу включає оцінку, як підприємство розподіляє прибуток між різними напрямками: виплата податків, формування резервних і страхових фондів, реінвестування у виробництво, фінансування інновацій та соціальні потреби персоналу. Аналіз розподілу прибутку дозволяє оцінити стратегію підприємства щодо розвитку,

фінансової стійкості та забезпечення довгострокових цілей.

4. Резерви збільшення прибутку та рентабельності. Дослідження резервів передбачає виявлення внутрішніх можливостей підприємства для підвищення прибутку та рентабельності без значного збільшення витрат. Це можуть бути оптимізація виробничих процесів, скорочення непотрібних витрат, підвищення продуктивності праці, ефективне управління запасами, використання податкових та фінансових важелів, а також вдосконалення системи ціноутворення.

Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства є процесом, який передбачає систематичне вивчення доходів, витрат і прибутку для оцінки ефективності господарської діяльності.

Етапи процесу аналізу фінансових результатів діяльності підприємства складаються в наступному [32; 41]:

Етап 1. Аналіз обсягів, динаміки та структури фінансових результатів. На цьому етапі здійснюється оцінка загальної суми прибутку або збитку підприємства за певний період. Динаміка фінансових результатів дозволяє простежити тенденції їх зміни у часі, визначити періоди зростання або зниження прибутковості. Структурний аналіз включає вивчення складових фінансового результату, таких як операційний, фінансовий та позареалізаційний прибуток або збиток, а також питому вагу кожної складової у загальному результаті. Це дає змогу оцінити якість та стабільність фінансових результатів.

Етап 2. Оцінка впливу факторів на фінансові результати від різних видів діяльності. На цьому етапі визначають, які внутрішні та зовнішні фактори вплинули на фінансові результати підприємства. Аналіз включає оцінку впливу операційної, інвестиційної та фінансової діяльності, змін у обсягах виробництва та реалізації, цінової політики, витрат на виробництво та обслуговування. Виявлення ключових факторів дозволяє зосередити управлінські зусилля на тих напрямках, які найбільше впливають на прибуток.

Етап 3. Аналіз взаємозв'язку «витрати – обсяг – прибуток» (CVP-аналіз).

Цей етап передбачає оцінку взаємозв'язку між витратами, обсягом виробництва або продажів та отриманим прибутком. Використання CVP-аналізу дозволяє визначити точку беззбитковості, рівень прибутковості при різних обсягах реалізації та вплив зміни витрат на фінансовий результат. Такий підхід допомагає прогнозувати результати діяльності та приймати оптимальні управлінські рішення щодо планування обсягів виробництва та реалізації продукції.

Етап 4. Аналіз показників рентабельності. На цьому етапі оцінюють ефективність використання ресурсів підприємства. Основна увага приділяється рентабельності продажів, активів, власного капіталу та виробничих фондів. Аналіз рентабельності дозволяє визначити економічну ефективність діяльності підприємства, порівняти її з іншими підприємствами галузі та виявити резерви підвищення прибутковості.

Етап 5. Аналіз розподілу та використання прибутку підприємства. Цей етап включає вивчення, як підприємство розподіляє отриманий прибуток між основними напрямками: податки, формування резервних фондів, реінвестування, соціальні потреби персоналу. Аналіз дозволяє оцінити вплив політики розподілу прибутку на фінансову стабільність та розвиток підприємства, а також на його платоспроможність і інвестиційну привабливість.

Етап 6. Аналіз резервів збільшення прибутку та підвищення рентабельності. На цьому заключному етапі здійснюється пошук внутрішніх резервів для підвищення прибутковості та рентабельності без значного збільшення витрат. До таких резервів належать оптимізація виробничих процесів, зменшення непотрібних витрат, підвищення продуктивності праці, ефективне управління запасами, удосконалення ціноутворення та використання фінансових і податкових важелів. Виявлені резерви дозволяють підвищити фінансову ефективність підприємства та зміцнити його конкурентні позиції на ринку.

Інструментарій аналізу фінансових результатів – це сукупність методів, прийомів та технічних засобів, за допомогою яких здійснюється всебічне

дослідження доходів, витрат та прибутку підприємства для оцінки ефективності його діяльності [8].

Серед головних методичних інструментів проведення аналізу фінансових результатів можна виділити наступні [37; 59]:

1. Методи горизонтального та вертикального аналізу – дозволяють оцінити динаміку фінансових результатів у часі (горизонтальний аналіз) та структуру фінансових показників у складі звітності (вертикальний аналіз).

2. Коефіцієнтний та порівняльний методи – дають змогу визначити співвідношення ключових фінансових показників, оцінити рентабельність, ефективність використання ресурсів та порівняти результати з попередніми періодами або іншими підприємствами.

Коефіцієнти прибутковості діють можливість проаналізувати фінансовий результат у відношенні до обсягу збуту та є вагомими для зрівняння результатів діяльності різних фірм. Основні формули та характеристики цих коефіцієнтів представлено в табл. 1.4.

Таблиця 1.4

Методика розрахунку коефіцієнтів фінансової результативності підприємства

Показник	Методика розрахунку	Характеристика
Коефіцієнт валового прибутку	$\frac{\text{Дохід від реалізації} - \text{Собівартість реалізації}}{\text{Дохід від реалізації}}$	Показує у відсотковому виразі, скільки доходу від реалізації залишається після обліку витрат, пов'язаних з виробництвом (реалізацією) продукції, товарів, надання послуг.
Коефіцієнт операційного прибутку	$\frac{\text{Прибуток від операційної діяльності}}{\text{Дохід від реалізації}}$	Вимірює, скільки залишається в розпорядженні підприємства до обліку фінансових і податкових зобов'язань.
Доходність продаж (прибутковість на основі чистого прибутку)	$\frac{\text{Прибуток після оподаткування}}{\text{Дохід від реалізації}}$	Показує прибутковість підприємства після оподаткування.
Коефіцієнт прибутку до сплати процентів, податків і амортизації, EBITDA	$\frac{\text{Прибуток до сплати процентів, податків і амортизації}}{\text{Дохід від реалізації}}$	Показує прибутковість групи до сплати процентів, податків і амортизації.

Джерело: складено автором за [37; 59]

У табл. 1.5 наведена методика розрахунку коефіцієнтів рентабельності, які відображають відповідним чином ефективність формування фінансових результатів суб'єкта господарювання, та відповідно характеризують ступінь віддачі ресурсів і ступінь використання капіталу у процесі господарської діяльності [27; 39].

Таблиця 1.5

Методика розрахунку коефіцієнтів ефективності формування фінансових
результатів підприємства

Показник	Методика розрахунку	Характеристика
1	2	3
Рентабельність видів діяльності та витрат виробництва		
Рентабельність операційної діяльності	Фінансовий результат від операційної діяльності / Операційні витрати	Показує те, скільки отримано прибутку від операційної діяльності з однієї гривні операційних витрат.
Рентабельність діяльності до оподаткування	Фінансовий результат до оподаткування/ Витрати діяльності до оподаткування	Показує те, скільки отримано прибутку від звичайної діяльності на одну гривню звичайних витрат.
Рентабельність господарської діяльності	Фінансовий результат від господарської діяльності / Витрати господарської діяльності	Показує те, скільки отримано прибутку від господарської діяльності з однієї гривні загальних витрат.
Рентабельність виробничих витрат	Валовий прибуток / Собівартість реалізованої продукції	Показує те, скільки отримано прибутку з кожної гривні, витраченої на виробництво і реалізацію продукції.
Коефіцієнт загальної рентабельності	Валовий прибуток/ Чистий дохід	Показує розмір чистого прибутку з однієї гривні чистого доходу від реалізації продукції.
Рентабельність продажів		
Рентабельність продажу	Чистий прибуток / Чистий дохід від реалізації	Показує, яку величину операційного прибутку одержує підприємство з кожної гривні проданої продукції.
Рентабельність реалізованої продукції	Чистий дохід / Собівартість реалізованої продукції	Характеризує прибутковість господарської діяльності підприємства від основної діяльності.
Рентабельність капіталу та його складових		
Рентабельність сукупних активів	Чистий прибуток / Сукупні активи	Характеризує ефективність використання усіх активів підприємства.
Рентабельність виробничих активів	Чистий прибуток / Середньорічна вартість основних виробничих засобів і матеріальних оборотних коштів	Показує рівень прибутковості основних і оборотних виробничих активів.

Продовження таблиці 1.5

1	2	3
Рентабельність власного капіталу	Чистий прибуток / Власний капітал	Показує, яка віддача (норма прибутку) на вкладений власний капітал. Максимізація цього показника – головне завдання управління підприємством.
Рентабельність залученого капіталу	Чистий прибуток / Залучений капітал	Показує величину прибутку, яка припадає на одну гривню залученого капіталу.

Джерело: складено автором за [27; 39]

3. Методи економіко-математичного моделювання – застосовуються для прогнозування фінансових результатів, побудови моделей взаємозв'язку доходів, витрат і прибутку, а також оцінки ефекту управлінських рішень.

4. Методи кореляційного та регресійного аналізу – дозволяють виявляти залежності між фінансовими показниками, визначати фактори, що впливають на прибуток та рентабельність, і кількісно оцінювати їхній вплив.

Представлені методи в комплексі забезпечують об'єктивну та детальну оцінку фінансових результатів, виявлення резервів підвищення прибутку та підтримку прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

Таким чином, визначені підходи до оцінки формування фінансових результатів підприємства свідчать про багатогранність і комплексність цього процесу. Використання горизонтального та вертикального аналізу дає змогу оцінити динаміку і структуру фінансових результатів та виявити основні тенденції їх зміни. Коефіцієнтний і порівняльний підходи забезпечують оцінку ефективності господарської діяльності та дозволяють зіставити результати підприємства з плановими показниками й середньогалузевими значеннями. Відсутність універсальної методики оцінки зумовлює необхідність комбінування різних підходів залежно від мети аналізу та специфіки діяльності підприємства. Загалом, комплексне застосування визначених підходів забезпечує обґрунтовану оцінку формування фінансових результатів і створює підґрунтя для прийняття ефективних управлінських рішень.

1.4. Нормативно-правове та інформаційне забезпечення відносин у сфері управління формуванням фінансових результатів підприємства

В умовах ринкової економіки ефективне управління формуванням фінансових результатів підприємств неможливе без належного нормативно-правового забезпечення. Саме правові норми визначають загальні правила ведення господарської діяльності, формування доходів і витрат, а також порядок обчислення та розподілу фінансових результатів. Нормативно-правова база забезпечує єдині підходи до бухгалтерського обліку, фінансової звітності та оподаткування, що сприяє прозорості й порівнюваності фінансової інформації. Вона регламентує права, обов'язки та відповідальність суб'єктів господарювання у процесі формування та використання прибутку. Важливу роль відіграють нормативні акти, що встановлюють вимоги до облікової політики підприємства та методів оцінки фінансових результатів [21].

Дотримання чинного законодавства знижує фінансові ризики та запобігає виникненню штрафних санкцій. Водночас нормативно-правове забезпечення виступає інструментом державного регулювання економічних процесів і стимулювання підприємницької діяльності. Його зміст постійно оновлюється з урахуванням трансформацій економічного середовища та інтеграції у міжнародний економічний простір. Це зумовлює необхідність систематичного моніторингу змін у законодавстві з боку підприємств. Отже, нормативно-правове забезпечення є важливою складовою системи управління формуванням фінансових результатів і визначає ефективність фінансово-господарської діяльності підприємств.

Нормативно-правове забезпечення у сфері управління формуванням фінансових результатів підприємств України охоплює низку взаємопов'язаних напрямів, які визначають правові, організаційні та методичні засади фінансово-господарської діяльності суб'єктів господарювання [7; 19].

1. Загальноекономічне та господарське регулювання. Цей напрям формується нормами Конституції України, Цивільного кодексу, які визначають

правові основи здійснення підприємницької діяльності, форми власності, принципи господарювання, права та обов'язки суб'єктів господарювання. Вони створюють базове правове середовище для формування доходів, витрат і фінансових результатів підприємств.

2. Бухгалтерський облік і фінансова звітність. Нормативне регулювання обліку фінансових результатів здійснюється Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку та міжнародними стандартами фінансової звітності (МСФЗ). Цей напрям визначає методику визнання доходів і витрат, порядок формування прибутку (збитку) та відображення фінансових результатів у звітності.

3. Податкове регулювання фінансових результатів. Податковий кодекс України регламентує порядок оподаткування прибутку підприємств, визначення об'єкта оподаткування, податкових різниць, ставок податку та пільг. Даний напрям безпосередньо впливає на величину чистого фінансового результату та формує мотивацію підприємств щодо оптимізації витрат і доходів у межах чинного законодавства.

4. Фінансове та інвестиційне регулювання. Цей напрям охоплює нормативні акти, що регулюють фінансову діяльність, інвестиційні процеси, залучення капіталу, кредитування та використання фінансових ресурсів. Він визначає умови формування фінансових результатів від інвестиційної та фінансової діяльності підприємств.

5. Регулювання розподілу та використання прибутку. Нормативно-правові акти встановлюють правила розподілу чистого прибутку, формування резервного капіталу, виплати дивідендів, фінансування розвитку та соціальних програм. Цей напрям забезпечує цільове та ефективне використання фінансових результатів.

6. Контроль і відповідальність у сфері фінансових результатів. Він включає норми щодо державного фінансового контролю, аудиту, відповідальності за порушення фінансової дисципліни та спотворення фінансової звітності.

Реалізація цього напрямку сприяє підвищенню достовірності фінансових результатів і фінансової безпеки підприємств.

Отже, напрями нормативно-правового забезпечення у сфері управління формуванням фінансових результатів підприємств України створюють цілісну систему правового регулювання, яка забезпечує законність, прозорість і ефективність фінансово-господарської діяльності суб'єктів господарювання.

Нормативне регулювання здійснюється за допомогою відповідних нормативних актів, які мають певну ієрархію (рис. 1.9).

Рис. 1.9. Ієрархія законодавчих та інших нормативно-правових актів, що регулюють операції з доходами, витратами та фінансовими результатами

Джерело: складено автором за [22]

Отже, на рис. 1.9 подано ієрархічну схему нормативно-правового регулювання порядку відображення операцій доходів, витрат та фінансових результатів підприємства. Перший рівень охоплює Конституцію України, кодекси, закони України та інші підзаконні нормативні акти, що формують базові правові засади. Другий рівень представлений національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку, затвердженими Міністерством фінансів України. Третій рівень включає методичні рекомендації, які розробляються та затверджуються іншими міністерствами й відомствами для деталізації облікових процедур. Окремо виділено внутрішній

рівень, що відображає систему внутрішньої регламентації, прийнятої безпосередньо на підприємстві.

Основні нормативно-правові акти державного регулювання у сфері управління фінансовими результатами підприємств в Україні наведемо у табл. 1.6.

Таблиця 1.6

**Основні нормативно-правові акти державного регулювання
у сфері управління фінансовими результатами підприємств України**

Нормативно-правовий акт	Роль у формуванні та управлінні фінансовими результатами
Конституція України (Основний закон України) [24]	Закріплює принципи свободи підприємницької діяльності, рівності форм власності та правові основи отримання доходів і формування фінансових результатів
Цивільний кодекс України [81]	Регламентує цивільно-правові зобов'язання, що безпосередньо впливають на формування доходів, витрат і фінансових результатів підприємств
Закон України «Про особливості регулювання діяльності юридичних осіб окремих організаційно-правових форм у перехідний період та об'єднань юридичних осіб» [63]	Визначає особливості функціонування та відповідальності підприємств, що впливає на порядок формування і розподілу фінансових результатів
Закон України «Про інвестиційну діяльність» [62]	Регламентує формування фінансових результатів від інвестиційної діяльності, визначає джерела фінансування та економічні стимули інвестування
Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» [60]	Встановлює загальні принципи визнання доходів, витрат і фінансових результатів та їх відображення у фінансовій звітності
План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій [56]	Забезпечує систематизацію облікових даних щодо доходів, витрат і фінансових результатів
Закон України «Про власність» [61]	Визначає економічні основи привласнення результатів господарської діяльності, у тому числі прибутку підприємства
П(С)БО 16 «Витрати» [58]	Регламентує склад, визнання та класифікацію витрат, що формують собівартість і безпосередньо впливають на фінансовий результат
П(С)БО 15 «Дохід» [57]	Визначає порядок визнання та оцінки доходів, що є базою для формування фінансового результату підприємства

Джерело: складено автором

Ефективне управління господарсько-фінансовою діяльністю підприємства є можливим лише за умови наявності якісного, повного та своєчасного інформаційного забезпечення. Саме інформація виступає базою для аналізу фінансових результатів, оцінки поточного стану підприємства та прогнозування напрямів його подальшого розвитку. Достовірні дані про доходи, витрати, прибуток і фінансові потоки дають змогу обґрунтовувати управлінські рішення та мінімізувати фінансові ризики. Інформаційне забезпечення поєднує дані бухгалтерського, управлінського та статистичного обліку, а також аналітичні й прогнозні показники. Воно забезпечує контроль за використанням ресурсів і результатами господарської діяльності. У результаті налагоджена система інформаційного забезпечення сприяє підвищенню ефективності управління та досягненню стратегічних цілей підприємства.

Інформаційне забезпечення відносин у сфері управління формуванням фінансових результатів підприємства – це систематизована сукупність фінансово-економічних даних, показників, інформаційних потоків, методів їх збирання, обробки, зберігання та передачі, які використовуються для прийняття обґрунтованих управлінських рішень щодо формування, аналізу, розподілу й використання фінансових результатів [48].

Воно охоплює інформацію бухгалтерського, управлінського та статистичного обліку, дані фінансової звітності, результати фінансового аналізу й прогнозування, а також відомості про вплив внутрішніх і зовнішніх чинників. Таке інформаційне забезпечення забезпечує прозорість процесів формування доходів і витрат, підвищує об'єктивність оцінки прибутку (збитку), сприяє своєчасному виявленню відхилень і резервів зростання прибутковості. У підсумку воно є необхідною умовою ефективного управління фінансовими результатами та фінансової стійкості підприємства.

Завдання інформаційного забезпечення управління фінансовими результатами підприємства включають такі ключові напрями [7; 19]:

1. Формування повної, достовірної та своєчасної інформації про доходи, витрати та фінансові результати діяльності підприємства.

2. Забезпечення керівництва аналітичними даними для оцінки ефективності операційної, інвестиційної та фінансової діяльності.

3. Підтримка процесів планування, прогнозування та контролю формування прибутку і рентабельності.

4. Виявлення відхилень фактичних фінансових результатів від планових показників і визначення причин їх виникнення.

5. Інформаційне забезпечення прийняття управлінських рішень щодо оптимізації витрат, збільшення доходів та підвищення прибутковості.

6. Забезпечення відповідності фінансової інформації вимогам чинного законодавства та нормативно-правових актів.

7. Підвищення прозорості фінансової звітності для внутрішніх і зовнішніх користувачів.

Отже, ефективне інформаційне забезпечення є основою результативного управління фінансовими результатами та фінансової стійкості підприємства.

Інформаційною базою для оцінювання фінансових результатів підприємств України виступає сукупність фінансової, статистичної та оперативної інформації, яка комплексно відображає результати господарської діяльності суб'єктів господарювання [2; 15]:

1. Фінансова звітність забезпечує узагальнену характеристику доходів, витрат і фінансових результатів за звітний період та є основним джерелом для проведення фінансового аналізу.

2. Статистична звітність доповнює фінансові дані інформацією про виробничі, економічні та соціальні показники, що дає змогу оцінити тенденції розвитку підприємства в динаміці.

3. Оперативні дані формуються в процесі поточної діяльності та використовуються для оперативного контролю, прийняття управлінських рішень і своєчасного реагування на відхилення фактичних показників від запланованих.

У поєднанні ці джерела створюють цілісну інформаційну основу для об'єктивної оцінки формування фінансових результатів і підвищення

ефективності управління ними.

Звіт про фінансові результати – це форма фінансової звітності підприємства, яка відображає доходи, витрати та фінансові результати його діяльності за звітний період. У цьому звіті узагальнюється інформація про результати операційної, фінансової та інвестиційної діяльності, що дає змогу визначити прибуток або збиток підприємства. Він показує, за рахунок яких джерел сформовано доходи та які витрати були понесені у процесі господарської діяльності. Дані звіту використовуються для оцінки ефективності діяльності, рівня прибутковості та фінансової стійкості підприємства. Звіт про фінансові результати є важливим інформаційним джерелом для керівництва, інвесторів, кредиторів і державних органів [43].

Формування звіту про фінансові результати є необхідним елементом управління діяльністю підприємства, оскільки він дає змогу оцінити ефективність господарської діяльності за певний період. Завдяки цьому звіту керівництво отримує достовірну інформацію для прийняття обґрунтованих управлінських рішень щодо планування, контролю та оптимізації доходів і витрат. Звіт також слугує основою для прогнозування фінансових результатів і визначення тенденцій змін прибутку та рентабельності в майбутніх періодах.

Таким чином, нормативно-правове та інформаційне забезпечення є ключовими елементами ефективного управління формуванням фінансових результатів підприємства. Правова база визначає загальні принципи ведення господарської діяльності, методологію обліку доходів і витрат, а також порядок розподілу прибутку, що забезпечує законність та прозорість фінансових процесів. Інформаційне забезпечення створює умови для оперативного збору, обробки та аналізу даних про доходи, витрати та фінансові результати. Спільне використання нормативно-правових і інформаційних інструментів підвищує ефективність управління фінансовими результатами та фінансову стійкість підприємства.

Висновки до розділу 1

Економічна природа поняття «фінансовий результат» відноситься до узагальнюючих категорій фінансово-господарської діяльності підприємства, що відображають кінцевий ефект його функціонування за певний період у формі прибутку або збитку, який виникає внаслідок співставлення доходів і витрат. Фінансовий результат як універсальна економічна категорія дає змогу враховувати два чинники основної мети підприємницької діяльності – отримання економічної вигоди (прибутку) та забезпечення сталого розвитку підприємства шляхом ефективного використання ресурсів.

Вважаємо, що фінансовий результат – це узагальнений показник ефективності господарської діяльності підприємства, який відображає кінцевий економічний ефект у вигляді прибутку або збитку, сформований у результаті співвідношення доходів і витрат за певний період і слугує базою для прийняття управлінських рішень, планування розвитку та забезпечення фінансової стійкості суб'єкта господарювання.

Формування фінансових результатів підприємства – це комплексний процес планування, контролю та регулювання доходів і витрат суб'єкта господарювання з метою досягнення оптимального фінансового ефекту у вигляді прибутку або мінімізації збитків. Він включає аналіз джерел доходів, структури витрат, управління фінансовими потоками та використання внутрішніх і зовнішніх резервів для забезпечення фінансової стабільності, зростання власного капіталу та підтримки стратегії розвитку підприємства.

Економічний механізм управління фінансовими результатами господарської діяльності підприємства – це сукупність методів, інструментів та організаційних процедур, спрямованих на планування, контроль, регулювання та оптимізацію доходів і витрат підприємства з метою забезпечення максимального фінансового ефекту. Він передбачає використання внутрішніх резервів, стимулювання прибутковості, управління фінансовими потоками та інтеграцію стратегічних і оперативних рішень.

Система управління формуванням фінансових результатів підприємства є ключовим елементом забезпечення його ефективності та стабільності на ринку. Вона поєднує планування, організаційні заходи, управлінські рішення та контроль за доходами і витратами, що дозволяє досягати запланованого рівня прибутку. Завдяки впровадженню такої системи підприємство отримує можливість своєчасно виявляти резерви підвищення фінансових результатів та оптимізувати використання ресурсів.

Аналіз фінансових результатів сприяє виявленню внутрішніх резервів підвищення прибутковості та оптимізації витрат. Крім того, оцінка дозволяє планувати розвиток підприємства, приймати стратегічні рішення щодо інвестицій і модернізації виробництва. Вона є важливим інструментом для забезпечення фінансової стабільності та платоспроможності підприємства. Отже, системне проведення оцінки формування фінансових результатів забезпечує підвищення ефективності господарської діяльності та конкурентоспроможності підприємства на ринку.

Визначені підходи до оцінки формування фінансових результатів підприємства свідчать про багатогранність і комплексність цього процесу. Відсутність універсальної методики оцінки зумовлює необхідність комбінування різних підходів залежно від мети аналізу та специфіки діяльності підприємства. Загалом, комплексне застосування визначених підходів забезпечує обґрунтовану оцінку формування фінансових результатів і створює підґрунтя для прийняття ефективних управлінських рішень.

Нормативно-правове та інформаційне забезпечення є ключовими елементами ефективного управління формуванням фінансових результатів підприємства. Правова база визначає загальні принципи ведення господарської діяльності, методологію обліку доходів і витрат, а також порядок розподілу прибутку, що забезпечує законність та прозорість фінансових процесів. Інформаційне забезпечення створює умови для оперативного збору, обробки та аналізу даних про доходи, витрати та фінансові результати.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІТИЧНА ОЦІНКА СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ФОРМУВАННЯМ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ПІДПРИЄМСТВА АТ «РУДЬ»

2.1. Організаційно-управлінський аналіз діяльності підприємства

Об'єктом дослідження актуальних питань розвитку системи управління формуванням фінансових результатів підприємства визначено одне з провідних національних виробничо-торгівельних підприємств, яке функціонує на ринку виробництва молочної продукції, а саме АТ «РУДЬ».

Акціонерне товариство «РУДЬ» є одним із провідних виробників молочної продукції в Україні та лідером на ринку морозива. Підприємство спеціалізується на виробництві широкого спектру молочних продуктів, серед яких морозиво, вершкове масло, сир та кисломолочні вироби. Організаційно-правова форма підприємства та система корпоративного управління відповідають чинному законодавству України й сучасним принципам менеджменту. Історія компанії нараховує майже столітній період розвитку [50].

Перші кроки в діяльності підприємства пов'язані зі створенням у 1924 році маслозаводу на базі кооперативних виробництв у місті Житомир. Подальший розвиток відбувався поетапно: до 1976 року на території сучасного підприємства функціонував Житомирський м'ясокомбінат. Після цього розпочалася масштабна реконструкція виробничих площ з метою створення нового маслоробного комплексу. У 1981 році введено в експлуатацію основні виробничі цехи, зокрема підрозділи з виробництва вершкового масла, сухого знежиреного молока та морозива. Саме цей період вважається початком діяльності підприємства як спеціалізованого молокопереробного заводу.

У 1996 році відбулася приватизація підприємства та зміна організаційно-правового статусу на ПАТ «Житомирський маслозавод». Важливим етапом розвитку стало запровадження торгової марки «РУДЬ» 1 квітня 1998 року, яка пройшла етап опрацювання понад 60 варіантів назв. Ця торгова марка згодом стала одним із найвідоміших харчових брендів України. Наприкінці 1990-х

років підприємство активно розширило ринки збуту, вийшовши на загальнонаціональний рівень дистрибуції та розпочавши експорт до Європи, Ізраїлю, Японії та США. Це дозволило зміцнити конкурентні позиції та підвищити впізнаваність бренду на міжнародному ринку. 17 грудня 2018 року компанія змінила організаційно-правову форму з публічного акціонерного товариства на акціонерне товариство [50].

Подальшим кроком у розвитку бренду стало офіційне перейменування ПАТ «Житомирський маслозавод» на АТ «РУДЬ» 10 лютого 2025 року, що забезпечило повну відповідність юридичної назви підприємства його комерційному бренду.

Організаційно-правова характеристика підприємства АТ «РУДЬ» представлена у табл. 2.1.

Таблиця 2.1

Організаційно-правова характеристика підприємства АТ «РУДЬ»

Ознаки	Характеристика
Повне найменування юридичної особи	АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО РУДЬ
Скорочена назва	АТ «РУДЬ»
Статус юридичної особи	Зареєстровано
Код ЄДРПОУ	00182863
Дата реєстрації	14.08.1995 р.
Уповноважені особи	РУДЬ Петро Володимирович
Розмір статутного капіталу	1 393 250,00 грн.
Види діяльності	Основний: 10.52 Виробництво морозива Інші: 10.39 Інші види перероблення та консервування фруктів і овочів 10.51 Перероблення молока, виробництво масла та сиру 46.33 Оптова торгівля молочними продуктами, яйцями, харчовими оліями та жирами
Місцезнаходження юридичної особи	10002, Україна, Житомирська обл., місто Житомир, вулиця Івана Гонти, будинок, 4

Джерело: складено автором за даними підприємства

Отже, юридична особа АТ «РУДЬ», код ЄДРПОУ 00182863, було зареєстровано 14.08.1995 р. Розмір статутного капіталу юридичної особи

складає 1 393 250,00 грн. На момент останнього оновлення даних 11.04.2025 р. статус юридичної особи - зареєстровано. Уповноваженою особою юридичної особи АТ «РУДЬ» є РУДЬ Петро Володимирович [50].

Сучасна стратегія підприємства орієнтована на підвищення якості продукції та впровадження інноваційних технологій у виробництві. АТ «РУДЬ» активно інвестує у модернізацію обладнання та автоматизацію виробничих процесів, що сприяє зростанню ефективності діяльності. Підприємство підтримує високі стандарти якості, сертифіковані за міжнародними нормами, що підтверджує його репутацію на внутрішньому та зовнішньому ринках. Значна увага приділяється розвитку експортного потенціалу та відкриттю нових ринків збуту. Крім морозива, підприємство активно працює над розширенням асортименту молочних продуктів для задоволення потреб споживачів.

Керівництво приділяє увагу корпоративній соціальній відповідальності та підтримці працівників. АТ «РУДЬ» залишається одним із лідерів національного ринку, постійно вдосконалюючи технології виробництва та маркетингову стратегію. Підприємство підтримує тісні зв'язки з торговельними мережами та дистриб'юторами для забезпечення широкого охоплення ринку. Завдяки інноваціям, якісній продукції та потужній дистрибуційній мережі, компанія утримує стабільне лідерство на ринку морозива в Україні. Впровадження сучасних стандартів управління та автоматизації дозволяє оперативно реагувати на зміни попиту та економічні виклики. АТ «РУДЬ» активно використовує бренд для просування продукції та формування лояльності споживачів.

Підприємство постійно розвиває систему контролю якості та забезпечує відповідність продукції міжнародним нормам безпеки. Завдяки стратегічному плануванню та довгостроковій політиці розвитку, компанія забезпечує стабільний фінансовий результат. Підприємство підтримує репутацію надійного партнера для інвесторів та постачальників. Сьогодні АТ «РУДЬ» є прикладом успішного поєднання традиційної молочної галузі з сучасними

технологіями та управлінськими практиками, що робить його одним із провідних гравців на українському ринку молочних продуктів та морозива.

АТ «РУДЬ» має чітко визначену місію, яка звучить як «Морозиво «РУДЬ» з теплом до кожного». Вона підкреслює орієнтацію компанії на споживача, прагнення забезпечити високу якість продукції та формування позитивного іміджу бренду в очах клієнтів. Місія також відображає соціальну відповідальність підприємства та прагнення створювати продукцію, що дарує радість і задоволення споживачам. Візія АТ «РУДЬ» полягає в тому, щоб стати провідним виробником морозива в Україні, одночасно впроваджуючи інноваційні технології у виробництві та управлінні.

Компанія орієнтується на зміцнення своїх конкурентних позицій як на внутрішньому, так і на міжнародному ринках, постійно розширюючи асортимент та покращуючи якість продукції. Додатково, стратегія розвитку передбачає інтеграцію сучасних маркетингових підходів, розвиток дистрибуційної мережі та підвищення ефективності виробничих процесів. Такий підхід дозволяє підприємству не лише утримувати лідерство на національному ринку, а й підвищувати впізнаваність бренду за кордоном, забезпечуючи довгострокову стабільність і стійкий фінансовий результат.

Характеристика місії, бачення, мети, цілей та параметрів відповідальності АТ «РУДЬ» представлено у табл. 2.2.

Щодня АТ «РУДЬ» переробляє близько 300 тонн молока, з яких приблизно половина, близько 150 тонн, використовується для виробництва морозива – головного продукту компанії. Досягнення таких обсягів стало можливим завдяки використанню передового обладнання, яке не має аналогів в Україні:

1. Лінія Straightline SL1100 F2 від Tetra Pak є унікальною для Східної Європи та здатна виготовляти до 27 000 порцій морозива за годину, або 600 000 порцій за добу, що дозволяє підтримувати стабільно високі стандарти якості та обсяги виробництва.

2. Шафа шокової заморозки забезпечує температуру до -30°C , що гарантує ідеальну текстуру і зовнішній вигляд продукції під час фасування та зберігання.

Таблиця 2.2

Характеристика місії, бачення, мети, цілей та параметрів
відповідальності АТ «РУДЬ»

Елемент	Опис
Місія компанії	Морозиво «РУДЬ» з теплом до кожного.
Бачення компанії	Компанія «РУДЬ» - виробник морозива в Україні з найсучаснішими технологіями, найбільшим обсягом продажів та найвищою ефективністю діяльності.
Мета компанії	Виробництво продукції та постійне задоволення найвибагливіших смаків споживачів, удосконалення технологічних процесів, використання методів, досвіду, матеріалів і виробів, які не забруднюють навколишнє середовище.
Цілі компанії	- орієнтація місії на різноманітну вікову групу споживачів; - формування іміджу компанії як стабільної фірми; - орієнтація на постійне оновлення асортименту; - вихід на нові ринки збуту.
Параметри відповідальності	- перед споживачами: гарантія безпечності та якості продукції; - перед працівниками: підвищення соціальних стандартів; - перед суспільством: поліпшення екологічного стану довкілля; - перед законодавством: дотримання норм і стандартів корпоративного права; - перед бізнесом: підвищення культури ведення бізнесу в Україні.

Джерело: складено автором за даними підприємства

3. Німецьке обладнання Big Drum відкриває можливості для виготовлення ексклюзивних видів морозива, які відповідають потребам навіть найвибагливіших споживачів.

Завдяки такому технічному оснащенню АТ «РУДЬ» здатне поєднувати високу продуктивність із інноваційним підходом до розширення асортименту. Це дозволяє компанії утримувати лідерські позиції на внутрішньому ринку та підвищувати впізнаваність бренду на міжнародних ринках.

Система менеджменту, впроваджена у компанії, - точно така ж, як на провідних міжнародних підприємствах [50]:

- управління якістю: ISO 9001:2001;
- вплив виробництва на довкілля: ISO 14000:2004;
- менеджмент безпеки харчових продуктів: ISO 22000:2005;
- управління факторами, що впливають на безпеку продукції: HACCP (Hazard Analysis and Critical Control Points).

Динаміка обсягів товарообороту за асортиментними групами продукції підприємства АТ «РУДЬ» представлена у табл. 2.3.

Таблиця 2.3

Динаміка обсягів товарообороту за асортиментними групами продукції підприємства АТ «РУДЬ», тис.грн.

Товарна група	Роки			Відхилення 2024 р. до 2022 р.	
	2022	2023	2024	+, –	%
Морозиво	857245	1129588	1377172	519927	60,65
Хорека	78096	89088	130757	52661	67,43
Заморожені продукти	133329	120782	206779	73449	55,09
Масло	336831	427736	508162	171330	50,87
Молочні продукти	535580	631610	708858	173279	32,35
Заморожені напівфабрикати	115899	139057	139204	23305	20,11
Тісто заморожене	39840	60820	127040	87200	У 2,18 р.б.
Сирки	42330	51968	39193	-3137	-7,41
Хлібобулочні вироби	5206	15419	26354	21148	У 4,06 р.б.
Інша продукція	119294	189312	115215	-4080	-3,42
Разом	2263651	2855378	3378734	1115083	49,26

Джерело: складено автором за даними підприємства

Аналіз даних показує стійку позитивну динаміку товарообороту АТ «РУДЬ» за більшістю асортиментних груп продукції у період з 2022 по 2024 рік. Найбільше зростання спостерігається у сегменті морозива, який є ключовим продуктом підприємства, з приростом 60,65 % або 519927 тис. грн, що свідчить про підвищений попит та ефективну маркетингову стратегію. Значне зростання демонструють групи Хорека (67,43 %), заморожені продукти (55,09 %) та масло (50,87 %), що підтверджує розширення асортиментної лінійки та розвиток нових каналів збуту. Менший, але також помітний приріст зафіксовано у молочних продуктах (32,35 %) та заморожених напівфабрикатах (20,11 %), що свідчить про стабільний попит на традиційну продукцію підприємства. Особливу увагу привертає дворазове зростання продажу замороженого тіста та чотирикратне збільшення товарообороту хлібобулочних виробів, що свідчить про успішну диверсифікацію виробництва. Разом загальний товарооборот підприємства зріс на 49,26 % або 1115083 тис. грн, що

свідчить про загальну ефективність діяльності та позитивну тенденцію розвитку АТ «РУДЬ».

Організаційна структура АТ «РУДЬ» являє собою формалізовану систему взаємозв'язків і підпорядкування між підрозділами та співробітниками підприємства, що забезпечує ефективне виконання виробничих, фінансових, маркетингових та управлінських функцій. Вона побудована за лінійно-функціональним принципом, де ключові напрямки діяльності – виробництво, збут, логістика, маркетинг, фінанси та управління персоналом – чітко розмежовані та координуються відповідними керівниками.

Організаційна структура підприємства АТ «РУДЬ» представлена в Додатку А.

Структура передбачає наявність вищого керівного органу – правління та ради директорів, які визначають стратегічний курс розвитку та контролюють виконання ключових показників. На рівні виробничих підрозділів функціонують цехи та лабораторії, що відповідають за безперебійну переробку молока, виробництво морозива, масла, сирів та заморожених продуктів. Крім того, присутні служби підтримки – фінансово-економічний відділ, відділ закупівель, відділ маркетингу та відділ логістики, які забезпечують комплексну координацію діяльності підприємства. Така організаційна структура дозволяє ефективно розподіляти ресурси, контролювати процеси та своєчасно приймати управлінські рішення, що сприяє стабільному розвитку АТ «РУДЬ» та зміцненню його позицій на національному і міжнародному ринках.

SWOT-аналіз є одним із ключових інструментів стратегічного планування АТ «РУДЬ», що дозволяє всебічно оцінити внутрішні та зовнішні чинники, які впливають на діяльність підприємства. Він дає змогу виявити сильні сторони компанії, такі як висока якість продукції, впізнаваний бренд, сучасне виробниче обладнання та розвинена дистрибуційна мережа. Використання SWOT-аналізу сприяє формуванню стратегічних рішень щодо підвищення конкурентоспроможності та довгострокової стабільності підприємства.

Результати проведеного результатів SWOT-аналізу стратегічного розвитку підприємства АТ «РУДЬ» представлено у табл. 2.4.

Таблиця 2.4

Результати проведеного результатів SWOT-аналізу стратегічного розвитку підприємства АТ «РУДЬ»

Категорія	Основні елементи	Оцінка впливу на стратегічний розвиток
Сильні сторони (S)	- висока якість продукції; - впізнаваний національний бренд; - сучасне обладнання та технології; - розвинена дистрибуційна мережа; - досвідчений менеджмент	Дозволяють зміцнювати ринкові позиції, підвищувати лояльність споживачів, ефективно масштабувати виробництво
Слабкі сторони (W)	- залежність від окремих постачальників сировини; - потреба модернізації частини виробничих процесів; - відносно високі витрати на логістику	Можуть обмежувати гнучкість виробництва, підвищувати собівартість продукції та знижувати маржинальність
Можливості (O)	- вихід на нові внутрішні та міжнародні ринки; - розширення асортименту продукції; - впровадження інноваційних технологій; - партнерство з дистриб'юторами	Дає змогу збільшити частку ринку, підвищити прибутковість та диверсифікувати бізнес
Загрози (T)	- коливання цін на сировину; - посилення конкуренції; - зміни регуляторного середовища; - економічна нестабільність	Може вплинути на стабільність фінансових результатів, зменшити конкурентні переваги та загальну ефективність діяльності

Джерело: складено автором на основі власних досліджень

Таким чином, сучасний стан АТ «РУДЬ» характеризується стійким лідерством на українському ринку морозива та високою впізнаваністю бренду серед споживачів. Підприємство має розвинену виробничу інфраструктуру та сучасне обладнання, що дозволяє забезпечувати великі обсяги виробництва при високих стандартах якості. Значна увага приділяється інноваціям, розширенню асортименту та впровадженню сучасних технологій у виробництві та управлінні. Розгалужена дистрибуційна мережа, включно з фірмовими магазинами, забезпечує широке охоплення внутрішнього ринку та підвищує лояльність споживачів. У перспективі АТ «РУДЬ» має всі передумови для

зміцнення своїх позицій, підвищення рентабельності та диверсифікації продуктового портфеля.

2.2. Діагностика фінансово-економічного стану АТ «РУДЬ»

Діагностика фінансово-економічного стану підприємства є невід'ємною складовою ефективного управління господарською діяльністю. Вона дозволяє отримати об'єктивну оцінку фінансового здоров'я підприємства та своєчасно виявляти потенційні ризики для його стабільності. Аналіз фінансового стану дає змогу керівництву приймати обґрунтовані управлінські рішення щодо оптимізації ресурсів, підвищення рентабельності та ліквідності підприємства. Сучасні економічні умови зростаючої конкуренції та нестабільності ринку роблять діагностику фінансового стану особливо актуальною. Вона охоплює оцінку ліквідності, платоспроможності, фінансової стійкості, ефективності використання ресурсів і формування фінансових результатів.

Діагностика дозволяє не лише оцінити поточний стан підприємства, але й прогнозувати його розвиток у короткостроковій та довгостроковій перспективі. Важливим аспектом є використання комплексного підходу, що включає горизонтальний, вертикальний, коефіцієнтний та факторний аналіз. Значну роль відіграє виявлення внутрішніх резервів підвищення ефективності діяльності та оптимізації витрат. Діагностика фінансово-економічного стану також є основою для стратегічного планування та формування інвестиційної політики. Вона забезпечує прозорість та достовірність фінансової інформації для акціонерів, інвесторів і партнерів.

Оцінка фінансового стану сприяє підвищенню управлінської відповідальності та контролю за господарськими процесами. Крім того, вона дозволяє порівнювати ефективність діяльності підприємства з конкурентами на ринку. Діагностика також допомагає визначити ступінь ризику банкрутства та фінансових труднощів. Отже, проведення систематичної діагностики фінансово-економічного стану є ключовим інструментом забезпечення стабільності, розвитку та конкурентоспроможності підприємства на ринку.

Динаміка формування основних економічних показників діяльності АТ «РУДЬ» представлена у табл. 2.5.

Таблиця 2.5

Основні економічні показники діяльності АТ «РУДЬ»

№	Показник	Роки			Відхилення 2024 р. до 2022 р.	
		2022	2023	2024	+/-	%
1	Чистий дохід, тис. грн.	2263651	2855378	3378734	1115083	49,26
2	Валовий прибуток, тис. грн.	701009	935742	961374	260365	37,14
3	Чистий прибуток, тис. грн.	203805	323291	290352	86547	42,47
4	Середньорічна вартість активів, тис. грн.	2046010,0	2092170,0	2404487,5	358478	17,52
5	Середньорічна вартість необоротних активів, тис. грн.	1015266,0	955062,0	1030230,0	14964,0	1,47
6	Середньорічна вартість оборотних активів, тис. грн.	1030744,0	1137108,0	1374257,5	343513,5	33,33
7	Середньооблікова чисельність працівників, осіб	660	659	793	133	20,15
8	Фондовіддача	2,23	2,99	3,28	1,05	47,09
9	Фондомісткість	0,09	0,09	0,06	-0,03	-34,09
10	Фондоозброєність, тис. грн /ос.	1538,28	1449,26	1299,16	-239,13	-15,55
11	Продуктивність праці, тис. грн. /ос.	3429,77	4332,90	4260,70	830,92	24,23
12	Коефіцієнт оборотності оборотних активів	2,20	2,51	2,46	0,26	11,95

Джерело: складено автором на основі даних підприємства

Аналіз динаміки основних економічних показників діяльності АТ «РУДЬ» за період 2022–2024 рр. свідчить про загальне зростання фінансових результатів підприємства. Чистий дохід підприємства зріс на 49,26 %, що свідчить про активне збільшення обсягів реалізації продукції та ефективність продажів. Валовий прибуток за цей період зріс на 37,14 %, що демонструє здатність підприємства ефективно контролювати витрати при зростанні доходів. Чистий прибуток збільшився на 42,47 %, що свідчить про стабільність фінансового стану та прибутковість діяльності.

Середньорічна вартість активів зросла на 17,52 %, при цьому необоротні активи збільшилися лише на 1,47 %, а оборотні активи – на 33,33 %, що вказує на активізацію операційної діяльності та збільшення обігових ресурсів. Середньооблікова чисельність працівників зросла на 20,15 %, що відображає розширення виробничих потужностей та потребу в додаткових кадрах.

Фондовіддача підвищилася на 47,09 %, а фондомісткість знизилася на 34,09 %, що свідчить про більш ефективне використання основних засобів. Фондоозброєність на одного працівника зменшилася на 15,55 %, проте продуктивність праці зросла на 24,23 %, що демонструє підвищення ефективності роботи персоналу. Коефіцієнт оборотності оборотних активів збільшився на 11,95 %, що свідчить про більш ефективне використання поточних ресурсів для генерації доходу. Загалом, динаміка показників відображає позитивні тенденції розвитку підприємства та зміцнення його фінансової стійкості АТ «РУДЬ».

Діагностика майнового стану підприємства є ключовим елементом управлінського аналізу та оцінки його фінансово-економічного стану. Вона дозволяє визначити структуру, склад та вартість активів підприємства, а також оцінити їх ефективність використання. Знання майнового стану є необхідним для прийняття обґрунтованих управлінських рішень щодо інвестицій, фінансування та розвитку підприємства. Аналіз активів і зобов'язань дає змогу виявити резерви підвищення продуктивності та оптимізації ресурсів. Діагностика майнового стану включає оцінку необоротних та оборотних активів, їх ліквідності та забезпеченості власним та залученим капіталом. Вона дозволяє контролювати фінансову стабільність та платоспроможність підприємства у коротко- та довгостроковій перспективі.

Результати діагностики служать базою для планування розвитку та формування фінансової стратегії. Важливим аспектом є виявлення ризиків втрати або недоотримання активів, що може впливати на фінансові результати. Діагностика майнового стану також забезпечує прозорість інформації для інвесторів, партнерів і контролюючих органів. Отже, системне дослідження майнового стану є невід'ємною умовою ефективного управління та стабільного розвитку підприємства.

Характеристика майна підприємства АТ «РУДЬ» та джерел його формування за балансом представлена у табл. 2.6.

Характеристика майна підприємства АТ «РУДЬ»
та джерел його формування за балансом

Показники	На 31.12.2022		На 31.12.2023		На 31.12.2024		Відхилення 2024 р. до 2022 р.		
	тис. грн.	пито- ма вага, %	тис. грн.	пито- ма вага, %	тис. грн.	пито- ма вага, %	+, -	%	п.с.
АКТИВИ									
1. Необоро- тні активи:	970586	45,0	939538	46,4	1120922	40,3	150336	15,49	-4,69
в т.ч. основні засоби	894411	41,4	842815	41,6	938652	33,7	44241	4,95	-7,71
2. Оборотні активи	1188402	55,0	1085814	53,6	1662701	59,7	474299	39,91	4,69
в т.ч. запаси	329286	15,3	332765	16,4	509120	18,3	179834	54,61	3,04
дебіторська заборгов- ність	297897	13,8	329474	16,3	481760	17,3	183863	61,72	3,51
грошові кошти	557092	25,8	420281	20,8	670867	24,1	113775	20,42	-1,70
ПАСИВИ									
1. Власний капітал	1488014	68,9	1811008	89,4	2100374	75,5	612360	41,15	6,53
в т.ч. зареєс- трований капітал	5341	0,2	5341	0,3	5341	0,2	0	0,00	-0,06
нерозподі- лений прибуток	1482673	68,7	1805667	89,2	2095033	75,3	612360	41,30	6,59
2. Довго- строкові зобов'язання і забезпечення	1637	0,1	2607	0,1	3217	0,1	1580	96,52	0,04
2. Поточні зобов'язання і забезпечення	669337	31,0	211737	10,5	680032	24,4	10695	1,60	-6,57
БАЛАНС	2158988	100,0	2025352	100,0	2783623	100,0	624635	28,93	х

Джерело: складено автором на основі даних підприємства

Аналіз динаміки майнового стану АТ «РУДЬ» за період 2022–2024 рр. показує позитивну тенденцію до зростання загальної вартості активів підприємства на 624635 тис. грн, або на 28,93 %. При цьому відбулося збільшення необоротних активів на 150336 тис. грн (15,49 %), хоча їх питома вага у структурі активів знизилася на 4,69 в.п., що свідчить про переважне

зростання оборотних активів. Оборотні активи зросли на 474299 тис. грн (39,91 %), їхня питома вага в структурі активів підвищилась на 4,69 в.п., що вказує на посилення ліквідності підприємства. Значне зростання спостерігається у запасах – на 179834 тис. грн (54,61 %), а дебіторська заборгованість збільшилася на 183863 тис. грн (61,72 %), що може вказувати на активізацію реалізації продукції та розширення ринків збуту. Грошові кошти підприємства зросли на 113775 тис. грн (20,42 %), хоча їхня питома вага зменшилася на 1,7 в.п., що пов'язано із зростанням інших оборотних активів.

Щодо пасивів, власний капітал підприємства зріс на 612360 тис. грн (41,15 %), що свідчить про підвищення фінансової стійкості та накопичення прибутку для подальшого розвитку. Нерозподілений прибуток збільшився на 612360 тис. грн (41,30 %), залишаючись основним джерелом формування власного капіталу. Поточні зобов'язання зросли незначно – на 10695 тис. грн (1,6 %), проте їх питома вага зросла на 24,4 %, що свідчить про збереження збалансованого співвідношення власних та залучених коштів. Довгострокові зобов'язання також зросли на 1580 тис. грн (96,52 %), проте їх питома вага у структурі пасивів залишилася незначною.

Загальний баланс підприємства демонструє стабільне зростання активів і підвищення частки власного капіталу, що є ознакою ефективного управління майном. В цілому динаміка показників свідчить про зміцнення фінансового стану АТ «РУДЬ» та потенціал для подальшого розширення виробничих і комерційних можливостей.

Діагностика фінансових результатів діяльності підприємства є ключовим етапом управління його господарською діяльністю, оскільки дозволяє своєчасно виявляти проблемні аспекти та оцінювати ефективність реалізації стратегічних і оперативних рішень. Вона надає комплексну інформацію про прибутковість, рентабельність та фінансову стійкість підприємства, що є необхідною умовою для прийняття обґрунтованих управлінських рішень. Регулярне проведення діагностики дозволяє оцінити динаміку фінансових результатів, виявити фактори їх зміни та прогнозувати майбутні показники.

Значну роль відіграє і визначення ефективності використання ресурсів, що дозволяє оптимізувати витрати та підвищити прибутковість. Діагностика також сприяє виявленню резервів для зростання фінансових результатів, що є важливим для розвитку підприємства. Вона включає аналіз доходів, витрат, прибутку та інших ключових фінансових показників за різними видами діяльності. Інформаційна база для діагностики формується на основі фінансової та статистичної звітності, що забезпечує достовірність отриманих результатів. Використання сучасних методів економічного аналізу, у тому числі факторного та коефіцієнтного, дозволяє глибоко оцінити фінансовий стан підприємства. Діагностика фінансових результатів також має важливе значення для інвесторів, кредиторів та інших зацікавлених сторін, оскільки відображає стабільність і перспективи розвитку підприємства.

Механізм формування фінансових результатів діяльності підприємства АТ «РУДЬ» проаналізовано у табл. 2.7.

Таблиця 2.7

Механізм формування фінансових результатів діяльності
підприємства АТ «РУДЬ», тис.грн.

Показники	Роки			Відхилення 2024 р. до 2022 р.	
	2022	2023	2024	+	%
				-	
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2263651	2855378	3378734	1115083	49,26
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	1562642	1919636	2417360	854718	54,70
Валовий: прибуток (збиток)	701009	935742	961374	260365	37,14
Інші операційні доходи	67883	36782	56377	-11506	-16,95
Адміністративні витрати	70504	93159	111327	40823	57,90
Витрати на збут	324652	382717	462650	137998	42,51
Інші операційні витрати	62318	30029	29592	-32726	-52,51
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток (збиток)	311418	466619	414182	102764	33,00
Фінансові витрати	69081	79887	58591	-10490	-15,19
Інші витрати	172	58	253	81	47,09
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток (збиток)	249494	396180	357563	108069	43,32
Чистий фінансовий результат: прибуток (збиток)	203805	323291	290352	86547	42,47

Джерело: складено автором на основі даних підприємства

Аналіз демонструє позитивну динаміку фінансових результатів діяльності АТ «РУДЬ» за період 2022–2024 рр. Чистий дохід від реалізації продукції зріс на 1115083 тис. грн, що становить 49,26 %, що свідчить про активне розширення обсягів продажів та збільшення ринкової частки підприємства. Водночас собівартість реалізованої продукції зросла на 854718 тис. грн (54,70 %), що вказує на підвищення витрат виробництва, проте валовий прибуток збільшився на 260365 тис. грн (37,14 %), демонструючи збереження прибутковості на високому рівні. Інші операційні доходи зменшилися на 11506 тис. грн (-16,95 %), що може свідчити про скорочення додаткових джерел доходу, однак зменшення інших операційних витрат на 32726 тис. грн (-52,51 %) пом'якшує вплив цього фактору. Адміністративні витрати та витрати на збут зросли відповідно на 40823 тис. грн (57,90 %) та 137998 тис. грн (42,51 %), що пояснюється розширенням виробничо-збутової діяльності підприємства.

Фінансовий результат від операційної діяльності зріс на 102764 тис. грн (33,00 %), свідчаючи про ефективне управління операційною діяльністю. Зменшення фінансових витрат на 10490 тис. грн (-15,19 %) також позитивно вплинуло на прибуток до оподаткування, який зріс на 108069 тис. грн (43,32 %). Чистий фінансовий результат підприємства збільшився на 86547 тис. грн (42,47 %), підтверджуючи стабільну прибутковість та ефективність управління фінансовими потоками. В цілому, динаміка показників свідчить про позитивні тенденції розвитку АТ «РУДЬ» та ефективне поєднання заходів з управління доходами, витратами і фінансовими ресурсами.

Динаміка показників оцінки фінансового стану підприємства АТ «РУДЬ» представлена у табл. 2.8.

Таблиця 2.8

Динаміка показників оцінки фінансового стану підприємства АТ «РУДЬ»

Показники	Роки			Відхилення 2024 р. до 2022 р.	
	2022	2023	2024	+, -	%
	1	2	3	4	5
1. Коефіцієнт загальної ліквідності	1,78	5,13	2,45	0,67	37,71

2. Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,83	1,98	0,99	0,15	18,53
Продовження таблиці 2.8					
1	2	3	4	5	6
3. Чистий оборотний капітал, тис.грн.	519065	874077	982669	463604	89,32
4. Коефіцієнт автономії	0,69	0,89	0,75	0,07	9,48
5. Коефіцієнт фінансової залежності	1,45	1,12	1,33	-0,13	-8,66
6. Коефіцієнт фінансової стійкості	2,22	8,45	3,07	0,86	38,62
7. Коефіцієнт оборотності активів	1,11	1,36	1,41	0,30	27,01
8. Коефіцієнт оборотності власного капіталу	1,63	1,73	1,73	0,09	5,81
9. Рентабельність господарської діяльності, %	12,35	16,33	11,84	-0,51	x
10. Рентабельність власного капіталу, %	14,70	19,60	14,85	0,15	x
11. Рентабельність продукції, %	15,62	19,20	12,95	-2,67	x

Джерело: складено автором на основі даних підприємства

Аналіз свідчить про загальне покращення платоспроможності та фінансової стійкості підприємства. Коефіцієнт загальної ліквідності зріс із 1,78 у 2022 році до 2,45 у 2024 році, що свідчить про достатній рівень оборотних активів для покриття короткострокових зобов'язань, хоча темп приросту знизився після піку в 2023 році. Абсолютна ліквідність збільшилася на 18,53 %, досягнувши 0,99, що свідчить про достатню наявність грошових коштів для покриття миттєвих зобов'язань. Чистий оборотний капітал зріс на 463 604 тис. грн (89,32 %), що підкреслює позитивну динаміку робочого капіталу та здатність підприємства ефективно фінансувати поточні операції. Водночас рентабельність господарської діяльності та продукції знизилася до 11,84 % та 12,95 %, що відображає збільшення витрат на виробництво та збут. Рентабельність власного капіталу зросла незначно до 14,85 %, демонструючи стабільну прибутковість для власників.

Таким чином, динаміка показників підтверджує, що АТ «РУДЬ» зберігає фінансову стійкість і ліквідність, ефективно управляє активами, проте потребує уваги до оптимізації витрат для підтримки рентабельності на високому рівні. Перспективи економічного розвитку АТ «РУДЬ» оцінюються позитивно завдяки стабільному зростанню обсягів реалізації та зміцненню фінансових показників підприємства.

2.3. Оцінка системи управління формуванням фінансових результатів підприємства

Управління формуванням фінансових результатів підприємства АТ «РУДЬ» слід вважати системним процесом, спрямованим на забезпечення оптимального рівня прибутковості та ефективного використання ресурсів компанії. Воно передбачає планування доходів і витрат, контроль фінансових потоків, оцінку ефективності операційної, інвестиційної та фінансової діяльності, а також прийняття управлінських рішень для стабільного розвитку підприємства. Такий підхід дозволяє не лише підтримувати фінансову стійкість компанії, а й стимулює реалізацію стратегічних цілей, підвищення конкурентоспроможності на внутрішньому та зовнішньому ринках [45; 76].

Крім того, управління фінансовими результатами АТ «РУДЬ» включає використання сучасних методів аналізу та прогнозування, що забезпечує своєчасне виявлення резервів підвищення прибутковості та зниження ризиків. Воно інтегрується з корпоративною стратегією розвитку, інноваційною діяльністю та політикою бренду, забезпечуючи комплексний підхід до формування фінансових показників. Таким чином, управління фінансовими результатами виступає ключовим елементом ефективного економічного менеджменту підприємства.

Ключовою метою управління фінансовими результатами АТ «РУДЬ» є забезпечення стійкого зростання прибутковості підприємства шляхом оптимізації доходів і витрат, ефективного використання наявних ресурсів та реалізації стратегічних завдань компанії.

З метою досягнення зазначених цілей система управління фінансовими результатами АТ «РУДЬ» вирішує такі завдання [71]:

- планування фінансових результатів – розробка прогнозів доходів, витрат і прибутку на короткостроковий та довгостроковий періоди з урахуванням внутрішніх і зовнішніх факторів;
- контроль за виконанням планових показників – моніторинг фактичних

результатів діяльності та порівняння їх із запланованими величинами для своєчасного коригування;

- оптимізація витрат і доходів – забезпечення ефективного використання ресурсів, мінімізація витрат та максимізація доходів у рамках операційної та інвестиційної діяльності;

- аналіз фінансових результатів – визначення впливу факторів на прибуток, оцінка рентабельності продукції та діяльності підприємства загалом;

- управління прибутком і його розподілом – формування політики щодо використання чистого прибутку, забезпечення інвестиційного розвитку та виплати дивідендів;

- виявлення резервів зростання фінансових результатів – пошук додаткових можливостей підвищення ефективності та рентабельності діяльності підприємства;

- підвищення фінансової стійкості та ліквідності – забезпечення стабільного фінансового стану, здатності своєчасно виконувати зобов'язання та реагувати на зміни ринкових умов.

Система управління фінансовими результатами АТ «РУДЬ» також передбачає комплекс функцій та методів, спрямованих на ефективне керування фінансовим результатом підприємства.

До основних функцій управління фінансовими результатами АТ «РУДЬ» належать наступні [55]:

- планування фінансових результатів, що забезпечує прогнозування доходів і витрат та встановлення цільових показників прибутку;

- організація та координація діяльності підрозділів підприємства для досягнення запланованих результатів;

- контроль і моніторинг фактичних фінансових показників із подальшим аналізом відхилень;

- аналітична функція, яка включає оцінку впливу ключових факторів на прибутковість та рентабельність;

- регулювання та коригування фінансових результатів, що дозволяє

оперативно реагувати на зміни ринкових умов і внутрішніх ресурсів.

Методи управління включають економіко-математичне моделювання, коефіцієнтний і факторний аналіз, CVP-аналіз, а також використання сучасних інформаційних систем для обробки фінансових даних, що забезпечує своєчасну і точну оцінку результативності діяльності. Завдяки такому поєднанню функцій і методів система управління фінансовими результатами дозволяє АТ «РУДЬ» досягати стабільного прибутку, оптимізувати витрати та підвищувати ефективність використання ресурсів [44; 80].

На основі узагальнення проведених досліджень нами запропоновано практично застосовну послідовність планування діючої системи управління формуванням фінансового результату (прибутку) за центрами фінансової відповідальності. Розроблений алгоритм складається з п'яти етапів, які дозволяють поетапно визначати фінансові результати кожного центру відповідальності, окреслювати межі їх повноважень та забезпечувати ефективну роботу системи в цілому. Використання цього підходу сприяє оптимізації процесів контролю та аналізу прибутковості АТ «РУДЬ» (рис. 2.1).

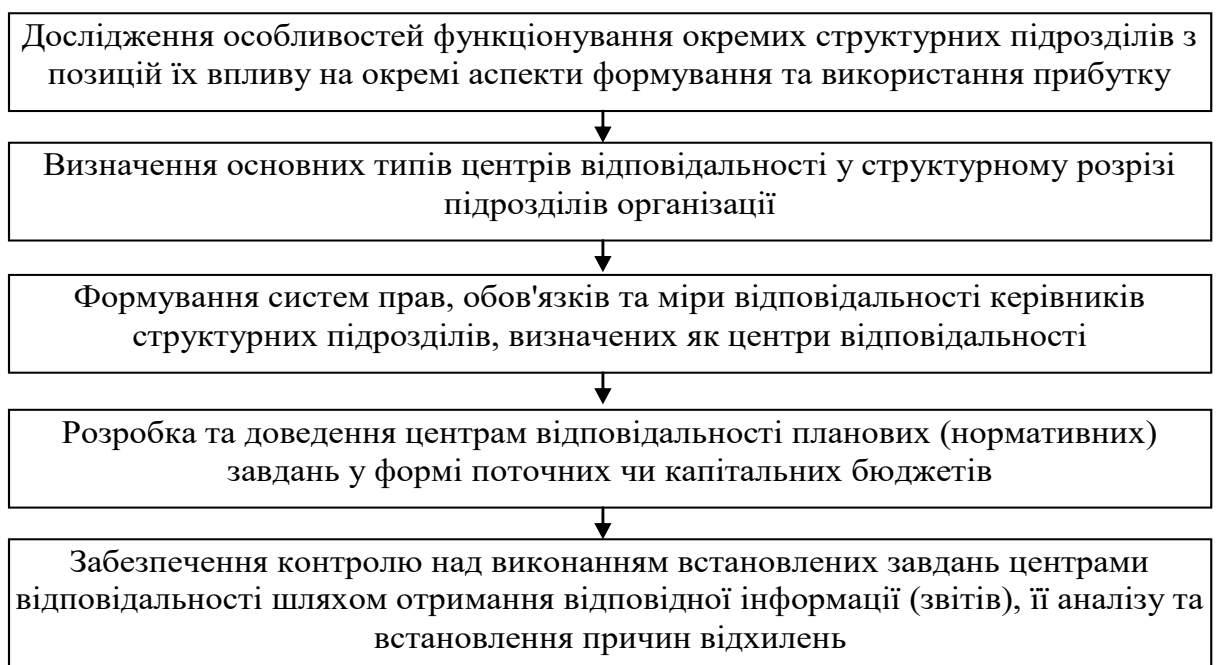

Рис. 2.1. Алгоритм існуючої системи управління формуванням чистого фінансового результату по центрах фінансової відповідальності АТ «РУДЬ»

Джерело: складено автором на основі власних досліджень

Зміст методики керування генеруванням фінансового результату в рамках фінансових центрів відповідальності АТ «РУДЬ» представлено у вигляді ланцюжка послідовних процесів (табл. 2.9).

Таблиця 2.9

Характеристика методики керування генеруванням фінансового результату на основі організації центрів фінансової відповідальності у АТ «РУДЬ»

Етап	Зміст процесу	Мета та очікуваний результат
1	Визначення фінансових центрів відповідальності	Чітке розмежування підрозділів та їхніх функцій у формуванні фінансових результатів; встановлення меж повноважень
2	Планування фінансових результатів за центрами	Прогнозування доходів, витрат та прибутку кожного підрозділу; визначення цільових показників
3	Реалізація плану та контроль за доходами і витратами	Забезпечення ефективного виконання запланованих фінансових показників; контроль за економічною дисципліною
4	Оцінка результатів діяльності центрів відповідальності	Порівняння фактичних результатів з плановими; визначення відхилень та їх причин
5	Впровадження коригувальних заходів	Оптимізація витрат, перерозподіл ресурсів, вдосконалення управлінських рішень для підвищення фінансового результату

Джерело: складено автором на основі власних досліджень

Методика керування формуванням фінансового результату в АТ «РУДЬ» через фінансові центри відповідальності забезпечує чітке розподілення обов'язків і повноважень між підрозділами. Вона дозволяє планувати доходи, витрати та прибуток кожного центру, контролювати виконання планових показників і виявляти відхилення. На основі аналізу результатів приймаються коригувальні заходи для оптимізації ресурсів та підвищення ефективності діяльності підприємства. Такий підхід сприяє системному та прозорому управлінню фінансовими результатами на всіх рівнях організації [48].

У процесі оцінки діяльності АТ «РУДЬ» особливу увагу приділяють аналізу формування фінансових результатів, оскільки вони відображають ефективність господарської діяльності підприємства. Основним джерелом такої інформації є звіт про сукупний дохід, який дозволяє оцінити як загальний обсяг доходів, так і їх структуру за окремими видами діяльності.

Одним із ключових фінансових показників є дохід від реалізації продукції та надання послуг, оскільки саме він демонструє результативність операційної діяльності. Аналіз доходів дозволяє визначити тенденції зростання або скорочення обсягів продажів, а також ефективність застосування ресурсів підприємства. Крім того, він дає змогу виявити фактори, що впливають на фінансові результати, зокрема внутрішні управлінські рішення та зовнішні ринкові умови [41].

Динаміка формування доходів господарської діяльності АТ «РУДЬ» представлена у табл. 2.10.

Таблиця 2.10

Динаміка формування доходів господарської діяльності АТ «РУДЬ»

Показники	Роки			Відхилення 2024 р. до 2022 р.	
	2022	2023	2024	+, –	%
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.	2263651	2855378	3378734	1115083	49,26
Інші операційні доходи, тис.грн.	67883	36782	56377	-11506	-16,95
Інші фінансові доходи, тис.грн.	7159	8712	729	-6430	-89,82
Інші доходи, тис.грн.	170	794	1496	1326	у 7,80 р.б.
Разом	2338863	2901666	3437336	1098473	46,97

Джерело: складено автором на основі даних підприємства

Аналіз динаміки формування доходів господарської діяльності АТ «РУДЬ» за період 2022–2024 рр. демонструє стійке зростання основного джерела надходжень підприємства - чистого доходу від реалізації продукції. Так, за три роки дохід від реалізації збільшився на 1115083 тис. грн, що становить приріст у 49,26 %, свідчаючи про ефективне управління виробництвом та розширення ринків збуту. Інші операційні доходи за цей період знизились на 11506 тис. грн (-16,95 %), що може вказувати на зменшення додаткових джерел доходів чи оптимізацію побічних операцій. Інші фінансові доходи зменшилися на 6430 тис. грн, що відповідає падінню на 89,82 %, і може бути пов'язано з меншими надходженнями від фінансових вкладень або курсовими коливаннями.

Водночас інші доходи зросли майже у 7,8 рази, що свідчить про виникнення нових додаткових джерел прибутку або одноразові фінансові надходження.

Загальний дохід підприємства за три роки зріс на 1098473 тис. грн або на 46,97 %, що відображає позитивну тенденцію розвитку і зміцнення фінансового стану АТ «РУДЬ». Слід зазначити, що основне зростання доходів відбулося за рахунок реалізації продукції, тоді як допоміжні фінансові показники мають неоднорідну динаміку. Така структура доходів дозволяє підприємству зберігати фінансову стабільність навіть за коливань інших доходів. В цілому, аналіз динаміки доходів свідчить про успішне управління основними та додатковими джерелами фінансових результатів.

Витрати підприємства АТ «РУДЬ» є ключовим показником фінансових результатів його діяльності, оскільки безпосередньо впливають на розмір прибутку та ефективність господарських операцій. Аналіз структури та динаміки витрат дозволяє оцінити, наскільки раціонально використовуються ресурси підприємства, визначити напрями оптимізації виробничих і операційних процесів та виявити резерви підвищення рентабельності.

Витрати операційної діяльності АТ «РУДЬ» групуються за кількома основними напрямками, що дозволяє детально оцінювати їх вплив на фінансові результати та ефективність господарської діяльності, а саме: матеріальні витрати; витрати на оплату праці; відрахування на соціальні заходи; амортизація; інші операційні витрати [37].

Динаміка та структура формування операційних витрат АТ «РУДЬ» представлена у табл. 2.11.

Аналіз динаміки та структури операційних витрат АТ «РУДЬ» свідчить про суттєве збільшення загального обсягу витрат за період 2022–2024 рр., зростання склало 831913 тис. грн, що відповідає приросту 49,34 %. Матеріальні витрати залишаються основною статтею, їх частка збільшилася з 58,25 % у 2022 році до 67,20 % у 2024 році, що свідчить про зростання обсягів виробництва та підвищення вартості сировини. Витрати на оплату праці також демонструють значне зростання - на 84,49 %.

Таблиця 2.11

Динаміка та структура формування операційних витрат АТ «РУДЬ»

Види витрат	2022		2023		2024		Відхилення 2024 р. до 2022 р.		
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	+, –	%	п.с.
Матеріальні витрати	982015	58,25	1312301	63,75	1692098	67,20	710083	72,31	8,96
Витрати на оплату праці	162685	9,65	238646	11,59	300141	11,92	137456	84,49	2,27
Відрахування на соціальні заходи	30780	1,83	40767	1,98	53820	2,14	23040	74,85	0,31
Амортизація	150507	8,93	138756	6,74	148154	5,88	-2353	-1,56	-3,04
Інші операційні витрати	359964	21,35	327928	15,93	323651	12,85	-36313	-10,09	-8,50
Разом	1685951	100,00	2058398	100,00	2517864	100,00	831913	49,34	x

Джерело: складено автором на основі даних підприємства

При цьому їх частка у структурі витрат зросла з 9,65 % до 11,92 %, що вказує на підвищення заробітної плати та чисельності персоналу. Відрахування на соціальні заходи збільшилися на 74,85 %, проте їх частка у структурі залишилася незначною - 2,14 %, що відображає стабільність соціальної політики підприємства. Амортизаційні витрати зменшилися на 1,56 %, а їх питома вага у структурі скоротилася до 5,88 %, що свідчить про ефективне використання основних засобів. Інші операційні витрати знизилися на 10,09 % і зменшили свою частку в структурі до 12,85 %, що відображає оптимізацію допоміжних витрат.

Витрати господарської діяльності охоплюють собівартість реалізованої продукції, адміністративні витрати, витрати на збут, фінансові витрати та інші операційні витрати, кожна категорія яких має своє значення для формування фінансового результату. Раціональне управління витратами господарської діяльності забезпечує баланс між забезпеченням високої якості продукції та оптимізацією ресурсних витрат, що є важливим фактором конкурентоспроможності. Зменшення непродуктивних витрат дозволяє підприємству збільшувати чистий прибуток і підтримувати стабільний фінансовий стан [37].

Динаміка формування витрат господарської діяльності АТ «РУДЬ» представлена у табл. 2.12.

Таблиця 2.12

Динаміка формування витрат господарської діяльності АТ «РУДЬ»

Показники	Роки			Відхилення 2024 р. до 2022 р.	
	2022	2023	2024	+, –	%
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.	1562642	1919636	2417360	854718	54,70
Адміністративні витрати, тис.грн.	70504	93159	111327	40823	57,90
Витрати на збут, тис.грн.	324652	382717	462650	137998	42,51
Інші операційні витрати, тис.грн.	62318	30029	29592	-32726	-52,51
Фінансові витрати, тис.грн.	69081	79887	58591	-10490	-15,19
Інші витрати, тис.грн.	172	58	253	81	47,09
Витрати з податку на прибуток, тис.грн.	45689	72889	67211	21522	47,11
Разом	2135058	2578375	3146984	1011926	47,40

Джерело: складено автором на основі даних підприємства

Аналіз динаміки витрат господарської діяльності АТ «РУДЬ» за період 2022–2024 рр. показує їх істотне зростання - на 1011926 тис. грн або 47,40 %, що відображає розширення виробничої та комерційної діяльності підприємства. Собівартість реалізованої продукції збільшилася на 854718 тис. грн (54,70 %), що свідчить про зростання обсягів виробництва та підвищення цін на сировину та матеріали. Адміністративні витрати зросли на 57,90 %, що відображає розширення управлінського апарату та підвищення рівня оплати праці керівників і службовців. Витрати на збут збільшилися на 42,51 %, що пояснюється активізацією маркетингової діяльності та розширенням дистрибуції. Інші операційні витрати, навпаки, скоротилися на 52,51 %, демонструючи ефективне управління допоміжними витратами. Фінансові витрати зменшилися на 15,19 %, що може свідчити про оптимізацію кредитної політики та зниження витрат на обслуговування боргових зобов'язань. Витрати з податку на прибуток зросли на 47,11 %, відображаючи збільшення прибутковості підприємства.

Загалом, динаміка витрат демонструє збалансоване зростання основних витратних статей та ефективну оптимізацію допоміжних і фінансових витрат, що сприяє підтримці фінансової стабільності АТ «РУДЬ».

Прибуток АТ «РУДЬ» - це ключовий фінансовий показник діяльності підприємства, який відображає ефективність його господарської та комерційної діяльності. Він формується як різниця між доходами від реалізації продукції та витратами на її виробництво і збут, а також враховує інші операційні та фінансові результати [3].

Аналіз динаміки формування фінансових результатів підприємства за даними фінансової звітності АТ «РУДЬ» відображено в табл. 2.13.

Таблиця 2.13

Динаміка формування фінансових результатів АТ «РУДЬ»

Показники	Роки			Відхилення 2024 р. до 2022 р.	
	2022	2023	2024	+, –	%
Валовий прибуток, тис.грн.	701009	935742	961374	260365	37,1
Операційний прибуток, тис.грн.	311418	466619	414182	102764	33,0
Прибуток до оподаткування, тис.грн.	249494	396180	357563	108069	43,3
Чистий прибуток, тис.грн.	203805	323291	290352	86547	42,5

Джерело: складено автором на основі даних підприємства

Аналіз динаміки фінансових результатів АТ «РУДЬ» свідчить про стабільне зростання ключових показників у період з 2022 по 2024 рік. Валовий прибуток підприємства збільшився на 37,1%, що свідчить про зростання ефективності виробничої діяльності та розширення обсягів реалізації. Операційний прибуток за цей період зріс на 33%, що відображає позитивний вплив управлінських рішень щодо контролю операційних витрат. Прибуток до оподаткування зріс на 43,3%, демонструючи ефективність фінансового менеджменту та оптимізацію податкових навантажень. Чистий прибуток збільшився на 42,5%, що свідчить про загальне зміцнення фінансового стану підприємства та його здатність генерувати економічні ресурси для розвитку та інвестицій.

Динаміка зміни чистого фінансового результату підприємства АТ «РУДЬ» представлена на рис. 2.2.

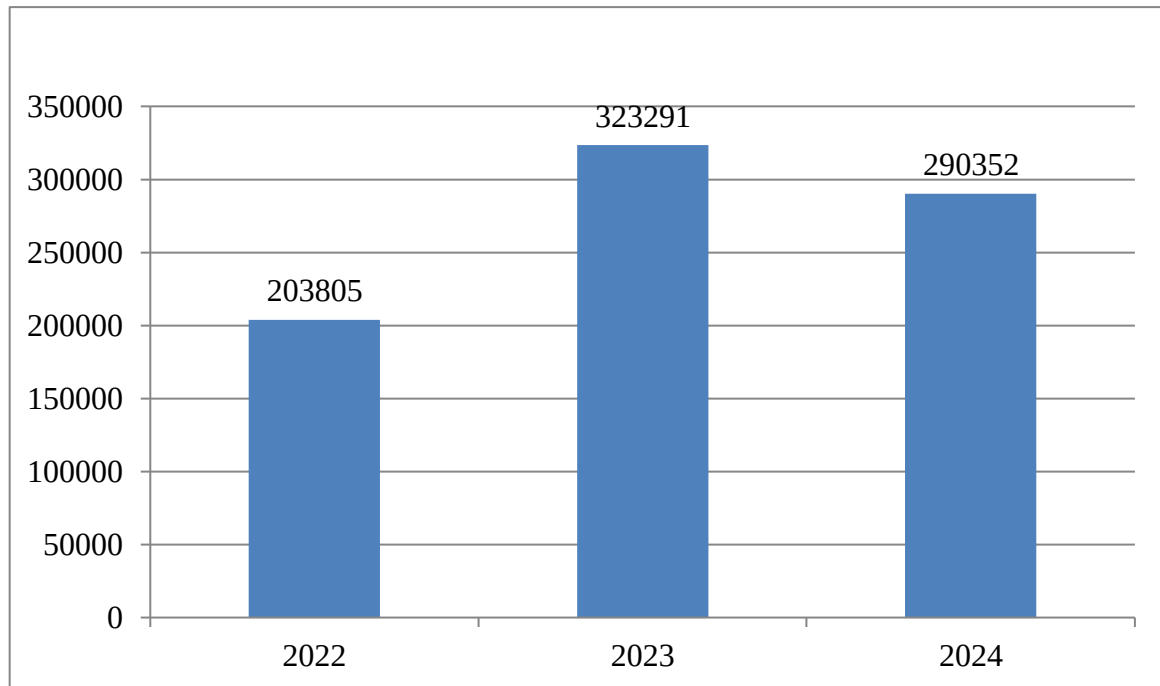

Рис. 2.2. Динаміка зміни чистого фінансового результату підприємства АТ «РУДЬ»

Джерело: складено автором на основі даних підприємства

Аналіз показав, що у 2024 р. підприємство АТ «РУДЬ» сформувало чистий прибуток в сумі 290352 тис.грн., що засвідчує ефективність господарської діяльності АТ «РУДЬ» та його системи фінансового менеджменту зокрема. Водночас, зафіксовано скорочення чистого фінансового результату порівняно з рівнем 2023 р.

Ефективність функціонування системи управління фінансовими результатами підприємства визначається через аналіз показників рентабельності господарської діяльності. Ці показники відображають здатність підприємства отримувати прибуток у відношенні до обсягу реалізації, власного капіталу або інших ресурсів, що використовуються у виробництві. Високий рівень рентабельності свідчить про ефективне управління витратами та доходами, а також про раціональне використання активів підприємства. Аналіз рентабельності дозволяє виявити сильні та слабкі сторони фінансової

діяльності, оцінити результативність прийнятих управлінських рішень і визначити резерви підвищення прибутковості [13].

Динаміка показники рентабельності та ефективності управління фінансовими результатами АТ «РУДЬ» представлена у табл. 2.14.

Таблиця 2.14

Динаміка показники рентабельності та ефективності
управління фінансовими результатами АТ «РУДЬ»

Показник	Роки			2024 р. до 2022 р.
	2022 р.	2023 р.	2024 р.	
Валова рентабельність виробничих витрат, %	44,86	48,75	39,77	-5,09
Коефіцієнт окупності виробничих витрат	2,23	2,05	2,51	0,29
Коефіцієнт окупності чистого доходу	3,23	3,05	3,51	0,29
Рентабельність операційної діяльності, %	15,42	19,24	13,71	-1,71
Рентабельність господарської діяльності, %	12,35	16,33	11,84	-0,51
Рентабельність підприємства, %	10,09	13,33	9,61	-0,48
Чиста рентабельність виручки від реалізації продукції, %	9,00	11,32	8,59	-0,41
Коефіцієнт покриття виробничих витрат	0,69	0,67	0,72	0,03
Коефіцієнт окупності виробничих витрат	1,45	1,49	1,40	-0,05
Коефіцієнт покриття витрат операційної діяльності	0,87	0,84	0,88	0,01
Коефіцієнт окупності витрат операційної діяльності	1,15	1,15	0,02	-1,13
Коефіцієнт покриття адміністративних витрат	0,03	0,03	0,03	0,00
Коефіцієнт покриття витрат на збут	0,14	0,13	0,14	-0,01
Коефіцієнт окупності адміністративних витрат	32,11	30,65	30,35	-1,76
Коефіцієнт окупності витрат на збут	6,97	7,46	7,30	0,33
Співвідношення адміністративних витрат і собівартості реалізованої продукції	0,05	0,05	0,05	0,00
Співвідношення витрат на збут і собівартості реалізованої продукції	0,21	0,20	0,19	-0,02
Частка адміністративних витрат в структурі операційних витрат	0,04	0,05	0,04	0,00
Частка витрат на збут в структурі операційних витрат	0,19	0,19	0,18	-0,01
Загальна економічна рентабельність, %	15,57	22,75	17,31	1,74
Рентабельність реалізації продукції, %	15,62	19,20	12,95	-2,67

Джерело: складено автором на основі даних підприємства

Аналіз динаміки показників рентабельності АТ «РУДЬ» свідчить про загальне зростання прибутковості компанії за окремими коефіцієнтами та певне зниження за іншими. Валова рентабельність виробничих витрат знизилася з 44,86 % у 2022 році до 39,77 % у 2024 році, що свідчить про зростання

собівартості продукції порівняно з доходами. Водночас коефіцієнт окупності чистого доходу підвищився з 3,23 до 3,51, що демонструє здатність підприємства ефективно покривати витрати за рахунок отриманого доходу. Рентабельність операційної та господарської діяльності зменшилася відповідно на 1,71 % та 0,51 %, а рентабельність підприємства та чиста рентабельність виручки від реалізації продукції знизилися менш ніж на один відсоток. Коефіцієнти покриття виробничих витрат і витрат операційної діяльності показують незначне підвищення, що свідчить про покращення контролю над витратами. Співвідношення адміністративних витрат і витрат на збут до собівартості реалізованої продукції залишилося майже без змін, що вказує на стабільність структурних витрат. Загальна економічна рентабельність зросла з 15,57 % до 17,31 %, а рентабельність реалізації продукції, хоча і знизилася з 15,62 % до 12,95 %, все ще залишається на прийнятному рівні для забезпечення фінансової стійкості. У цілому, динаміка показників свідчить про ефективне управління фінансовими результатами при необхідності подальшого контролю над виробничими витратами для підвищення прибутковості.

Таким чином, сучасна система управління формуванням фінансових результатів АТ «РУДЬ» характеризується високим рівнем організації та структурованістю, що забезпечує ефективне планування та контроль фінансових показників. Вона дозволяє комплексно оцінювати доходи, витрати та прибутковість підприємства, сприяючи прийняттю обґрунтованих управлінських рішень. Використання фінансових центрів відповідальності дає можливість диференціювати контроль за окремими напрямками діяльності та підвищувати відповідальність керівників структурних підрозділів. Застосування сучасних методів аналізу та прогнозування сприяє оперативному реагуванню на зміни ринкових умов і коливання попиту. Показники рентабельності та окупності витрат свідчать про стабільну прибутковість та ефективність використання ресурсів. Разом із тим, деяке зростання собівартості продукції потребує подальшого контролю та оптимізації виробничих процесів на підприємстві АТ «РУДЬ».

Висновки до розділу 2

Об'єктом дослідження актуальних питань розвитку системи управління формуванням фінансових результатів підприємства визначено одне з провідних національних виробничо-торгівельних підприємств, яке функціонує на ринку виробництва молочної продукції, а саме АТ «РУДЬ». Акціонерне товариство «РУДЬ» є одним із провідних виробників молочної продукції в Україні та лідером на ринку морозива. Підприємство спеціалізується на виробництві широкого спектру молочних продуктів, серед яких морозиво, вершкове масло, сир та кисломолочні вироби.

Сучасна стратегія підприємства орієнтована на підвищення якості продукції та впровадження інноваційних технологій у виробництві. АТ «РУДЬ» активно інвестує у модернізацію обладнання та автоматизацію виробничих процесів, що сприяє зростанню ефективності діяльності. Підприємство підтримує високі стандарти якості, сертифіковані за міжнародними нормами, що підтверджує його репутацію на внутрішньому та зовнішньому ринках.

Управління формуванням фінансових результатів підприємства АТ «РУДЬ» слід вважати системним процесом, спрямованим на забезпечення оптимального рівня прибутковості та ефективного використання ресурсів компанії. Воно передбачає планування доходів і витрат, контроль фінансових потоків, оцінку ефективності операційної, інвестиційної та фінансової діяльності, а також прийняття управлінських рішень для стабільного розвитку підприємства. Такий підхід дозволяє не лише підтримувати фінансову стійкість компанії, а й стимулює реалізацію стратегічних цілей, підвищення конкурентоспроможності на внутрішньому та зовнішньому ринках.

Методика керування формуванням фінансового результату в АТ «РУДЬ» через фінансові центри відповідальності забезпечує чітке розподілення обов'язків і повноважень між підрозділами. Вона дозволяє планувати доходи, витрати та прибуток кожного центру, контролювати виконання планових показників і виявляти відхилення. На основі аналізу результатів приймаються

коригувальні заходи для оптимізації ресурсів та підвищення ефективності діяльності підприємства. Такий підхід сприяє системному та прозорому управлінню фінансовими результатами на всіх рівнях організації.

Аналіз динаміки фінансових результатів АТ «РУДЬ» свідчить про стабільне зростання ключових показників у період з 2022 по 2024 рік. Валовий прибуток підприємства збільшився на 37,1%, що свідчить про зростання ефективності виробничої діяльності та розширення обсягів реалізації. Операційний прибуток за цей період зріс на 33%, що відображає позитивний вплив управлінських рішень щодо контролю операційних витрат. Прибуток до оподаткування зріс на 43,3%, демонструючи ефективність фінансового менеджменту та оптимізацію податкових навантажень. Чистий прибуток збільшився на 42,5%, що свідчить про загальне зміцнення фінансового стану підприємства та його здатність генерувати економічні ресурси для розвитку та інвестицій.

Аналіз динаміки показників рентабельності АТ «РУДЬ» свідчить про загальне зростання прибутковості компанії за окремими коефіцієнтами та певне зниження за іншими. Валова рентабельність виробничих витрат знизилася з 44,86 % у 2022 році до 39,77 % у 2024 році, що свідчить про зростання собівартості продукції порівняно з доходами. Рентабельність операційної та господарської діяльності зменшилася відповідно на 1,71 % та 0,51 %, а рентабельність підприємства та чиста рентабельність виручки від реалізації продукції знизилися менш ніж на один відсоток. Загальна економічна рентабельність зросла з 15,57 % до 17,31 %, а рентабельність реалізації продукції, хоча і знизилася з 15,62 % до 12,95 %, все ще залишається на прийнятному рівні для забезпечення фінансової стійкості.

Сучасна система управління формуванням фінансових результатів АТ «РУДЬ» характеризується високим рівнем організації та структурованістю, що забезпечує ефективне планування та контроль фінансових показників. Вона дозволяє комплексно оцінювати доходи, витрати та прибутковість підприємства, сприяючи прийняттю обґрунтованих управлінських рішень.

РОЗДІЛ 3

НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ФОРМУВАННЯМ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ АТ «РУДЬ»

3.1. Напрями удосконалення системи управління формуванням фінансових результатів підприємства

У сучасних умовах розвитку ринку ефективне управління фінансовими результатами підприємства є однією з ключових умов забезпечення його стабільності та конкурентоспроможності. Підприємства, що прагнуть зміцнити свої позиції на ринку, повинні постійно вдосконалювати механізми планування, контролю та аналізу фінансових показників. АТ «РУДЬ», як провідний виробник молочної продукції, потребує системного підходу до управління формуванням фінансових результатів, що дозволяє оптимізувати витрати та збільшувати прибуток [8].

Удосконалення системи управління сприяє підвищенню ефективності використання ресурсів та зміцненню фінансової стійкості підприємства. Сучасні методи аналізу, цифрові технології та інформаційні системи відкривають нові можливості для оперативного контролю та планування фінансових потоків. Вдосконалена система управління також дозволяє більш точно оцінювати вплив зовнішніх і внутрішніх факторів на результати діяльності. Крім того, ефективна організаційна структура і чіткі механізми відповідальності сприяють підвищенню мотивації керівників підрозділів [20].

Своєчасна і достовірна інформація про фінансові результати забезпечує прийняття обґрунтованих управлінських рішень. Удосконалення системи дозволяє підприємству адаптуватися до зміни ринкових умов і підтримувати стійкий темп розвитку. Отже, розвиток і модернізація системи управління фінансовими результатами є необхідним етапом стратегічного розвитку АТ «РУДЬ».

Застосування сучасних моделей управління формуванням фінансових результатів на підприємстві є надзвичайно важливим для забезпечення його

фінансової стабільності та підвищення конкурентоспроможності на ринку. Такі моделі дозволяють системно оцінювати вплив різних факторів на прибутковість, оптимізувати витрати та раціонально розподіляти ресурси. Вони забезпечують інтеграцію планування, контролю та аналізу фінансових потоків, що сприяє підвищенню ефективності управлінських рішень. Використання сучасних підходів дозволяє виробничому підприємству оперативно реагувати на зміни зовнішнього середовища, враховувати коливання ринку та економічні ризики [35; 52].

Сучасні моделі управління формуванням фінансових результатів на підприємстві узагальнено у табл. 3.1.

Таблиця 3.1

Сучасні моделі управління формуванням фінансових результатів на підприємстві

Модель управління	Сутність та особливості	Основні переваги	Застосування на підприємстві
1	2	3	4
CVP-аналіз (аналіз рівня беззбитковості)	Аналіз залежності витрат, обсягів продажу та прибутку. Дозволяє визначати точку беззбитковості та обсяг продажу для досягнення запланованого прибутку.	Виявлення критичних показників, планування прибутку, оптимізація витрат.	Використовується для планування обсягів виробництва, оцінки впливу змін цін та витрат на фінансові результати.
Фінансовий важіль	Вивчення впливу структури капіталу на фінансові результати та рентабельність власного капіталу.	Дозволяє оптимізувати співвідношення власного та позикового капіталу, підвищує ефективність використання ресурсів.	Застосовується при плануванні фінансування інвестиційних проектів та оцінці ризиків підприємства.
Бюджетування та система центрів відповідальності	Розподіл фінансових показників за центрами відповідальності (підрозділами, проектами). Контроль та аналіз доходів і витрат.	Підвищує прозорість фінансових потоків, дозволяє оцінювати ефективність окремих підрозділів.	Використовується для контролю витрат, планування прибутку та оцінки ефективності управлінських рішень.

Продовження таблиці 3.1

1	2	3	4
Економіко-математичне моделювання	Використання математичних моделей для прогнозування фінансових результатів з урахуванням різних факторів.	Забезпечує точність прогнозів, оцінку ризиків та ефективності управлінських рішень.	Застосовується при стратегічному плануванні та оцінці впливу зовнішніх та внутрішніх факторів на фінансові результати.
Система збалансованих показників	Комплексний підхід, що включає фінансові, операційні, клієнтські та навчально-розвиткові показники.	Дає змогу оцінювати фінансові результати в контексті загальної стратегії підприємства.	Використовується для інтегрованого контролю та управління фінансовими результатами, стратегічного аналізу ефективності.
Факторний аналіз	Визначення впливу окремих факторів (обсяг продажу, ціни, собівартість, витрати) на фінансові результати підприємства.	Дає можливість виявити ключові драйвери прибутку та контролювати їх вплив на фінансові результати.	Застосовується для аналізу причин зміни доходів та витрат, планування прибутку та підвищення ефективності управління.

Джерело: складено автором за [55; 64; 82]

Розглянемо більш детально сучасні моделі управління формуванням фінансових результатів на підприємстві [55; 64; 82]:

1. CVP-аналіз (Cost-Volume-Profit) – методика аналізу залежності витрат, обсягу виробництва та продажу та прибутку. Вона дозволяє визначити точку беззбитковості, тобто обсяг виробництва та продажу, при якому підприємство не отримує збитків і не має прибутку. Ця методика допомагає оцінити, як зміна цін на продукцію, структури витрат або обсягів продажу впливає на фінансові результати. Вона використовується для короткострокового планування та прийняття рішень щодо оптимізації витрат і ціноутворення.

2. Фінансовий важіль – інструмент аналізу впливу структури капіталу на рентабельність власного капіталу та фінансові результати підприємства.

Високий фінансовий важіль означає більший вплив позикових коштів на прибуток, що може підвищувати рентабельність за умови ефективного використання ресурсів, але одночасно збільшує фінансові ризики. Ця методика допомагає оцінювати оптимальне співвідношення власного та позикового капіталу при фінансуванні проектів та інвестицій.

3. Бюджетування та система центрів відповідальності – система управління, яка передбачає розподіл фінансових показників за підрозділами або проектами, що відповідають за доходи та витрати. Кожен центр відповідальності контролює фінансові результати у межах своєї компетенції, що дозволяє підвищити прозорість та ефективність управління. Методика застосовується для планування, контролю витрат та оцінки ефективності діяльності окремих підрозділів підприємства.

4. Економіко-математичне моделювання – застосування математичних моделей та алгоритмів для прогнозування фінансових результатів підприємства з урахуванням різних факторів та сценаріїв. Воно дозволяє оцінювати ризики, визначати оптимальні стратегії розвитку та прогнозувати вплив зовнішніх та внутрішніх змін на прибуток. Ця методика є ефективною при стратегічному плануванні та прийнятті управлінських рішень на основі точних розрахунків.

5. Система збалансованих показників – комплексний підхід до управління фінансовими результатами, який враховує не тільки фінансові показники, але й операційні, клієнтські та навчально-розвиткові аспекти діяльності підприємства. Він дозволяє оцінювати досягнення стратегічних цілей у всіх сферах діяльності та забезпечує інтегровану систему контролю за ефективністю підприємства. Ця методика сприяє формуванню збалансованої стратегії розвитку та підвищує прозорість управління.

6. Факторний аналіз – методика, яка дозволяє визначити вплив окремих факторів на формування фінансових результатів підприємства, таких як обсяги продажу, ціни, собівартість продукції, витрати на збут та адміністративні витрати. Факторний аналіз допомагає виявити ключові драйвери прибутку та ефективно управляти ними, прогнозувати зміни фінансових результатів і

приймати обґрунтовані управлінські рішення. Методика широко використовується для аналізу причин зміни доходів та витрат і планування прибутку.

Розробка ефективних заходів для підвищення результативності управління фінансовими показниками АТ «РУДЬ» у сучасних умовах повинна базуватися на комплексному підході, який враховує як внутрішні, так і зовнішні впливи. Водночас ключову увагу слід приділяти внутрішнім чинникам, контроль над якими знаходиться у межах підприємства, оскільки їхнє ефективне управління є потужним засобом підвищення прибутковості та загальної ефективності діяльності [52].

Напрями для досягнення цієї мети повинні включати [29; 40]:

- оптимізацію витрат – зменшення матеріальних, адміністративних та збутових витрат без погіршення якості продукції;
- підвищення продуктивності праці – впровадження сучасних технологій, автоматизації та стимулювання персоналу;
- розширення асортименту продукції – вихід на нові ринки та створення інноваційних продуктів відповідно до споживчих запитів;
- покращення системи управління фінансовими потоками – впровадження бюджетування, контроль за грошовими потоками та аналіз фінансових результатів у режимі реального часу;
- формування та розвиток стратегічних резервів прибутку – планування та акумуляція фінансових ресурсів для інвестицій та підтримки стійкості підприємства;
- активізацію маркетингових та збутових стратегій – збільшення рентабельності за рахунок ефективного просування продукції та розвитку каналів реалізації;
- впровадження сучасних моделей управління фінансовими результатами – використання факторного аналізу, свр-аналізу та фінансового важеля для прийняття стратегічних рішень.

В процесі дослідження можна визначити кількісні та якісні умови підвищення фінансової результативності господарської діяльності підприємства АТ «РУДЬ» (табл. 3.2).

Таблиця 3.2

Кількісні та якісні умови підвищення фінансової результативності
підприємства АТ «РУДЬ»

Тип умов	Напрямок	Сутність	Вимоги до реалізації
1	2	3	4
Кількісні умови	Збільшення обсягів продажів	Розширення ринків збуту та збільшення кількості реалізованої продукції.	Проведення маркетингових досліджень, впровадження рекламних кампаній, підвищення конкурентоспроможності.
	Оптимізація витрат	Зниження собівартості продукції шляхом раціоналізації виробничих процесів.	Використання сучасних технологій, оптимізація ресурсів, контроль за витратами.
	Поліпшення структури продукції	Збільшення частки високомаржинальної продукції у загальному обсязі реалізації.	Проведення аналізу рентабельності асортименту, розробка інноваційних продуктів.
	Впровадження нових технологій	Підвищення продуктивності та якості продукції через інновації у виробництві.	Інвестування в дослідження і розробки, навчання персоналу, оновлення обладнання.
	Розширення каналів збуту	Залучення нових клієнтів через онлайн-продажі та інші канали.	Розвиток інтернет-магазинів, партнерство з дистриб'юторами, використання соціальних мереж для просування.
	Залучення інвестицій	Пошук додаткових фінансових ресурсів для розвитку бізнесу.	Підготовка бізнес-планів, пошук інвесторів, розширення співпраці з банківськими установами.
Якісні умови	Підвищення якості продукції	Забезпечення відповідності стандартам якості та очікуванням споживачів.	Розробка нових стандартів, сертифікація продукції, вдосконалення системи контролю якості.
	Мотивація персоналу	Підвищення зацікавленості працівників у досягненні високих результатів.	Запровадження бонусних програм, навчання, створення комфортних умов праці.
	Зміцнення бренду	Формування довіри споживачів до бренду та його впізнаваності.	Проведення PR-кампаній, участь у виставках, підтримка позитивного іміджу через якість та сервіс.

Продовження таблиці 3.2

1	2	3	4
	Покращення відносин із клієнтами	Збільшення лояльності споживачів за рахунок підвищення якості обслуговування.	Впровадження програм лояльності, швидке реагування на скарги, надання додаткових послуг.
	Підвищення екологічності виробництва	Зменшення негативного впливу виробничих процесів на довкілля.	Використання екологічних матеріалів, енергоощадних технологій, сертифікація за екологічними стандартами.
	Гнучкість у ринкових умовах	Здатність підприємства оперативно реагувати на зміни в попиті та пропозиції.	Постійний моніторинг ринку, адаптація стратегій, впровадження інноваційних підходів у бізнес-процеси.

Джерело: розроблено автором

Отже, кількісні умови зосереджуються на досягненні конкретних фінансових і економічних показників, таких як прибуток, рентабельність та ефективність використання ресурсів, тоді як якісні умови спрямовані на підвищення довгострокової стабільності, іміджу та репутації підприємства на ринку. Впровадження обох типів умов у комплексі дозволяє забезпечити збалансований підхід до управління фінансовими результатами, одночасно оптимізуючи економічну ефективність і формуючи міцну основу для сталого розвитку. Крім того, поєднання кількісних та якісних заходів сприяє адаптації підприємства до зовнішніх викликів, підвищенню конкурентоспроможності та залученню інвестицій.

Таким чином, запропонований підхід дозволяє не лише досягати короткострокових фінансових цілей, а й закладати основу для інноваційного розвитку та зміцнення позицій на внутрішньому та зовнішньому ринках. Водночас він сприяє підвищенню ефективності внутрішніх бізнес-процесів та оптимізації витрат, що безпосередньо впливає на прибутковість господарської діяльності. Застосування збалансованого підходу дозволяє гнучко реагувати на зміни ринкової кон'юнктури та економічні ризики.

3.2. Резерви підвищення ефективності управління формуванням фінансових результатів підприємства АТ «РУДЬ»

У сучасних умовах господарювання пошук резервів підвищення ефективності управління формуванням фінансових результатів набуває особливої актуальності для підприємств харчової промисловості, зокрема АТ «РУДЬ». Посилення конкуренції на внутрішньому та зовнішньому ринках вимагає від підприємства постійного зростання прибутковості та фінансової стійкості. Фінансові результати є узагальнюючим показником ефективності діяльності, що відображає якість управлінських рішень та рівень використання ресурсного потенціалу. Саме тому ідентифікація та мобілізація внутрішніх резервів виступає ключовим інструментом удосконалення системи фінансового менеджменту.

Раціональне використання резервів дозволяє зменшити витрати, оптимізувати структуру доходів та підвищити рентабельність діяльності. Водночас пошук резервів сприяє підвищенню адаптивності підприємства до змін зовнішнього середовища. Для АТ «РУДЬ» це є важливою передумовою збереження лідерських позицій на ринку морозива та молочної продукції. Системний підхід до виявлення резервів забезпечує узгодженість стратегічних і поточних управлінських рішень. Крім того, ефективне управління фінансовими результатами створює фінансову базу для інноваційного розвитку та розширення ринків збуту. Отже, дослідження резервів підвищення ефективності управління формуванням фінансових результатів АТ «РУДЬ» є важливим науково-практичним завданням у сучасних умовах.

Проведений аналіз фінансових результатів АТ «РУДЬ» дозволив виявити низку вузьких місць і проблемних зон у системі управління їх формуванням. Зокрема, спостерігаються коливання показників рентабельності та недостатня стабільність ефективності використання окремих видів витрат. Це свідчить про наявність внутрішніх резервів удосконалення механізмів планування, контролю та оптимізації фінансових потоків.

Систематизацію виявлених вузьких місць та проблемних зон у сфері управління формуванням фінансових результатів АТ «РУДЬ» представлено у табл. 3.3.

Таблиця 3.3

Систематизація виявлених вузьких місць та проблемних зон у сфері управління формуванням фінансових результатів АТ «РУДЬ»

Проблемні аспекти	Прояв проблеми	Наслідки для фінансових результатів
Зниження рівня рентабельності операційної діяльності	Скорочення операційної рентабельності	Зменшення ефективності основної діяльності та зниження операційного прибутку
Нестабільність валової рентабельності	Коливання показників валової рентабельності виробничих витрат	Зростання ризику втрати цінових переваг на ринку
Низька ефективність окупності витрат операційної діяльності	Різде погіршення коефіцієнта окупності витрат	Зростання навантаження витрат на фінансовий результат
Обмежена гнучкість управління витратами	Висока частка постійних витрат у структурі операційних витрат	Зниження адаптивності до змін ринкової кон'юнктури
Недостатня результативність управління витратами на збут	Коливання показників покриття та окупності витрат на збут	Зниження ефективності маркетингової та збутової діяльності
Обмежене використання аналітичних інструментів	Недостатня глибина факторного та прогнозного аналізу	Ускладнення обґрунтування управлінських рішень
Відсутність інтегрованого підходу до управління фінансовими результатами	Фрагментарність планування, аналізу та контролю	Втрата потенційних резервів зростання прибутку

Джерело: складено автором

Узагальнюючи виявлені вузькі місця та проблемні зони, слід зазначити, що система управління формуванням фінансових результатів АТ «РУДЬ» загалом є функціональною, однак потребує подальшого вдосконалення з позицій ефективності та адаптивності. Основні проблеми зосереджені у сфері управління операційними витратами та забезпечення стабільної рентабельності основної діяльності, що знижує віддачу від зростання обсягів виробництва і реалізації. Нестабільність показників рентабельності свідчить про недостатню

гнучкість витратної політики та обмежене використання сучасних аналітичних інструментів. Особливої уваги потребує підвищення результативності витрат на збут і операційну діяльність загалом, оскільки саме вони суттєво впливають на кінцевий фінансовий результат. Виявлені проблемні зони водночас формують потенційні резерви зростання прибутковості підприємства. Їх усунення можливе за умови впровадження комплексного підходу до управління фінансовими результатами, посилення контролінгу та орієнтації на стратегічні цілі розвитку АТ «РУДЬ».

Для усунення виявлених проблем у сфері управління формуванням фінансових результатів АТ «РУДЬ» доцільно визначити альтернативні напрями подальшого розвитку системи управління, що представлено на рис. 3.1.

Рис. 3.1. Альтернативні напрями удосконалення системи управління формуванням фінансових результатів АТ «РУДЬ»

Джерело: розроблено автором

Розглянемо більш детально альтернативні напрями удосконалення системи управління формуванням фінансових результатів АТ «РУДЬ»:

1. Посилення аналітико-прогнозної складової управління фінансовими результатами.

Перший напрямок передбачає комплексне впровадження сучасних методів фінансового аналізу та прогнозування, що дозволяють більш точно оцінювати поточний та майбутній стан прибутковості підприємства. Особлива увага приділяється застосуванню аналізу беззбитковості (CVP-аналізу), який допомагає визначити критичний обсяг виробництва та продажу, при якому підприємство починає отримувати прибуток, а також оцінити вплив змін витрат, цін реалізації і структури асортименту на фінансові результати. Використання цієї методики дозволяє не лише прогнозувати рівень прибутку, але й приймати обґрунтовані управлінські рішення щодо оптимізації виробництва, ціноутворення та планування збуту [46].

Крім того, аналітико-прогнозна складова включає моделювання сценаріїв розвитку підприємства у різних економічних умовах, що забезпечує більш гнучке реагування на зовнішні та внутрішні ризики. Вона також дозволяє оцінювати ефективність центрів фінансової відповідальності та своєчасно виявляти проблемні ділянки, які негативно впливають на прибутковість. У результаті, посилення аналітико-прогнозної роботи створює основу для стратегічного управління фінансовими результатами та забезпечує стабільне і прогнозоване зростання доходів підприємства.

Аналіз взаємозв'язку «витрати – обсяг виробництва – прибуток», який ще називають аналізом беззбитковості або аналізом нульового прибутку, є ключовим інструментом для визначення критичних рівнів діяльності підприємства. Ця методика дозволяє визначити обсяг виробництва, при якому доходи повністю покривають витрати, оцінити фінансові ризики та забезпечити прийняття обґрунтованих управлінських рішень щодо планування прибутку, формування цін та оптимізації витрат [46].

Рівень економічної безпеки АТ «РУДЬ» пропонуємо визначати за даними фінансової звітності табличним способом (табл. 3.4).

Таблиця 3.4

Використання методики визначення «нульової прибутковості»
в аналізі та оцінці рівня фінансової результативності господарської діяльності
АТ «РУДЬ» у 2024 р.

Чистий дохід			Витрати		
показники	рядок за звітністю	сума, тис. грн.	показники	рядок за звітністю	сума, тис. грн.
Показники діяльності підприємства за звітом про фінансові результати					
ЧД _{о.д.}	2000	3378734	СР _{о.д.}	2050	2417360
ЧД _{і.о.}	2120	56377	АВ	2130	111327
ЧД _{у.к.}	2200		ВЗ	2150	462650
ЧД _{ф.д.}	2220	729	ОВ _{і.о.}	2180	29592
ЧД _{і.д.}	2240	1496	ВВ _{ф.д.}	2250	58591
ЧД _{д.п.}	2300		ВК _у	2255	
ЧД _{п.д.}	2305		ІВ	2270	253
			ПП _з	2300	67211
			ВВ _{п.д.}	2305	
			ПП _п	2455	
Разом (ЧД _п)	х	3437336	Разом (ВВ _п)	х	3146984
Чистий прибуток підприємства (ЧП _п) - 290352 тис. грн.					
Розрахункові показники					
Найменування		Алгоритм розрахунку	Розрахунок		Величина показника
Постійні витрати (ПВ _п)		ОВ _{і.о.}	29592		29592
Змінні витрати (ЗВ _п)		ВВ _п – ПВ _п	3146984-29592		3117392
Валовий прибуток (ВП _п)		ПВ _п + ЧП _п	29592+290352		319944
Валова прибутковість чистого доходу (ПВ _{чд})		ВП _п : ЧД _п	319944/3437336		0,093
Витратомісткість чистого доходу за змінними витратами (ВМчд)		ЗВ _п : ЧД _п	3117392/3437336		0,907
Чистий дохід, який забезпечує беззбиткову діяльність (ЧДб)		ПВ _п : ПВ _{чд}	29592/0,093		317923
Змінні витрати, які забезпечують беззбиткову діяльність (ЗВб)		ЧДб х ВМчд	317923х0,907		350552
Рівень (коефіцієнт) економічної безпеки діяльності підприємства (Кб)		$\frac{\text{ЧДп} - \text{ЧДб}}{\text{ЧДп}}$	$\frac{(3437336-317923)}{3437336}$		0,908

Джерело: розроблено автором на основі власних досліджень

Рівень економічної безпеки АТ «РУДЬ», також, розрахуємо за даними фінансової звітності графічним способом (рис. 3.2).

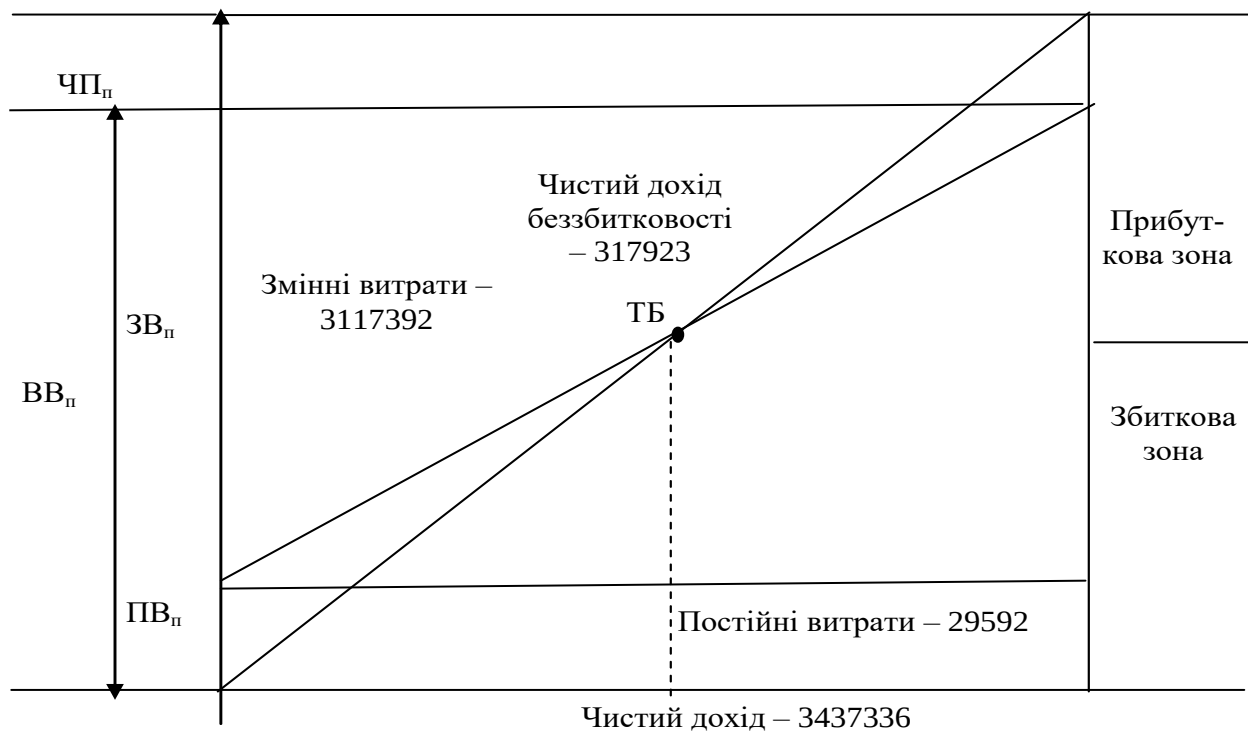

Рис. 3.2. Графічне зображення оцінки рівня економічної безпеки та «нульової прибутковості» господарської діяльності АТ «РУДЬ» у 2024 р.

Джерело: розроблено автором на основі власних досліджень

За результатами проведеної оцінки рівня економічної безпеки та «нульової прибутковості» для підвищення фінансової результативності підприємству АТ «РУДЬ» доцільно впроваджувати такі заходи:

- оптимізація структури витрат – перегляд матеріальних, виробничих та інших витрат для зниження собівартості продукції без погіршення якості;
- впровадження системи планування прибутку на основі аналізу беззбитковості – визначення критичних обсягів виробництва та точок покриття витрат для ефективного управління фінансовими потоками;
- коригування цінової політики – встановлення цін на продукцію з урахуванням рентабельності та точки беззбитковості, забезпечення конкурентоспроможності на ринку;
- контроль та управління фінансовими ризиками – регулярний моніторинг коливань витрат, доходів та зовнішніх факторів, що можуть впливати на прибутковість.

- забезпечення аналітичної підтримки управлінських рішень – використання фінансових моделей і факторного аналізу для прогнозування результатів та прийняття стратегічних рішень.

Це дозволить керівництву АТ «РУДЬ» приймати точні, обґрунтовані рішення і планувати розвиток бізнесу з урахуванням як короткострокових, так і довгострокових цілей.

2. Оптимізація політики формування доходів і підвищення ефективності збутової діяльності.

Важливий напрямок щодо оптимізації політики формування доходів і підвищення ефективності збутової діяльності передбачає системне вдосконалення підходів підприємства АТ «РУДЬ» до отримання прибутку та реалізації продукції:

Передусім, необхідно аналізувати структуру доходів за видами продукції та каналами збуту, визначати найбільш прибуткові сегменти та оптимізувати асортимент таким чином, щоб збільшити частку високорентабельних товарів.

Також, слід впроваджувати стратегічне ціноутворення, яке враховує попит, собівартість, конкуренцію та сезонні коливання, що дозволяє максимізувати виручку та рентабельність реалізації. По-третє, підвищення ефективності збутової діяльності включає розвиток дистриб'юторської мережі, оптимізацію логістики, активізацію співпраці з торговими мережами та HoReCa, а також використання сучасних інструментів маркетингу та продажів.

Крім того, важливо впроваджувати системи мотивації та контролю для збутових підрозділів, що стимулює зростання обсягів продажу та поліпшення фінансових результатів. Результатом реалізації цього напряму стане підвищення доходності підприємства, збільшення обороту та зміцнення позицій на внутрішньому та зовнішньому ринках.

3. Впровадження окремої управлінської ланки з управління та аналізу фінансових результатів.

Третій напрямок щодо впровадження окремої управлінської ланки з управління та аналізу фінансових результатів передбачає створення

спеціалізованого підрозділу або сектору на підприємстві АТ «РУДЬ», який відповідатиме за комплексне планування, облік та контроль фінансових результатів. Основною метою такої ланки є централізоване збирання та обробка фінансової інформації, що дозволяє керівництву швидко отримувати точні дані про прибутковість окремих підрозділів, продуктів та напрямків діяльності.

До функцій цього підрозділу входить проведення детальних аналізів доходів та витрат, формування прогнозів фінансових результатів, оцінка ефективності управлінських рішень, а також підготовка рекомендацій щодо оптимізації діяльності підприємства. Окрема управлінська ланка забезпечуватиме своєчасне виявлення проблемних зон, контроль за виконанням бюджетів та стратегічних планів, а також дозволяє впроваджувати сучасні методи управління фінансами, включно з факторним аналізом та аналізом беззбитковості.

Впровадження такої системи підвищує якість управлінських рішень, зменшує ризики фінансових втрат та сприяє зростанню прибутковості підприємства. Крім того, це створює основу для більш прозорого і ефективного контролю фінансових потоків та формування довгострокових стратегічних планів розвитку АТ «РУДЬ».

Таким чином, запропоновані напрями підвищення ефективності управління фінансовими результатами АТ «РУДЬ» спрямовані на комплексне вдосконалення внутрішніх процесів та оптимізацію управлінських рішень. Впровадження аналітико-прогнозової складової з використанням аналізу беззбитковості дозволяє своєчасно виявляти критичні точки та знижувати фінансові ризики. Оптимізація політики формування доходів і підвищення ефективності збутової діяльності сприяє збільшенню прибутковості та розширенню ринкових можливостей підприємства. Створення окремої управлінської ланки з контролю та аналізу фінансових результатів забезпечує централізований моніторинг і оперативне прийняття обґрунтованих рішень. Комплексне впровадження цих заходів формує основу для стабільного розвитку та довгострокового зміцнення конкурентних позицій АТ «РУДЬ».

3.3. Оцінка ефективності запропонованих заходів

Створення спеціалізованого аналітично-управлінського сектору на підприємстві АТ «РУДЬ» є важливим кроком для підвищення ефективності управління фінансовими результатами. Такий підрозділ дозволяє централізовано здійснювати комплексне планування, облік та контроль фінансових показників, що сприяє точному відстеженню динаміки доходів і витрат. Його діяльність забезпечує своєчасне виявлення проблемних зон та ризиків, що виникають у процесі господарської діяльності.

Спеціалізований сектор також дозволяє оперативно приймати обґрунтовані управлінські рішення щодо оптимізації ресурсів і підвищення прибутковості. Наявність окремої аналітичної ланки зміцнює систему внутрішнього контролю та підвищує прозорість фінансової інформації для керівництва підприємства. Це сприяє більш ефективному використанню потенціалу підприємства та зміцненню його конкурентних позицій на ринку. В умовах зростаючих економічних викликів та ринкової нестабільності роль такого сектору стає ключовою для забезпечення фінансової стійкості та розвитку АТ «РУДЬ».

Спеціалізований аналітично-управлінський сектор економічної служби на підприємстві АТ «РУДЬ» виконуватиме низку ключових завдань, спрямованих на забезпечення ефективного управління фінансовими результатами:

1. Планування фінансових результатів – розробка прогнозів доходів, витрат і прибутку за центрами відповідальності, складання бюджетів та фінансових планів підприємства.
2. Облік та контроль фінансових показників – ведення аналітичного обліку доходів, витрат та прибутку, контроль за дотриманням фінансових планів та бюджетних лімітів.
3. Аналіз фінансових результатів – проведення динамічного, структурного та факторного аналізу формування прибутку, оцінка ефективності діяльності підрозділів та окремих проектів.
4. Оцінка фінансових ризиків – виявлення проблемних зон, перевірка

співвідношення «витрати – обсяг виробництва – прибуток», аналіз нульової точки беззбитковості та оцінка потенційних ризиків.

5. Підготовка управлінських рішень – надання керівництву підприємства обґрунтованих рекомендацій щодо оптимізації доходів, витрат, інвестицій та стратегічних фінансових рішень.

6. Моніторинг ефективності – відстеження рентабельності, ліквідності та фінансової стійкості підприємства, контроль реалізації заходів з підвищення прибутковості.

7. Впровадження сучасних методик управління – використання сучасних моделей планування, аналітики та прогнозування фінансових результатів для підвищення ефективності управлінських процесів.

Характеристика очікуваного позитивного впливу від функціонування спеціалізованого аналітично-управлінського сектору економічної служби АТ «РУДЬ» представлена у табл. 3.5.

Таблиця 3.5

Очікувані позитивні впливи від функціонування спеціалізованого аналітично-управлінського сектору економічної служби АТ «РУДЬ»

Функції сектору	Очікуваний позитивний вплив	Пояснення
Планування фінансових результатів	Підвищення точності фінансових прогнозів	Забезпечує реалістичні бюджети та плани доходів і витрат
Облік та контроль фінансових показників	Зменшення ризику перевитрат і фінансових втрат	Своєчасне виявлення відхилень та контроль за виконанням планів
Аналіз фінансових результатів	Оптимізація прибутковості	Виявлення слабких та сильних сторін діяльності підрозділів
Оцінка фінансових ризиків	Мінімізація фінансових ризиків	Раннє визначення критичних точок та впровадження коригувальних заходів
Підготовка управлінських рішень	Прийняття обґрунтованих рішень	Керівництво отримує точну інформацію для стратегічних і тактичних рішень
Моніторинг ефективності	Підвищення загальної рентабельності	Відстеження ключових показників дозволяє коригувати діяльність у реальному часі
Впровадження сучасних методик управління	Підвищення оперативності та конкурентноспроможності	Використання сучасних аналітичних інструментів для оптимізації процесів

Джерело: розроблено автором на основі власних досліджень

Спеціалізований аналітично-управлінський сектор економічної служби на підприємстві АТ «РУДЬ» включатиме трьох спеціалістів, а саме:

1. Аналітик фінансових результатів – відповідає за збір, систематизацію та аналіз фінансових даних підприємства, формування звітності та оцінку ефективності діяльності підрозділів; проводить факторний і динамічний аналіз фінансових показників.

2. Фахівець з планування та бюджету – займається розробкою бюджетів, прогнозуванням доходів і витрат, визначенням фінансових резервів та плануванням прибутковості; забезпечує своєчасне коригування фінансових планів.

3. Спеціаліст з контролю та моніторингу – відповідає за контроль виконання фінансових планів і бюджетів, відстеження відхилень, оцінку ризиків і підготовку управлінських пропозицій щодо їх усунення; забезпечує інтеграцію даних для прийняття оперативних управлінських рішень.

Взаємодія спеціалістів аналітично-управлінського сектору з фахівцями інших структурних підрозділів АТ «РУДЬ» забезпечуватиме:

- своєчасний обмін інформацією щодо доходів, витрат та фінансових показників, що дозволяє оперативно реагувати на відхилення від плану;

- комплексний підхід до прийняття рішень, адже управлінські пропозиції базуються на узгоджених даних із виробництва, збуту, бухгалтерії та маркетингу;

- підвищення точності планування та прогнозування, оскільки враховуються реальні виробничі та ринкові показники;

- контроль за ефективністю діяльності підрозділів, що дозволяє своєчасно виявляти проблемні зони та приймати коригувальні заходи;

- забезпечення інтегрованого управління фінансовими результатами, що сприяє підвищенню прибутковості та фінансової стійкості підприємства.

Оцінка економічної ефективності впровадження спеціалізованого аналітично-управлінського сектору економічної служби на підприємстві АТ «РУДЬ» є важливим етапом управлінського процесу. Вона дозволяє

обґрунтувати доцільність створення окремого підрозділу та визначити його вплив на фінансові результати підприємства. Аналіз ефективності допомагає оцінити, наскільки впровадження сектору сприятиме підвищенню прибутковості, оптимізації витрат та поліпшенню планування доходів. Оцінка також дозволяє виявити ключові резерви підвищення фінансової результативності та забезпечити контроль за використанням ресурсів. Вона дає змогу прогнозувати ефект від інтеграції сектору в існуючу систему управління.

На основі отриманих результатів керівництво може приймати обґрунтовані рішення щодо подальшого розвитку організаційної структури та методів управління. Впровадження таких аналітичних підходів сприятиме довгостроковій фінансовій стабільності та конкурентоспроможності АТ «РУДЬ».

Комплексну оцінку економічної ефективності впровадження спеціалізованого аналітично-управлінського сектору економічної служби АТ «РУДЬ» будемо здійснювати на основі даних за 2024 рік та прогнозного покращення фінансових результатів.

Вихідні дані для проведення розрахунків наступні:

1. Чистий дохід від реалізації продукції - 3378734 тис. грн.
2. Собівартість реалізованої продукції - 2417360 тис. грн.
3. Валовий прибуток - 961374 тис. грн.
4. Операційні витрати - 591770 тис. грн. (адміністративні + витрати на збут + інші операційні витрати).
5. Чистий прибуток - 290352 тис. грн.
6. Чисельність працівників у секторі - 3 особи.
7. Середня заробітна плата на одного спеціаліста - 50 тис. грн/міс.
8. Додаткові витрати на організацію сектору (обладнання, ПЗ, навчання) - 500 тис. грн.

Прогнозне покращення фінансових результатів за рахунок впровадження сектору виглядатиме наступним чином:

1. Зниження собівартості продукції - 2% (оптимізація витрат, ефективне

планування).

2. Збільшення доходу від продажів - 3% (покращення цінової політики, аналітика попиту).

3. Підвищення ефективності операційних витрат - 5% (зменшення витрат на збут та адміністрування).

Проведемо розрахунок ефекту від впровадження спеціалізованого аналітично-управлінського сектору економічної служби АТ «РУДЬ»:

1. Прогноз доходу.

Дохід прогнозований = $3378734 \times 1,03 = 3480096$ тис. грн.

2. Прогноз собівартості.

Собівартість прогнозована = $2417360 \times 0,98 = 2369012$ тис. грн.

3. Прогноз валового прибутку.

Валовий прибуток прогнозований = $3480096 - 2369012 = 1111084$ тис. грн.

4. Прогноз операційних витрат.

Операційні витрати прогнозовані = $591770 \times 0,95 = 562181$ тис. грн.

5. Прогноз прибутку до оподаткування.

Прибуток до оподаткування прогнозований = $1111084 - 562181 = 548903$ тис. грн.

6. Чистий прибуток прогнозований.

Чистий прибуток прогнозований = $548903 \times (1 - 0,18) = 449099$ тис. грн.

7. Додаткові витрати на сектор.

7.1. Річна зарплата 3 спеціалістів = $50 \times 3 \times 12 = 1800$ тис. грн.

7.2. Обладнання та навчання = 500 тис. грн.

Всього витрат: 2300 тис. грн.

8. Чистий ефект від впровадження сектору.

Додатковий прибуток = $449099 - 290352 - 2300 = 156447$ тис. грн.

9. Коефіцієнт рентабельності інвестицій у сектор (ROI).

$ROI = 156447 / 2300 = 67,97$

Розрахунок ефекту впровадження спеціалізованого аналітично-управлінського сектору економічної служби АТ «РУДЬ» на основі даних за

2024 рік та прогнозного покращення фінансових показників наведено у табл. 3.6.

Таблиця 3.6

Розрахунок ефекту впровадження спеціалізованого аналітично-управлінського сектору економічної служби АТ «РУДЬ»

Показник	2024 рік (факт), тис. грн	Прогноз після впровадження сектору, тис. грн	Зміни, тис. грн	Зміни, %
Чистий дохід від реалізації продукції	3378734	3480096	+101362	+3,0
Собівартість реалізованої продукції	2417360	2369012	-48348	-2,0
Валовий прибуток	961374	1111084	+149710	+15,6
Операційні витрати (адміністративні + витрати на збут + інші)	591770	562181	-29589	-5,0
Прибуток до оподаткування	548903	548903	+258341	+47,1
Чистий прибуток	290352	449099	+158747	+54,7
Додаткові витрати на сектор (зарплата, обладнання, навчання)	-	2300	-	-
Чистий ефект від впровадження сектору	-	156447	+156447	-
ROI (рентабельність інвестицій)	-	-	+67,97	-

Джерело: розроблено автором на основі власних досліджень

Таким чином, впровадження спеціалізованого аналітично-управлінського сектору економічної служби на підприємстві АТ «РУДЬ» є доцільним кроком для підвищення ефективності управління фінансовими результатами. Його діяльність дозволить комплексно контролювати доходи, витрати та прибутковість підприємства, забезпечуючи оперативне планування та аналіз фінансових показників. Прогнозні розрахунки свідчать про значне зростання валового та чистого прибутку, що підвищує загальну рентабельність господарської діяльності. Одночасно очікується оптимізація собівартості продукції та скорочення адміністративних і збутових витрат, що додатково зміцнює фінансовий стан підприємства. Витрати на організацію та функціонування сектору є мінімальними порівняно з отриманим ефектом, що забезпечує високу рентабельність інвестицій. Функціонування сектору сприятиме своєчасному виявленню проблемних зон і вузьких місць у

формуванні фінансових результатів.

Висновки до розділу 3

Розробка ефективних заходів для підвищення результативності управління фінансовими показниками АТ «РУДЬ» у сучасних умовах повинна базуватися на комплексному підході, який враховує як внутрішні, так і зовнішні впливи. Водночас ключову увагу слід приділяти внутрішнім чинникам, контроль над якими знаходиться у межах підприємства, оскільки їхнє ефективне управління є потужним засобом підвищення прибутковості та загальної ефективності діяльності.

Запропонований підхід дозволяє не лише досягати короткострокових фінансових цілей, а й закладати основу для інноваційного розвитку та зміцнення позицій на внутрішньому та зовнішньому ринках. Водночас він сприяє підвищенню ефективності внутрішніх бізнес-процесів та оптимізації витрат, що безпосередньо впливає на прибутковість господарської діяльності. Застосування збалансованого підходу дозволяє гнучко реагувати на зміни ринкової кон'юнктури та економічні ризики.

Узагальнюючи виявлені вузькі місця та проблемні зони, слід зазначити, що система управління формуванням фінансових результатів АТ «РУДЬ» загалом є функціональною, однак потребує подальшого вдосконалення з позицій ефективності та адаптивності. Основні проблеми зосереджені у сфері управління операційними витратами та забезпечення стабільної рентабельності основної діяльності, що знижує віддачу від зростання обсягів виробництва і реалізації. Виявлені проблемні зони водночас формують потенційні резерви зростання прибутковості підприємства. Їх усунення можливе за умови впровадження комплексного підходу до управління фінансовими результатами, посилення контролінгу та орієнтації на стратегічні цілі розвитку АТ «РУДЬ».

Запропоновані напрями підвищення ефективності управління фінансовими результатами АТ «РУДЬ» спрямовані на комплексне вдосконалення внутрішніх процесів та оптимізацію управлінських рішень. Впровадження аналітико-прогнозної складової з використанням аналізу беззбитковості дозволяє

своєчасно виявляти критичні точки та знижувати фінансові ризики. Оптимізація політики формування доходів і підвищення ефективності збутової діяльності сприяє збільшенню прибутковості та розширенню ринкових можливостей підприємства. Створення окремої управлінської ланки з контролю та аналізу фінансових результатів забезпечує централізований моніторинг і оперативне прийняття обґрунтованих рішень.

Створення спеціалізованого аналітично-управлінського сектору на підприємстві АТ «РУДЬ» є важливим кроком для підвищення ефективності управління фінансовими результатами. Такий підрозділ дозволяє централізовано здійснювати комплексне планування, облік та контроль фінансових показників, що сприяє точному відстеженню динаміки доходів і витрат. Його діяльність забезпечує своєчасне виявлення проблемних зон та ризиків, що виникають у процесі господарської діяльності.

На основі отриманих результатів керівництво може приймати обґрунтовані рішення щодо подальшого розвитку організаційної структури та методів управління. Впровадження таких аналітичних підходів сприятиме довгостроковій фінансовій стабільності та конкурентоспроможності АТ «РУДЬ». Комплексну оцінку економічної ефективності впровадження спеціалізованого аналітично-управлінського сектору економічної служби АТ «РУДЬ» будемо здійснювати на основі даних за 2024 рік та прогнозного покращення фінансових результатів.

Прогнозні розрахунки свідчать про значне зростання валового та чистого прибутку, що підвищує загальну рентабельність господарської діяльності. Одночасно очікується оптимізація собівартості продукції та скорочення адміністративних і збутових витрат, що додатково зміцнює фінансовий стан підприємства. Витрати на організацію та функціонування сектору є мінімальними порівняно з отриманим ефектом, що забезпечує високу рентабельність інвестицій. Функціонування сектору сприятиме своєчасному виявленню проблемних зон і вузьких місць у формуванні фінансових результатів.

ВИСНОВКИ

Узагальнення теоретичних основ та дослідження особливостей функціонування та оптимізації системи управління формуванням фінансових результатів підприємства надало можливість зробити наступні висновки.

1. Вважаємо, що фінансовий результат – це узагальнений показник ефективності господарської діяльності підприємства, який відображає кінцевий економічний ефект у вигляді прибутку або збитку, сформований у результаті співвідношення доходів і витрат за певний період і слугує базою для прийняття управлінських рішень, планування розвитку та забезпечення фінансової стійкості суб'єкта господарювання.

2. Формування фінансових результатів підприємства – це комплексний процес планування, контролю та регулювання доходів і витрат суб'єкта господарювання з метою досягнення оптимального фінансового ефекту у вигляді прибутку або мінімізації збитків. Він включає аналіз джерел доходів, структури витрат, управління фінансовими потоками та використання внутрішніх і зовнішніх резервів для забезпечення фінансової стабільності, зростання власного капіталу та підтримки стратегії розвитку підприємства.

3. Система управління формуванням фінансових результатів підприємства є ключовим елементом забезпечення його ефективності та стабільності на ринку. Вона поєднує планування, організаційні заходи, управлінські рішення та контроль за доходами і витратами, що дозволяє досягати запланованого рівня прибутку. Завдяки впровадженню такої системи підприємство отримує можливість своєчасно виявляти резерви підвищення фінансових результатів та оптимізувати використання ресурсів.

4. Аналіз фінансових результатів сприяє виявленню внутрішніх резервів підвищення прибутковості та оптимізації витрат. Крім того, оцінка дозволяє планувати розвиток підприємства, приймати стратегічні рішення щодо інвестицій і модернізації виробництва. Вона є важливим інструментом для забезпечення фінансової стабільності та платоспроможності підприємства.

Отже, системне проведення оцінки формування фінансових результатів забезпечує підвищення ефективності господарської діяльності та конкурентоспроможності підприємства на ринку.

5. Об'єктом дослідження актуальних питань розвитку системи управління формуванням фінансових результатів підприємства визначено одне з провідних національних виробничо-торгівельних підприємств, яке функціонує на ринку виробництва молочної продукції, а саме АТ «РУДЬ». Акціонерне товариство «РУДЬ» є одним із провідних виробників молочної продукції в Україні та лідером на ринку морозива. Підприємство спеціалізується на виробництві широкого спектру молочних продуктів, серед яких морозиво, вершкове масло, сир та кисломолочні вироби.

6. Управління формуванням фінансових результатів підприємства АТ «РУДЬ» слід вважати системним процесом, спрямованим на забезпечення оптимального рівня прибутковості та ефективного використання ресурсів компанії. Воно передбачає планування доходів і витрат, контроль фінансових потоків, оцінку ефективності операційної, інвестиційної та фінансової діяльності, а також прийняття управлінських рішень для стабільного розвитку підприємства.

7. Аналіз динаміки фінансових результатів АТ «РУДЬ» свідчить про стабільне зростання ключових показників у період з 2022 по 2024 рік. Валовий прибуток підприємства збільшився на 37,1%, що свідчить про зростання ефективності виробничої діяльності та розширення обсягів реалізації. Операційний прибуток за цей період зріс на 33%, що відображає позитивний вплив управлінських рішень щодо контролю операційних витрат. Прибуток до оподаткування зріс на 43,3%, демонструючи ефективність фінансового менеджменту та оптимізацію податкових навантажень. Чистий прибуток збільшився на 42,5%, що свідчить про зміцнення фінансового стану та його здатність генерувати економічні ресурси для розвитку та інвестицій.

8. Запропоновані напрями підвищення ефективності управління фінансовими результатами АТ «РУДЬ» спрямовані на комплексне

вдосконалення внутрішніх процесів та оптимізацію управлінських рішень. Впровадження аналітико-прогнозної складової з використанням аналізу беззбитковості дозволяє своєчасно виявляти критичні точки та знижувати фінансові ризики. Оптимізація політики формування доходів і підвищення ефективності збутової діяльності сприяє збільшенню прибутковості та розширенню ринкових можливостей підприємства. Створення окремої управлінської ланки з контролю та аналізу фінансових результатів забезпечує централізований моніторинг і оперативне прийняття обґрунтованих рішень.

9. Створення спеціалізованого аналітично-управлінського сектору на підприємстві АТ «РУДЬ» є важливим кроком для підвищення ефективності управління фінансовими результатами. Такий підрозділ дозволяє централізовано здійснювати комплексне планування, облік та контроль фінансових показників, що сприяє точному відстеженню динаміки доходів і витрат. Його діяльність забезпечує своєчасне виявлення проблемних зон та ризиків, що виникають у процесі господарської діяльності.

10. На основі отриманих результатів керівництво може приймати обґрунтовані рішення щодо подальшого розвитку організаційної структури та методів управління. Впровадження таких аналітичних підходів сприятиме довгостроковій фінансовій стабільності та конкурентоспроможності АТ «РУДЬ». Комплексну оцінку економічної ефективності впровадження спеціалізованого аналітично-управлінського сектору економічної служби АТ «РУДЬ» будемо здійснювати на основі даних за 2024 рік та прогнозного покращення фінансових результатів.

11. Прогнозні розрахунки свідчать про значне зростання валового та чистого прибутку, що підвищує загальну рентабельність господарської діяльності. Одночасно очікується оптимізація собівартості продукції та скорочення адміністративних і збутових витрат, що додатково зміцнює фінансовий стан підприємства. Витрати на організацію та функціонування сектору є мінімальними порівняно з отриманим ефектом, що забезпечує високу рентабельність інвестицій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Авдалян К.В. Основні підходи до економічної сутності фінансових результатів об'єднань підприємств. Економічний вісник університету. 2018. Випуск № 37/1. С. 162-167.
2. Андросова Т.В. Систематизація показників моніторингу фінансових результатів на підприємстві. Бізнес Інформ. 2019. № 6. С. 127–132.
3. Бедринець М.Д., Довгань Л.П. Фінанси підприємств : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2018. 292 с.
4. Берідзе Т., Меліхова Т., Адаменко М., Міщук Є., Меліхов Є., Мась Д. Моделювання фінансових результатів діяльності підприємства в парадигмі соціальної відповідальності бізнесу. Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice. 2025. №5(64). С. 302–315.
5. Білик М. Д., Білик Т. О. Фінансові результати діяльності малих підприємств : монографія. Київ : ТОВ «ПанТот», 2012. 280 с.
6. Бондаренко О.С. Інформаційно - аналітичне забезпечення управління фінансовими ресурсами суб'єктів господарювання. Економіка та держава. 2018. №6. С. 21-24.
7. Бровко Л.І. Визначення потреби підприємства у фінансових ресурсах та управління ними. Обліково-фінансове забезпечення сталого розвитку аграрного сектору економіки України на інноваційній основі. Дніпропетровськ. 2015. С. 421-429.
8. Власова Н. О., Мелушова І. Ю. Ефективність формування фінансових результатів підприємств роздрібної торгівлі : монографія. Харків : Харківський держ. ун-т харчування та торгівлі, 2008. 259 с.
9. Гавриленко О.Є. Облік і внутрішній контроль фінансових результатів на підприємствах міського транспорту : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.09. Одеса, 2019. 21 с.
10. Гайбура Ю. А. Аналітичний інструментарій управління фінансовими результатами підприємства в умовах кризи. Ефективна економіка. 2021. №5.

С.90-95.

11. Гайбура Ю.А. Моніторинг фінансових результатів: сутність і підходи. Причорноморські економічні студії. 2018. № 28(2). С. 101–105.

12. Говорушко Т.А. Арич М.І. Теоретичні аспекти сутності управління фінансово-економічними результатами діяльності підприємства URL: <http://dspace.nuft.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/2651/3/Theoretical%20aspects%20of%20nature.pdf>

13. Данилюк М. Фінансовий менеджмент : навч. посіб. Київ : ЦНП, 2014. 204 с.

14. Добринь С.В. Політика формування та розподілу фінансових ресурсів підприємства. Агросвіт. 2015. №21. С.43-46.

15. Добрунік Т.П. Особливості управління фінансовими результатами аграрних підприємств. Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії. 2016. №5(1). С. 76-83.

16. Докієнко Л. М. Фінансове планування та аналіз на підприємстві: сучасні глобальні тренди та перспективи розвитку. Підприємництво та інновації. 2021. Вип. 16. С. 51-58.

17. Єпіфанова І.Ю., Ревенко В.С. Особливості управління фінансовим результатом від операційної діяльності підприємства. Східна Європа: економіка, бізнес та управління. 2016. № 2. С. 160–166.

18. Журавльова Т.О. Формування фінансових ресурсів підприємства в умовах кризи. Економіка та держава. 2020. №3. С. 42-45.

19. Загородній А.Г., Вознюк Г.Л., Партин Г.О. Облік і аудит: Термінологічний словник. Львів: “Центр Європи”, 2002. 671 с.

20. Зудова І. Ю., Стась О. Г. Сутність та значення фінансових показників в системі функціонування підприємства. Молодий вчений. 2017. № 10 (50). С. 893-897. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2017_10_204

21. Івахів Ю. О. Облікові методи визнання результатів діяльності підприємства. Інвестиції: практика та досвід. 2012. № 1. С. 79–83.

22. Іщенко Н.А. Фінансові результати діяльності малих підприємств та

особливості їх формування. Бізнес Інформ. 2020. №5. С. 388-393. DOI:<https://doi.org/10.32983/2222-4459-2020-5-388-393>.

23. Ковальова О., Іоргачова М. Фінансовий результат як індикатор інвестиційної привабливості підприємства. Економіка та суспільство. 2022. №46. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-46-16>

24. Конституція (основний закон України): Прийнята ВРУ України 28.06.96р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>

25. Косянчук Т.Ф., Галкіна Ю.Г. Результативність діяльності підприємства та її діагностика. Вісник Хмельницького національного університету. 2019. № 3. Т. 1. С. 121–124.

26. Кравчук Г. Дослідження проблем формування фінансових результатів. Проблеми і перспективи економіки та управління. 2020. № 1. С. 193–203.

27. Куслій В. О. Механізм формування фінансових результатів підприємств: зарубіжний досвід і вітчизняні особливості. «Вісник ЖДТУ»: Економіка, управління та адміністрування 2016. №4(74). С. 24–34.

28. Лесюк А. С. Оцінка фінансових результатів діяльності підприємств в Україні. Агросвіт. 2020. № 15. С. 67-73. URL: <http://www.agrosvit.info/?op=1&z=3274&i=9>

29. Лучок М. Р. Фінансовий аналіз: навч. посіб. / М. Р. Лучко, С. М. Жукевич, А. І. Фаріон. Тернопіль. : ТНЕУ, 2016. 304 с.

30. Мазур Н. Фінансові результати підприємств України: особливості бухгалтерського забезпечення їх формування та управління. Проблеми сучасних трансформацій. 2023. №8. DOI: <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2023-8-09-01>

31. Мардус Н. Ю., Брік С. В. Теоретичні і методичні підходи до визначення поняття «фінансовий результат» у фінансовому обліку та аудиті. Східна Європа: економіка, бізнес та управління. 2021. № 29. С. 148-153.

32. Масюк Ю.В. Боюн В.Ю. Управління фінансовими результатами діяльності сільськогосподарського підприємства. Економіка та держава. 2021. № 10. С. 93-96.

33. Методичні рекомендації з перевірки порівнянності показників фінансової звітності: наказ Міністерства фінансів України № 476 від 11.04.2013 р. URL: <http://www.minfin.gov.ua>

34. Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності: наказ Міністерства фінансів України № 433 від 28.03.2013 р. URL: <http://www.minfin.gov.ua>.

35. Мицак О. Ковтун Н., Лихач О. Удосконалення механізму управління фінансовими результатами підприємства. Галицький економічний вісник. 2019. № 1. С. 115-122.

36. Міжнародні стандарти фінансової звітності / за ред. С.Ф. Голова. К.: Фенікс, 2009. 367 с.

37. Мних Є.В. Економічний аналіз : підручник. К. : Центр навч. літератури, 2017. 412 с.

38. Мочерний С.В. Політична економія: навч. посіб. К.: Знання–Прес, 2002. 687 с.

39. Мулик Т. О., Стебловський А. О. Фінансові результати підприємства: сутність та особливості відображення у звітності. Агросвіт. 2024. №5. С. 86-95. DOI: 10.32702/2306-6792.2024.5.86

40. Нагорна І. В., Бондаренко В. О. Облік і аналіз фінансового результату в системі управління підприємством. Ефективна економіка. 2021. № 11. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/11_2021/105.pdf

41. Назаренко О. В., Лукаш Р. В. Фінансові результати: сутність та особливості організації бухгалтерського обліку. Інвестиції: практика та досвід. 2018. № 22. С. 19–25.

42. Наказ Міністерства Фінансів України від 07.02.2013 № 73 «Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»». Міністерство фінансів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text>

43. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» від 07.02.2014 № 73 зі змінами та

доповненнями. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13/page>.

44. Ніколаєнко В. П. Комплексна оцінка фінансового стану підприємства. Актуальні проблеми економіки. 2017. №6. С. 180-191.

45. Норд Г.Л. Апробація механізму формування обліково-аналітичної системи управління фінансовими результатами. Агросвіт. 2018. №12. С. 34-41.

46. Одінцева Т.М. Невмержицька О.В., Чаус І.В. CVP-аналіз як інструмент управління фінансовими результатами підприємства. Фінансовий простір. 2013. № 1 (9). С. 90-95.

47. Орехова А. І., Толстошеева В. С. Організаційні аспекти та проблеми обліку фінансових результатів діяльності підприємств. Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво. 2021. № 6 (123). С. 140–143.

48. Орликовський М.О., Гришковець В.В., Зелінський Р.С., Мордюк В.В. Управління прибутком підприємства як умова його ефективного функціонування. Агросвіт. 2020. № 1. С. 96–102.

49. Офіційний сайт державної служби статистики України. URL: <http://ukrstat.gov.ua>

50. Офіційний сайт компанії АТ «РУДЬ». URL: <https://rud.ua/>

51. Пантелєєв В.П., Сніжко О.С. Словник бухгалтера та аудитора. Київ: Інформ.-аналіт. Агентство, 2009. 239 с.

52. Патарідзе-Вишинська М.В. Визначення та облік фінансового результату: вітчизняний і зарубіжний досвід Формування ринкових відносин в Україні. 2016. №2. С. 25-37.

53. Пеняк Ю. С., Гороховацька Н. В. Сучасні проблеми обліково-аналітичного забезпечення управління фінансовими результатами. Економічний простір. 2020. № 159. С. 97–101.

54. Пігуль Н.Г. Бочкарьова Т.О. Кулинич Р.О. Показники рентабельності підприємств різних галузей України та шляхи підвищення їх рівня. Економіка і суспільство. 2017. Випуск 10. С.188-193.

55. Пігуль Н.Г. Управління прибутком підприємства. Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України. 2010. № 28. С. 125-132.

56. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій №291 від 30.11.99 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/291#Text>

57. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід» затверджено МФУ від 29.11.99 р. №290. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/290#Text>

58. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати», затверджене НМФУ від 31.12.99 р. №318. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/318#Text>

59. Пріб К.А. Формування фінансових ресурсів в антикризовому управлінні сільськогосподарським підприємством. Економіка АПК. 2012. №7. С. 84-89.

60. Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні: Закон України № 996-XIV від 16.07.1999 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>

61. Про власність: Закон України №221/91-ВР від 7 лютого 1991р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/221-91#Text>

62. Про інвестиційну діяльність в Україні: Закон України №1560- XII від 18.09.1991 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12#Text>

63. Про особливості регулювання діяльності юридичних осіб окремих організаційно-правових форм у перехідний період та об'єднань юридичних осіб: Закон України від 9 січня 2025 року № 4196-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4196-20#Text>

64. Прокопович Л., Бурлан С. Розвиток методичних підходів щодо управління фінансовими результатами підприємства. Економіка та суспільство. 2023. 69 №47. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2173>

65. Пушкар М. С., Гавришко Н. В., Романів Р. В. Історія обліку та контролю господарської діяльності. Тернопіль : Карт-бланш, 2003. 223 с.

66. Пчелинська Г. В., Кирилова М. В. Сучасна проблематика обліку фінансових результатів за видами діяльності. Вісник Східноукраїнського

національного університету імені Володимира Даля. 2020. № 6 (262). С. 97–102.

67. Ратушна О.П. Облік і аналіз фінансових результатів: методика та організація : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.09. Київ, 2013. 18 с.

68. Рзасва Т. Г., Сереветник О. В. Фінансові результати та напрями їх аналізу за показниками фінансової звітності. Вісник Хмельницького національного університету. 2020. № 3. С. 121-124. DOI: <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2020-282-3-22>.

69. Рябоконт О.О. Планування та управління фінансовими ресурсами місцевих бюджетів в умовах децентралізації економіки України Економіка та держава. 2016. №11. С. 98-100.

70. Сабліна Н. Теоретичні засади фінансових результатів підприємства та обґрунтування шляхів їх підвищення на основі методу аналізу ієрархій. Сталий розвиток економіки. 2025. №3 (54). С. 402-410. URL: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2025-54-61>

71. Скалюк Р.В. Сутність та значення фінансових результатів в системі розвитку господарської діяльності промислових підприємств. Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки. 2010. Випуск 18. Ч.І. С. 135-141.

72. Скалюк Р.В. Економічний механізм управління фінансовими результатами господарської діяльності промислових підприємств : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.04. Хмельницький, 2012. 25 с.

73. Скорнякова Ю.Б., Мордвинов К.О. Фінансові результати діяльності підприємства: принципи обліку та облікова політика. Економіка та суспільство. 2025. Випуск 71. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/download/5460/5401/>

74. Скрипник М. І., Шайнюк І. В. Облік фінансових результатів в умовах імплементації стандартів обліку. Міжнародний науковий журнал "Інтернаука". 2020. № 17. URL: <https://www.inter-nauka.com/ua/issues/>

75. Степаненко О. І. Інтерпретація обліково-економічної категорії «фінансові результати», їх класифікація. Науковий вісник Ужгородського

національного університету. 2022. Випуск 41. С. 112-117.

76. Стецюк П.А. Формування нової парадигми управління фінансовими ресурсами підприємств. Економіка АПК. 2016. №6. С. 77-83.

77. Тесленко Т.І., Конькова Н.В. Облік фінансових результатів: проблеми та шляхи вдосконалення. Бізнес Інформ. 2013. № 4. С. 356-360.

78. Трунова О. Застосування методу Сааті при прийнятті управлінських рішень. Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. 2013. Вип. 108.1. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VchdpuP_2013_1_108_34.

79. Усов М.А. До питання застосування методу аналізу ієрархій. Вісник Національного технічного університету "ХПІ". 2019. № 24. С. 144-147.

80. Фірман Н. Я., Вашків О. П. Економічна сутність фінансового результату підприємства. Східна Європа: економіка, бізнес та управління. 2019. Вип. 5 (22). С. 162-168.

81. Цивільний кодекс України від 01.01.04 р. №435-4. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>

82. Червінська С.Л. Особливості визначення фінансових результатів діяльності аграрних підприємств. Облік і фінанси АПК. 2015. № 6. С. 107-110.

83. Шаульська Л. В. Проблемні питання управління фінансово-економічною безпекою підприємств в умовах війни. Український журнал прикладної економіки та техніки. 2023. Том 8. № 1. С. 312-316.

84. Шваб Л.І. Економіка підприємства : навч. посіб. для студ. ВНЗ. 4е вид. Київ : Каравела, 2007. 584 с.

85. Шипіна С. Б. Сутність поняття «фінансові результати» як об'єкта бухгалтерського обліку. Вісник ЖДТУ. 2012. № 1(59). С. 229–232.

86. Яременко Л. М., Авдалян К. В. Особливості бухгалтерського обліку фінансових результатів об'єднань підприємств. Агросвіт. 2020. № 8. С. 109-117.

87. Ярошевська О.В., Кулько-Лабинцева І.В. Джерела залучення фінансових ресурсів на промислових підприємствах Економіка та держава. 2020. №10. С. 30-33.

ДОДАТКИ